

ARGIA

1986 otsaila 23 – XLIX. urtea – 1.092. zenbakia – 130 pezeta (BEZ barne) / 7 libera

Antonio Campos:

IKASTOLAK

BESTE

AURRERAPAUZU BAT

DOHANTASUNAREKIN

**Ametza
baserrian,
ugazabak
maizterra
kale gorrian
utzi nahi**

**Euskararen Egun Instituzionala
haizeak eraman zuen**

**JUSTIZIA ESPAINIARRA
EUSKADIN,
NOIZ ARTE?**

**138
BULEGO**

**500.000
BEZERO**

**75.000
MILIOI**

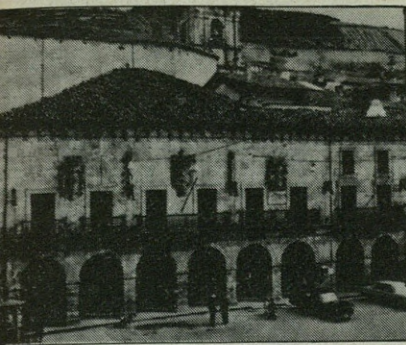
**AURREZKIA, BAKARRIK
21urtetan**

Eskerrikasko!

**CAJA LABORAL POPULAR
LAN KIDE AURREZKIA**

Euskadiko Kutxa

Azkenean abokatua greba bat planteatzera eramanez Hego Euskadin justiziak bizi duen egoera tamalgarriak. Urtetako lana dago atzeratua gure auzitegiaren, eta honunza bidaltzen dituzten juezek nahigo dute ahalik eta azkarrena alde egin. Horretaz eta arazoaren aurrean indar politiko eta sindikalek dituzten interesez hainbat xehatasun bada I. Zubiondoren erreportaiaren. Era berean, Penintsula osoan famatua den Bergarako juzgaduaren gorabehera bitxiak. **14.ean.**

Erreportaiaren sailean, hiru gai erabat ezberdinak, gaurko Euskal Herriaren hiru aurpegi. Manuel Jimenez Erriberako abertzaleak eskualde hartako egoera latza esplikatzen digu. Baserritar maizterrek etxerik gabe geratzeko duten arriskua Bizkaiko baserri batean, «Ametza» izenekoan, errealtate bihurtu da. Eta krisiaren anparan, lan beltzean erabiltzen dituzten «mensajero» direlakoan berri ere badugu. **2020.ean.**

4.— Aste giroa.

POLITIKA

13.— Tianttaka. Esteban Galar.

14.— Hego Euskadiko justizia hondamendian murgildua. Bergarako auzitegiak hautsiko ditu markak. **I. Zubiondo.**

18.— Nazioartekoa.

ERREPORTAIK

20.— Manuel Jimenez: «Erribera desertu bihurtu nahi dute». **J.L.**

22.— Ametza baserrian ez da amets egiteko lekurik. **I. Goitioztza.**

24.— Mezulariak egoera ezin okerragoan ari dira lanean. **L. Mintegi.**

27.— Aste honetako elkarrizketa: Antonio Campos. **Iñaki Uribe**

32.— Herriko plaza: Joxe Mari Iriondori galdezka. **Murumendi.**

34.— Gipuzkoako haurtzaindegi laboralak borrokan.

36.— Irakurleak mintzo.

KULTURA

37.— Kultur ataria. **Sabin.**

38.— Castelao, herriko artista. Bere mendeurrenaren aurrean.

40.— Bertsolari txapelketa, Bergarako saioa. **Zaldubi.**

41.— «Jonas Poisson», gizartearen sabelean dagoen arraina. **E. Jimenez.**

42.— Antzerki areto gutxiago Gasteizen. **Pablo Ruiz de Aretxabaleta.**

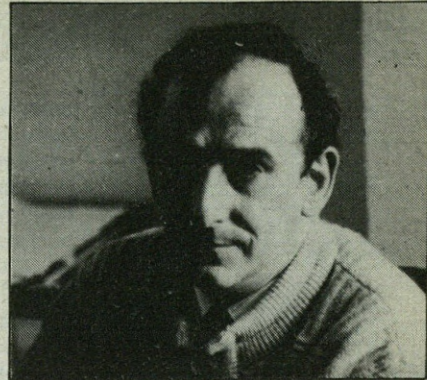
44.— Kultur Aste Borraستا.

ETA BESTE

47.— Bertsoak.

48.— Denbora pasa.

50.— Azkena: Euskara euskaldunon aberria dela eta, Victor Hugo eta Alfonso Sastre. **Paulo Agirrebaltzategi.**

Beti da aktualitate gure kultur giroan Ikastola, berreuskalduntzearen zutabeetako bat delako, eta bere arazoak sekula erabat konpontzen ez direlako. Gipuzkoako Ikastolen Federazioaren buru den Antonio Camposi joan zaio galdezka Iñaki Uribe, eta gai interesgarriak ez da falta elkarrizketa horren emaitzean, dohantasetatik hasita heziketa osoaren euskalduntze integrale-raino. **27.ean.**

Kultur sailean, aurtien galegoek bere ehunurteurrena ospatzu ohoratzen duten Castelao idazle eta politiko abertzalearen berri zabala eskaintzen digute «Rosalia de Castro» kultur etxeok. Horrez gain, eta kultur sailetik landa, azken orrialdea Paulo Agirrebaltzategiri eman diogu, bertan Victor Hugo eta Alfonso Sastre aitzakiatzat hartuz «Euskara da euskaldunon aberria» gaia jorratzen duenarik.

Jabea: Zeruko Argia Kooperatiba.

ARGIA egiten dugu:

Donostian: Mikel Antza, Iñaki Camino, Ostaiska Irastortza, Gorka Izeta, Jon, Josu Landa, Pablo Sastre, Iñaki Uribe, Xalbardin, Pello Zubiria, Joxemi Zumalabe.

Bilbon: Antton Azkargorta, Edorta Jimenez, Karmelo Landa, Laura Mintegi, (Anaitasuna taldea).

Gasteizen: Xabier Etxaniz.

Iparaldean: Ladix Arrosagarai, Itxaro Borda, Allande Sokarros.

Iruñean: Jon Alonso.

Kolaboratzaileak: Xabier Agirre, Martxel Aizpurua, Joseba Alvarez, Enrike Amonarriz, Joxe Azurmendi, Balere Bakaikoa, Enbido, Xabier Erro, Xarlot Etxezaharreta, Esther Forcada, Joxean Gezalaga Zaldubi, Gure Irratikoak, Mikel Hiribarren, Tito Irazusta, Irulegi Irratiakoak, Kaki, Asun Larrañaga, Josetxo Lizartza, Loren Loidi, Emilio Lopez Adan Beltza, Alfontso Martinez, F.J. Mendiguren, Mikel Nabarro Trikuharri, Eneko Olasagasti, Xabier Portugal, Koldo San Julian, Andoni Sarriegi Murumendi, Joseba Sarrionandia, Txillardegi, Mikel Ubillos, Urederra.

Marrazkilariak: Joxemi, Julio, Zut.

Publizitateak: Joxe Mari Ostolaza.

Administrazioa: Jon Barandiaran.

D.L.: 80-1963.

Helbidea: ARGIA. Ametzagaña, 19.

20012 Donostia.

Telefonoa: 28 33 99.

Inprimategia: Gráficas Semi.

Ale bakarra: 130 pezeta / 7 libera

1986. urteko harpidetza-sariak

Hego Euskal Herria	4.800 pezeta
Ipar Euskal Herria	330 libera
Estatu espainola	4.800 pezeta
Beste atzerriak	6.600 pezeta
Airez	10.000 pezeta

OTSAILA 22 OTSAILA 28

otsailaren 24an ilbete

mareak (otsailaren 23an)
gora: 02.47 eta 15.11
behera: 09.04 eta 21.14

eguzkia: (otsailaren 23an)
irten: 06.58
sartu: 17.59

(ordulariaren ordutan)

liburuak

Iñaki CAMINO

MOVILIZACIÓN OBRERA EN VIZCAYA, 1918-1923

Dirigido por:
Fernando García de Cortázar
Manuel Montero

Egileak: M. Encarnación Pérez Ruiz, Itziar Rubio Barcina, Ana Ureta Basañez. Zuzendari: Fernando García de Cortázar eta Manuel Montero.

Titulua: Movilización obrera en Vizcaya, 1918-1923.

Argitaletxea: Txertoa textos 3.

Ezaugarriak: 87 orrialde.

Bost urte horiei buruzko lan zabal eta sakona egin nahi izan dute talde horretakoek BUP eta COU mailerako materiala prantatzu.

Garai haietan Espainiak

bizi zuen krisi-egoera, Bizkaiko langilegoaren mugimendua, huelga bere planteamendu eta negoziazioekin, konstrukzio arloaren huelga, metalurgiarena, langilegoaren mugimenduaren aldiak, gatazka giro hartan ekonomiak zuen eragina, gatazken nondik norakoa, zein sektore ziren gatazkatuenak, huelgetan ageri zen indarkeria, eritzi publikoaren, Elizaren eta Gobernuaren eritzia, ekintza sindikalak, inguru geografikoaren mugapena eta halako batzu dira Deustuan lizentziatutako gazte batzuk, Garcia De Kortazarrek eta Manuel Monterok egindako lana.

Egilea: Xabier Gereño.

Titulua: Sabotaia.

Argitaletxea: Xabier Gereño.

Ezaugarriak: 180 orrialde. 530 pta.

Berandu bada ere, gure grietan Gereñoren nobela azkenetako bat. Beste guztiak bezala, merkeago atera dadin Xabier Gereño berak idatzi, fotokonposatu eta argitaratua. Besteak bezala ere idazkera errazean, gai historikoa azalduz, publiko zabalarentzat. Utz diezaiegun hala ere Gereño beraren hitzei bidean: «Bere gazte denboran Lutzia eta Paulo maitemindurik egon ziren. Paulok neska haurdun utzi zuen, ezkongabeak zirelarik.

Haurra jaio aurretik Lutzia jaun aberats bat ezagutzen du eta bere segetua ezkutatzuz, harekin ezkontzen da.

Denbora iragan da. Lutzia eta Trifon jauna Bilbon bizi dira.

Urte batzu geroago, 1835-ean, Lehenengo Gerra Karlista hasten da, eta Bilbo setiatuta karlistek espioi talde bat bidaltzen dute, Paulo kapitainaren agindupean.

Bilbo-ra sarreran kristinoek Paulo-ren taldea desegiten dute, eta hirian bi bakarrik sartzen dira, hauen artean Paulo.

Bilbon sabotaiak egin behar dituzte baina Paulori la-

guntzak faltatzen zaizkio. Orduan Lutziaz oroitzen da.

Paulok Lutzia bisitatzen du, baina jauregian, gonbidatu bezala, Cabrera jeneral kristinoa bizi da.

Pertsonaia nagusi hauek, beste batzuekin, Bilbon mugitzen dira tiroen eta bonben artean».

Egilea: Patxi Ezkiaga Lasa.

Titulua: Beldur naiz.

Argitaletxea: Euskaltzaindia. Bizkaiko Aurrezki Kutxa.

Ezaugarriak: 64 orrialde.

Patxi Ezkiagaren olerkiak irakurri ahala, bi sentsazio datozkio irakurleari batera: bata, irakurtzen ari den olerkiak duela 5 edo 10 urte egindakoak izan daitezkeela; bestea, beren egilea 30 urteen langa pasea izatearena. Ia poesia gehiena 30 urtez beherako jendeak egiten duen herri honetan, ez da ohizkoa halako olerki-liburuak kaleratzea, eta hau ere, sariketa baten bidez dator, Arrese Beitia 84-ren irabazle izan bait zen Ezkiaga.

Poemak irakurtzen hasiz gero, sarri antzematen da beren atzean badela poetatik zerbait duen norbait, argiago esateko, Patxi Ezkiaga, poeta agertu zaigu liburu honetan, orain modan ez dauden poemak egiten dituen poeta, egungo irakurle jende gazteak oso gogozko izango ez duena, baina dudarik gabe, poema askotan barna, bere findasuna nabarmen laga duena.

Denboraren joana etetea «denbora iheskorrenen zumardiari

kendu dizkiot

arimako erlojuaren

segunduen taupadak»

baldin bada, eta loreak

eguzkitan egotea

«Izutiki lapurtzen zioten

eguzkiari

egunsentiaren

begirada totela?

baldin bada, hor atzean poeta bat dago. Natura, denbora, maitasuna, mendia e.a. azaltzen zaizkigu.

Guzti honek ez du esan nahi liburuan barrera erdi-purdiko olerkirik ageri ez denik, bai baitira halakoak

ale batzu, eta hori ere esatekoa da, batzu nabarmen kaxkarrak dira ta. Dena den, bata bestea kentzen ez duenez, Ezkiagak gehiago eman dezakeen poeta dela erakutsi du gaurko modetan kabitzen ez den liburu honekin.

Egilea: Marc Legasse eta Maskarada taldea.

Titulua: Gastibeltzaren karabinak.

Argitaletxea: Susa. Antzerki saila I.a.

Ezaugarriak: 78 orrialde.

Lehendik egurra hartua da gure partetik Marc Legasse narrazioaren bati egindako aipamenean. Ez ginen harakoan konturatu Marc Legasseren narrazioak izugarri egoki izan zitezkeela antzesteko, eta Euskal Herrietan hainbeste antzesten ari den «Gastibeltzaren karabinak» honekin halako zerbait dela esango nuke.

Antzerki honetan, denetik pasatzen da. Iñigo Pikanandia karlistak Pasaian plano sekretu bat harrapatu behar die kristinoei gero Don Karlosen general batzuei emateko. Bidean erdi-galdu egiten da eta Ameriketa, India,

Kuba eta beste leku askotara iristen da. Bidean denetarik pasatzen da, baina batez ere historiako erro oso sakonak dauzkaten humorezko pasadizuak. Eta horretantxe dago koxka, humorearen bidez gure herri zahar honen historiarekin zerikusi larria duten datu, toki, liburu eta pertsonaiak humorez hain ederki azaltzerakoan. Federico Kruwniski dugu euskal filologo ospetsu, Gernika eta Ameriketazuzenean lotzen ditu barku batek, meza-mutil mutua batek «El imposible vencido» du mundu honetan gauzarik maiteena e.a. Antzerkia ez da izen berbera daraman narrazio liburutik bakarrik atera, Legasseren gainontzeko liburugintza ere kontutan izan da egokipena egindakoan. Lanak Euskadiko oldarketa eta oldarketa horrek duen fantastikotasuna eta poetikotasuna azaltzen du. Aise uzten du liburua poetika eta fantasia antzerkiaren sareetan garatzen.

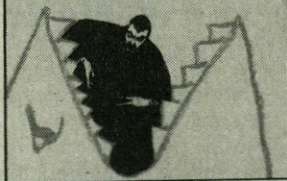
Egilea: Iñigo Aranbarri.
Titulua: Jonas Poisson.
Argitaletxea: Susa saila. 23.
Ezaugarriak: 80 orrialde.

Interpretazio desberdin ugari sor dezaketen olerkiak ditugu Iñigo Aranbarri azkoitiarraren hauek, eta hori, desberdin baino ia ia kontrakoak ekar ditzaketelako diogu. Zenbaitek usteko dute liburu honek ez duela deus esaten, efektu lexiko eta semantiko ederrez bilbatutako olerki multzoa baino ez dela, exotikoa eta nahi den guztia, baina ezer guti esaten duena. Poetak gai bat hartzen du, gai horrek zeozer subjektiboa iradokitzen dio, arrazoi subjektibo batzurengatik beste irudi edo gertaera batzuek lotzen dizkio eta poema egin duela usteko dute irakurle askok.

Hortatik bada zerbait egia dena, baina kontuz, liburu hau imajin ederreko multzoa baino gehiago baita. Poesia azken batean interpretazio anitzetara kondenatua dago aldez aurretik. Guk, poema hauei majina bat amesbide

JONAS POISSON

Iñigo Aranbarri

eta irtenbide ikusten dizkio, irakurleak olerkietan esaten dena sinistea du, eta konturatuko da nola, bertako asko errealitatea edota errealitatearen ikuspegi berri bat den, bai, hori, ikuspegi bat, ez ikuspegia. «Beste rik gordetzerik ez zenez, ogizaleak doberman hilak biltzen hasi ziren zelofan urdinetan autobusak semaforotan urtzen ziren artean.» Nik egia esan, ez dut batere gaizki pasa olerki hauek irakurtzen, eta pazientzia eta irudimen pitta bat ipin nahi duen

irakurleak segur du gozatzea, leiho egokia baita horretarako Aranbarriren poesia.

Pako Aristik liburuaren hitzaurre oso on batean, poemok zinearekin eta Testamentu Zaharrarekin duten loturaz hitz egiten digu, historiarekin jostatzen diren poema kotidiano hauen estilo kosmopolitano Grezia eta beste hamaika gai zahar nola tartekatzen diren azalduz.

aste honetan nabarmen

Laura Mintegi

Ipuina marrazkiak osatzen duenean

Egileak: Askoren artean.
Titulua: Getxoko udalak antolaturiko Ipuin eta Irudi Lehiaketak.

Argitaletxea: Getxoko Udalak.

Ezaugarriak: 26 orrialde koloretan.

Itxura atsegin eta dotorez, Getxoko Udalak 1985ean antolatutako lehen Ipuin eta Irudi Lehiaketaren irabazleak argitara eman ditu. Lau dira denetara, liburu honetan aurkeztzen diren ipuin marraztuak, irudiek testuek bezainbesteko garrantzia bait dute. Lehen ipuina, euskaraz, Txema Mercadoren da, baina beste bi egileren laguntza aitortzen du: Arantxa Barandiaran eta Andoni Lamarka. Marrazkiak Jose Belmontek burutu ditu.

«Tximeleta betaurreko-duna»k istorio simple eta erraza azaltzen du, —ipuin denak umeentzat eginak direla esatea ahaztu dugu—, akuarela suabe eta finez horniturik dago, eta amaieran tximeletaren abestia dakar, pentagrama eta guzti.

Bigarren ipuina, «Fiesta en el bosque» titulukoa, Javier Arnaiz, Javier Lopez eta Octavio de Leon-ek egin da. Ipuin kapitulatu honi, testu eta irudietan, esku

desberdinak nabaritzen zaizkio, estilo eta teknikak diferenteak bait dira. Erredakzioan ere aldaketak eta ermitu gorabeherak agerian daude. Hala ere, irakurtzeko atsegin da, eta ume ez direnontzat ere, erakargarria.

Hirugarren ipuinari dago-kioenez esan behar dugun lehena zera da, bi autore ezagunen eskutik datorkigula. Testua Ibernalo Otxoarena da, AIZU aldizkari-ko zuzendaria izana, eta orain bertako idazlea; eta irudiak aldizkaria berberaren grafikogilearenak dira, Erramun Landa. Erramun aspaldion, Santurtziko zentsura dela eta, aski ezaguna dugu gure artean.

Ipuina goxo-goxoa da. Saria dirudienek, irudiei eman zitzaion arren, guretzat testua guztiz ona da, eta beste irudiek gonbaratuz, askoz ere luzeagoa. Tandem ona egin dute AIZUko bi langile hauek, «Ameriketako osaba» ipuina burutzeko orduan.

Laugarrena eta azken ipuina gaztelaniaz dugu; «Zanahoria con anises» titulukoa, Pilar Sangrador-ek idatzia eta Ignacio del Rio-ren irudiekin hornitua. Textua, molde-letraz egin beharrean, eskuz egin, oso

laburra eta bertsoz egindakoa da, pareatu errazez. Batzutan injenuitate kutsua har dakieke bertsoei, baina uste beino helduagoa dela antzematen da. Irudiei dagokienek, oso orjinalak direla esan behar dugu, eta pinturaren eragin handikoak: Picassoren estetika, edo eta surrealismoaren itzala nabari daitezke. Figurak, desorekatuak eta guztiz asimetrikoak dira.

Oro har, Ipuin eta Irudi liburu hau oso interesgarria iruditu zaigu; alde batetik, bertan agertzen diren idazlan eta marrazkien kalitateagatik; bestalde; antolatzaileen esfortzu handia izan delako, argitaratzeko orduan kostoa baino, kalitateari begiratu izan diotelako.

Azkenik, zera esan nahi dugu, umeentzako ipuin lehiaketa gutxi dagoenez, behintzat sarituen fruituak umeentzat zuzenduta egoiteari oso ondo deritzogula.

artea

- Donostiako GAKen erakusketa aretoetan, **Jose Manuel Vicente** eta **Angel Gomez Espinosaren** lanak (biak pint.)
- Donostiako Altxerri-n, **Arno Hyvaring** argizkilaria finlandiarren zuribeltzeko lanak. Baita, **Antonio Eslavaren** oleo eta grab.
- Bilboko Arte Ederretako Museoa eta Euskal Artisten Elkartearen eskutik, ehun eta berrogeitamar autoreen lanak (pint. esk.).

Kapela erakusketa Erreterian

Erreterian Gaspar Galeriak erakusketa bitxi bat aurkeztu du oraingoan, kapela edo sonbreiruz osaturikoa.

Charo Lopezen lana da bertan erakusten dena, kapelei ezartzen dizkien lumak, oihalak eta besteren bitartez itxura guztietako efektuak lortzen dituen. Erakusketa hau ikusteko aukera Erreterian Gaspar Galerian duzue. Sancho-Enea Kalea, 16, arratsaldeko 6etatik aurrera.

- Egunotan Azpeitiako L.A.K.en Txillidaren lanak ikus daitezke.
- Donostiako El Local-en, **Susana Alonsoren** koadroak erakusten dira.
- Bilboko Gran Via, 21eko erakusketa aretoan, **Pablo Cuevas** 'Aizoiola' ren brontze eta oleoak.
- Oretako Gaspar Aretoan, **Luis Cisneros**.
- Donostiako Caja Postal-en, **Lopez Sancho** (pint.), 25a arte.
- Donostiako Galeria 16an, **Clara Gangutia**, **Jesus Ibañez**, **Fernando Rodrigo** eta **Roberto Gonzalez** (grab.)
- Bilboko Windsor-en, **Iñaki de la Fuente** (pint.)
- Zarauzko L.A.K.en, **Koldobika Jauregi** (esk.).

zinema

■ Donostiako Groseko zine-forum taldeak otsailaren 22an "Granujas a todo ritmo" John Landis zinegilearen filma farregarria eskainiko du. Beti bezala, emanaldia arratsaldeko 7tan, Groseko Auzo Elkartearen egoitzan (Padre Larroka kalea).

■ Euskadi-SESB adiskidetasun elkarte-koek oharra igortzen digute, hilaren 22an larubata-ekin eta Portugaleten zine sobietarraren azkeneko proiektioa egingo dutela. Egun horretarako zein pelikula duten ez digute esaten, bai aldiz horretaz aparte eta Kultur etxean sobietar liburu eta keramikaren erakusketak paratu dituztela.

■ Bilboko Fas zine klubak otsailaren 24rako "Un año con 13 lunas" Fassbinder-en filma eskainiko du. Arratsaldeko 7'30tan, Bilboko San Vicente Kalean, 2. zenbakian. Homosexual baten bibentzia eta esperientziak.

■ Goierriko zine klubak otsailaren 22an Carl Reiner-en "Cliente muerto no paga" izeneko filma eskainiko du. 1982.eko filma amerikar honetan detektibe baten gorabeherak kontatzen dira. Arratsaldeko 4'30tan, Ordiziako Herri Antzokian.

■ Donostiako Kresala zine klubak otsailaren 24an "El contrato del dibujante" eskeiniko du. Peter Greenaway-ren filma honetan Mr. Neville margolariaren joan-etorriak ikus daitezke. Aurrezki Kutxa Muzikipalaren Aretoan (Arrasate, 12), iluntzeko 7'30tan.

zinema

Laura Mintegi

Zuzendaria: Richard Marquand
Aktore nagusiak: Glenn Close eta Jeff Bridges
Musika: John Barry
Argazkia: Matthew F. Leonetti

Al filo de la sospecha

Guretzat nahiko ezezaguna den Marquand zuzendaria, ondo eginiko pelikula zinemaratu digu. Hasiera nahiko lazgarria bada ere (hilketa gordina eta odola nonahi), gero susabe suabe pelikularen gaian sartzen gaitu, eta amaitu arte ez gaitu lagatzen.

Hitz gutxitan haxe dugu gaia: oso aberatsa den emakumea eta bere neskamea zakarki erahiltzen ditu norbaitek, eta susmo guztiak senarraren gainean jausten dira, bera bait da dirua jaso behar duena. Hasiera arrunta, geroago emakume abokatu defendatzailea sartuko ez balitz. Honek, azkenik, kasua hartzea onartzen du eta defendatua salbatzeko ahalegin guztiak egiten ditu.

Pelikularen merito handiena zera da, inoiz ez dakigula, ez guk ezta abokatuak ere, senarra benetan erruduna den ala ez. Bere inuxentziak gonbentziturik gaituenean, berriro susmoaren itzala hedatzen du gudan. Azken zatia arina da oso. Zuzendaria: etenak eta keinuak zehatz-mehatz kontrolatu egiten ditu, eta ikusleari bere konklusio propioak atera ditzan denbora nahikoa uzten dio.

Amateria ezustekoa da, eta irakurlea pelikula lortua ikusi duelako inpresioaz lagatzen du. Zuzendari on baten esku trinkoa susmatzen da filme osoan zehar. Aktore-aktorea nagusi biren lana primerakoa da, eta beste bi edo hirunarenak ere ez du merito gutxiagorik. Musika ez da apenas nabaritzen, baina nahi izandako efektuak lortu egiten ditu, eta azkenik, argazkia ere, beste guztia bezalaxe, bere lekuan dago, armonizaturik.

Abesti filmatuaren III. lehiaketa

Arabako Foru Aldundiak antolatutako lehiaketa hau Gas-teizen ospatuko da maiatzaren zehar. Izen ematea dohain izango da eta edozein zine zalek har dezake parte. Filmak Kultur Batzordearen zinema sailaren egoitzera bidali beharko dira, zuzenbide honetara: Museo Probintziala, Fray Francisco Kalea 8. Maiatzaren 6a baino lehen.

Euskal Zinema Topaketak

Apirilaren 24tik 27 bitartean ospatuko da Zestuan «IX Euskal Zinema Topaketa». Ohizko filmetaz gain, «I Euskal Bideo Topaketa» izango da aurtien Zestuan ikusi ahaliko den berrikuntzarik garrantzitsuenak. Bideo Topaketa hauek apirilaren 17tik 20ra arte luzatuko dira. Aurreko ale batetan bertan parte hartzeko baldintzak

zeintzuk ziren esaten genuen, eta oraindik epea irekirik dago. Informazio zehatzagorik lortzeko, ardura-dunek Zestuan jarri duten egoitzera jo: Zestua Posta 88.

King-Kong-ek zine mutuaren zikloa

Oreretako King-Kong-ek ondoko pelikulaok proiektatuko ditu zine mutuaren klasikoei eskainitako zikloaren barruan:

22an, **larunbatez**, «La operadora de Lonedale» (laburra), David Wark Griffith-ena eta «Nosferatu», Friedrich Wilhelm-ena. 24ean, **astelehenez**, 5'30tan «El estudiante de Praga» Henrik Galeen-ena eta 7tan «El golem» Paul Wegener-ena. 25ean, 7tan, hiru laburmetrai («Antologia 1905-1910 segundo de Chomon», «Lumiere» eta «El gran robo del tren») eta erdimetrai bat («El mayorazgo de Basterretxe»). **Asteazkenez**, hiru saiotan (5'30, 7'45 eta 10'15), «Tempestad sobre Asia» Vsevolod Pudovkin-ena. **Ostegunarekin**, 7tan, «El sombrero de Nueva York» (laburra) eta «El hombre del cuchillo», King Vidor-ena. Azkenik **ostiralean**, 5etan «La bestia de la bahia» (laburra) eta «La calle sin alegría», George Wilhelm-ena, eta gero, 7tan, laburmetrai bat («Los mosqueteros de Pig Alley») eta «El abanico de lady Windermere», Ernst Lubitsch-ena. Pelikula guztiak Xepelar etxean emango dira, «Tempestad sobre Asia» izan ezik, salón Victorian ikusi ahaliko dena.

musika

25ean, gaueko 9tan, Baionako teatroan, Euskal kultur etxeak antolatuta, Euskadiko orkestraren konzertua, Jesus Guridiren omenez.

Donapaleu ondoko Garrutzen, 22an larunbatarekin, **Azala** eta **Okeren** kantaldia, aldiberean EMAREN mitina izanen bait da. Gaueko 10etan.

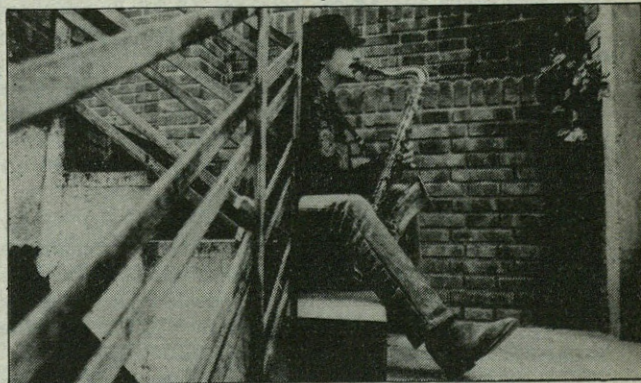
22an Irulegin gaueko 10etan **Atabale**-kin dantzaldia.

Miarritzeko «Orai bat» taldeak «Ibilki» izeneko dantza saio bat eskainiko du 22 larunbatez, gaueko 9tan, Baionako Loga zinemari.

Euskadiko Orkestra

Guridi musikariaren jaiotzaren mendeurren dela eta, Euskadiko Orkestak zenbait emanaldi antolatu du egun hauetarako. Ziklo honen lehenengo kontzertua Baionan ospatuko da, otsailaren 25ean.

Emanaldi guzti hauetan Manuel Galdur izango da zuzendaria, eta zenbaitzutan Bilboko Abesbatzaren Elkartearen parte hartzea emango dela esan beharra dago. Kontzertu hauen egitarauak Guridiren zenbait pieza jasotzen du: «Así cantan los chicos», «Una aventura de Don Quijote», «La siembra» eta «Eusko Iru-diak» izeneko zati lirikoak.

diskoa

Ritxi

Egilea: The Damnet

Diskaetxea: MCA Records

Phantasmagoria

Baten batek aurkitu nahi baditu lan luze honetan soinu zakarrak eta The Damnet-en hasierako doinuak, erabat haserre irten daiteke. Ez dute zerikusirik oraingo The Damnet-ek eta aitzinagokoak; dena den, beti izan dute momentuan duten osakin pop-rockeroa ezaugarri punkeroez josirik. Eta neuri bederen, atsegin egiten zaizkit. 1982an atera zuten Strawberries izeneko LPa eta bizi dugun urterarte ez dute ezer berririk argitaratu. Belarri tarteah dugun lanean, hots, Phantasmagorian, zenbait berezitasun nabari da.

Hasteko, lehenengo entzunaldian iruzur egin edo defraudatu ninduen. Segitzeko, bi amets desberdin alderdi bakoitzean: lehen ametsak —«street of dreams», «sanctum sanctorum», «shadow of love»— suntuosoagoak dira, batez ere «sanctum sanctorum» horretan, izenak berak dioenez. Azkoitiko eleiza nagusiko organo liluragarria entzuten zaudela dirudi. «Street of dreams» kantako saxoa urrutira ailegatzen da, eta era berean arraroa egiten ere. Bigarren aldeak, Captain sensible-ren kutsu nabarmena du. Bai amets hau! Desenfadatuagoak, alaitsuagoak, arinagoak eta errazagoak dantza egiteko, itxura hori ematen du bederen. Produkzio lanak John Kelly-ren eskutik datoz, abesti baten Bob Sargeant-ek hatzaparrak sartzen dituelarik ere.

Imajina aldetik, azala zeharo landuta dagoela antzematen da. Neo-klasikoko monumento artistiko elurreztatua emakume kapadun bat. Karpetako txoko guztietan hegazti harrapari bat agertzen da, halkoia dela antza. Ikuitu fantasmagorikoa ematen dio inguru-une berezi honetan. Horren lekuko ere biniloaren kolorea; dena txuri-txuria. Merezi du.

ETB

otsailak

23
igandea

11,00: Meza. 12,00: Klasikoen txokoa. 14,00: Hit Parade. 15,00: Teleberri. 15,32: Pottokiak (m. bizidunak) 6. kapitulua. 16,00: Don Don Kikilikon (pailazoak). 17,00: Beldurgarriak barregarri (m. bizidunak). 17,20: Hazzardeko dukeak (telesaila) 20. kapitulua. 18,15: Kirolak (Borroka librea). 19,00: Emakume bionikoa (telesaila) 20. kapitulua. 20,00: Popa Zoro. 20,30: Txoria dut maite (egitarauaren aurrerapena). 21,00: Gaur egun. 21,15: Hemen bizi. 22,15: Kirolez kirol.

otsailak

24
astelehena

13,00: Aurkezpena. 13,02: Hitz eta Pitz. 13,30: Pottokiak (marrazki bizidunak) 6. kapitulua. 14,00: Teleberri. 14,30: Profesionalak (telesaila) 12. kapitulua. 19,00: Patri postaria (m. bizidunak) 6. kapitulua. 19,30: Gaur egun. 19,33: Hazzardeko dukeak (telesaila) 21. kapitulua. 21,30: Kirolez-kirol. 21,00: Gaur egun. 21,30: Plaza berri. 22,00: Dallas (telesaila) 95. kapitulua. 23,15: Gaur egun. 23,25: Zinema ilargipean: Brandonen zortzigarren emaztea (luzemetraia).

otsailak

25
asteartea

13,00: Aurkezpena. 13,02: Hitz eta pitz. 13,30: Ferdy (m. bizidunak) 7. kapitulua. 14,00: Teleberri. 14,30: Profesionalak (telesaila) 13. kapitulua. 19,00: Patri postaria (m. bizidunak) 7. kapitulua. 19,30: Gaur egun (informatiboa). 19,35: Haizea sahatsetan eta Moineau (telepanpinak) 7. kapitulua. 20,00: Gezi beltza (telesaila) 20. kapitulua. 20,30: Gaztetandik. 21,00: Gaur Egun. 21,30: Gau herriko tangoa (luzemetraia).

otsailak

26
asteazkena

13,00: Aurkezpena. 13,02: Hitz eta pitz. 13,30: Haizea sahatsetan eta Moineau (telepanpinak) 7. kapitulua. 14,00: Teleberri. 14,30: Txikago (telesaila) 1. kapitulua. 19,00: Patri postaria (m. bizidunak) 8. kapitulua. 19,20: Gaur egun. 19,35: Abere taldea (m. bizidunak) 2. kapitulua. 20,00: Traste zaharren kutxa (zine komikoa). 20,30: Dagoenean bonbon. 21,00: Gaur egun. 21,30: Mahai Ingurua (gai zehaztu gabea). 22,20: Kirolez kirol. 23,20: Gaur egun.

otsailak

27
osteguna

13,00: Aurkezpena. 13,02: Hitz eta pitz. 13,30: Dr. Slump (m. bizidunak) 7. kapitulua. 14,00: Teleberri. 14,30: Txikago (telesaila) 2. kapitulua. 19,00: Patri postaria (m. bizidunak) 9. kapitulua. 19,20: Gaur egun (informatiboa). 19,33: Emakume bionikoa (telesaila) 21. kapitulua. 20,30: Munduko ipuin eta ele zaharrak: «Ameur zintzoa» (Algeria). 21,00: Gaur egun. 21,30: Aurrez aurre. 22,15: Ligabue (telesaila) 1. kapitulua. 23,15: Gaur egun (informatiboa). 23,25: Fede Giroan.

otsailak

28
ostirala

13,00: Aurkezpena. 13,02: Hitz eta pitz. 13,30: Abere taldea (m. bizidunak) 2. kapitulua. 14,00: Teleberri. 14,30: Txikago (telesaila) 3. kapitulua. 19,00: Patri postaria (m. bizidunak) 10. kapitulua. 19,30: Gaur egun. 19,33: Ferdy (m. bizidunak) 8. kapitulua. 20,00: Popa Zoro. 20,30: Kirolez-Kirol. 21,00: Gaur Egun. 21,30: Heriotz irudiak (luzemetraia). 23,10: Gaur egun (informatiboa).

martxoak

1
larunbata

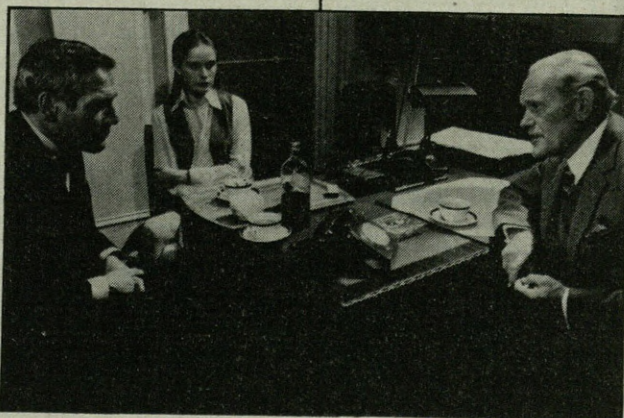
13,30: Haur Kirolak. 15,00: Teleberri. 15,30: Dr. Slump (m. bizidunak) 7. kapitulua. 16,00: Kirolak. 17,30: Genesis II (luzemetraia). 19,00: Duke kaleko dukesa (telesaila). 20,00: Aristokratak (dokumentala) 4. kapitulua. 21,00: Gaur egun. 21,15: Show txanpa. 22,15: Magnum (poliziakoa).

Oharra: programazio honetan egon daitekeen edozein huts edota azken orduko aldaketaren erantzukizuna ETBrena berarena da, halaber zehaztu gabeko programena.

aste honetako luzemetraiak

Poliziakotik italiar komediaraino

Huston-en poliziako bat eta eta komedia italiar bat aipa daitezke aste honetan txori txikiak eskainiko dizkigun luzemetraien artean. Paul Newman eta Dominique Sanda batean, Claudia Cardinale eta Vittorio Gassman bestean.

otsaila

24

Zinea Ilargipean saioa, hau da orain arte ostiraletan "Gaur Egun"en ondoren eman izan den saioa, luzemetraiak bere orijinalazko bertsioan eskaintzen dituelarik azpittuloak euskaraz erakutsirik, asteartetara pasako da hemen-dik aurrera.

Aste honetan hain zuzen ere **Brandonen zortzigarren emaztea** eskainiko dute. Irakurleak gogoratuko duen bezala, joan den asterako iragarri zuten filme hau, eta guk

bero bero gomendatu genizuen. Ez zuten orduan eman eta orain berriz, astearte gauen izango duzue Ernst Lubitsch zuzendariaren luze hau ikusteko aukera.

otsaila

26

Gau herriko tangoa-rekin ere ez zuen asmatuko joan zen astean hori ikusi nahi izan zuenak. Programazioa aldatu eta otsailaren 25erako utzi zuten txori

berriak

■ Eskuarlean ditugun datuen arabera, ETBk dramatikoaren produktioari aurki ekiteko asmoa dauka. Dagoeneko proiektu konkretuei buruz hasi da lanean, talde batekin eta besterekin berbatan, era berean produktio plan konkretu bati buruz ere hizketan hasi direlarik. Asmoa Euskadiko bertako taldeen antzerki-obrak grabatzea litzateke, horrek eman dezakeen neurriraino noski.

■ **Fernando García Tola** ETBrako kolaborazioak egiten hastekotan dela ez da inongo sekretua. Hala eta guztiz ere, profesional honen balizko aportazioei buruz hitzegin izan denean beti «La Ikas-TOLA» programari buruz egin izan da, proiektu horrekin batera beste bat aurkeztu zuela kontutan hartu gabe. Beste programa hori oinarrian elkarrizketaz osaturiko saioa izango litzateke, tartean bestelako elementuek ere lekua izango luketelarik. Proiektu bi horietako bati ere ez zaio oraingoz baiezkorik eman, nahiz eta edozein gisaz ETBko zuzendaritzaren erantzuna positiboa izango dela espero den.

■ Beste orduerdi bat gehiago erderaz sartu dute ETBn, aste honetatik aurrera. Orain igandetan ere «Teleberri» sartu dute, eta beraz orain arte ez bezala igandeetan ere orduerdi erderaz.

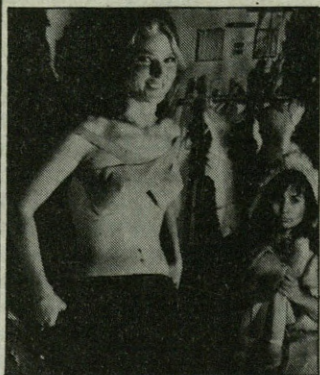
txikiaren nagusiek. Orduan esan bezala, Claudia Cardinale, Vittorio Gasman eta Monica Viti bildu zituen 1975.ean Marcelo Fondato-k klase sozial ezberdinetako bi bikoteren bitartez matxismo italiarraren agerpen komiko bat egiteko. Epaiaketa baten inguruan kokatzen da filmea. Gabriela Sansoni epaimahai-ko izendatu dute. Epaitua, bere senarra hil duen Tina Candela da.

otsaila
28

Mackintosh-en gizona filmean Paul Newman agertuko zaigu berriro. Oraingo honetan dektibe papera ez badu ere antzeko bat izango du: zatorrarena. John Huston-ek duela 13 urte egindako filme honetan Britaniako inteligentzia zerbitzuko agente bat lapur bat balitz bezala arituko da. 20 urtetako gartzela botako diote. Bere lana: gartzela barruan dagoen iheslari taldea harrapatzea. Paul Newman-ekin batera Dominique Sanda eta James Mason agertzen dira errepartoan.

martxo

1 **Genesis II** hain fikziozkoa ez den zientzia luzemetraia bat du. 1979. urtean kokatzen da; tokia berriz EEBBetako kontinental defentsako taldearen barnean dagoen NASAko laborategia, Mexiko berriko Carlsbad leizazuloetan. Jupiter eta Saturnora gizonak nola bidali ikertzen ari direlarik, Dylan Hunt doktoreak Gineako giza-zerria jarriko du lehen aldiz presio kamara batetan saio batzuk egiteko. Lortzen duten ala Challenger-i gertatutakoa gertatuko zaien jakin gura baduzu, badakizu, saka botoia!

ikusitakoak ikusita

Antxon URRESTARAZU

«Hemen bizi», okerragorako bidean

«Hemen bizi» betidanik bereziki saio interesgarria iruditzen zaigu, nahiz eta emaitza aldetik betiere bitarteko gutxirekin egidako saioa dela argi egon planteiamendu oso duina eta normalizatua egin ohi duelako. Alderdi horretatik, geure eritzietan betidanik konfidantza marjina handia eman izan diogu «Hemen Bizi» saioari. Azken aldian, berriz, errazkeriara sarriegi jotzen dutel iruditzen zaigu, nazioarteko gaitara joaz (ez ahan-tzi kanpotik erositako imajin ugariak sartzea erre-kurtso errazena dela). Norbere kasakoa lantzerako gehiago jo behar luke «Hemen bizi»k, garai batetan gugan sortzen zuen inpresioa berriz sentitu nahi genuke.

Jatorrizko bertsioak nahi ditugu, mutuak

«Traste zaharren kutxa» zinema komikoko emanaldia da, jakingo duzuenek. Asteazkeneroko saio honetan —ikusiko zenuten inoiz agian— berez mutua den zinema desmutu egiten da, ez dakigu zein buru berori elkarrizketak eta narrazioak asmatzea okurritu zitzaizkion. Badakigu jatorrizko bertsioa ere mintzatua dela, baina edozein gisa guk mutua nahiago genukeen, telebistarako jatorrizko bertsioari muzin eginez, baina Chaplin eta besteen jatorrizkoek errespetua gordez. Bestela, ez erosi horrelako programarik, eta jatorrizko bertsioetara jo.

BOTOIA SAKATU AURRETIK

«Txikago» eta «Ligabue», beste bi telesail

BI telesail berriri emango zaie hasiera aste honetan: «Txikago» asteazken eguerditarako eta «Ligabue» ostegun arratsotarako.

ETBren teleikusle sutsuak ikusia izango du agian «Txikago» telesaila, 1983ko abendutik 1984ko martxoan bitartean eman bait zuten. Ordukoaz oroitzen denak jakingo du telesail hau amerikarra dela eta poliziakoa. Hama-bi kapitulu dauzka sailak eta bakoitzaren iraupena ordubeteko da.

Ez du horrekin zerikusirik «Ligabue» telesailak. Honek Antonio Ligabue pintorearen bizitza eta artea erakusten digu. Po ibaiaren inguruan bizi izandu zen pintore hori 1899 eta 1965 urteetan barrena. Bere estiloa bilatu zuten ibai horren basoen artean.

Mazzacurati eskultorea ere agertzen da, hau da Ligabue ezagutzera eman zuen gizona eta bere herabetsuenetik ateratzen lagundu zuena. Ligabue famatua egingo zen gero.

«Entrenamendua» haur kirolean

«**K**IROL entrenamendua» izango da larunbatean, beti bezala eguerdiz, «Haur kirolak» saioak eskainiko duen monografikoa. Erreportaia horretan entrenamenduari buruzko oharra egiteaz gain Juan Gandia ere elkarrizketatuko dute. Juan Gandia kirol-medizina arloko espezialista da eta dudarik ez argitasunak emango dituela entrenamendua nola egin behar den eta ze gauza kontutan hartu behar direnari buruz.

Horrezaz gain jakina da beti izaten dela erretransmisioren bat programa

horretan. Oraingo honetan Gasteizen izango dira eta handik igeriketa eta gimnasia erritmikoa emango dituzte.

Aljeriako beste ipuin bat basamortutik

«**M**ELLALA eta basamortuko tentazioak» izena du aste honetan «Munduko ipuinak» sailean jarriko diguten istorioak. Hoggar-eko lurralde misteriosuetan kokaturik dago. Tuareg-en artean gertatzen da gauza. Melalla, hala izena du neska gazteak, emaztetzat hartu nahi du bere lehengusu batek. Melalla ordean hitz emanda dago beste batekin. Ataka horretatik ateratzeko bere anaiak lagunduko du plan bat egiten dutelarik Melallak bere maitearekin ihes egin dezan. Honela bidaia luze eta arriskutsu bati emango diote hasiera basamortuan barrena...

irratia

Josune Atallo

FM-104

*Txantxangorri irratia,
Donostiako mobida*

Donostiako mobidaren erdian, Txantxangorri irratia topatzen dugu. 100en bat lagun dabilta bere inguruan, eta 40ren bat programa egiten dituzte, seiren bat egunero, arratsaldeko 5etatik gaueko 12ak arte gutxi gora-behera. Beraz oraindik *denbora libre asko* dute, esaten digute, baten bat animatuko balitz. Hala ere aritzen diren denbora horretan ez dute apenas hutsik egiten.

Zer egiten duten? Denetarik. Beren helburua *dinamizatzaile* izatea da, beraz momentuan momentuko problema aski denbora dedikatzen diete, hala nola, orain oraintxe, OTANen kontrako mobidari; ostegunetan, gaueko 9,30etatik aurrera aditu ahalko duzue zerbait beti gai horri buruz. Batek esaten digu hori dela programarik arraskatsuenetakoa, eta beste bat *Txantxanberri* izeneko, asteazkenetan emititzen dena, 7ak aldera.

Irrati honetan ez dute itxialdirik izan, behin edo behin polizia sartu baldin bazaie ere. Ondo doaz, beren ustez geroz eta oihartzun gehiago dute jendearen artean. Horrexek animatu ditu, obra batzu egitera; orain dela pare bat aste bururatu dituzte: gela baten beharrea bi dituzte orain, eta nahasteko mahai berri bat.

Noraino aditzen den galdetzen diegu eta, Donostialde guztian noski, esaten digute, bai eta alditan —uretan uhinak isladatzen direlako edo— Pasai Donibaneraino ere. Donostian RAI *Resistentzia Amara Irrati*ak lankideak besterik ez dituzte, berau auzo mobida diferente bat dela, zeren eta Txantxangorrikoek dinamika zabalago batekin aritu dira.

Euskarari buruz, ez dira 'hiztunen proportzioekin' edo 'lan egiten dutenek nahi dutenarekin' konformatzen direnetakoak, dakiten guztiek egiten dute eta ez dakitenak saiatzen dira —hori esaten digute behinik-behin. Donostiako AEK hartu omen die ordubeteko programa bat, astearteetan, 6etatik 7tara. Eta ez dakit esan dizkidaten gauza guztietatik zenbat ahaztu zaizkidan.

antzerkia

■ 'Ondarroako Euskal Antzerki Jaiak' izeneko ihardunaldiak amaitzeko, otsailaren 28an, **Kaiola** taldeak

"Azentzora trabatu egin da" lana antzeztuko du, gaueko 10etan Pesca zinematokian.

■ Bilboko teatro Ayalan, 22an eta 23an, Alfonso Sastre-ren "La tragedia fantástica de la gitana Celestina" emango da, larunbatean gaueko 11tan eta igandean arratsaldeko 8'30tan.

■ Otsailaren 23an, Iparraldeko Heletan, arratsaldeko 5etan, Hazparneko **Bordaxuri** taldeak "Itsas izar bat zen" lana eskainiko du. Steinbeck-en «Perla» izeneko nobela antzerkiratu du talde honek.

Ez da pale egiteko
oldua

otsaila

22

Deban larunbatez (hilaren 22an) amaituko da I. Euskal Antzerkiaren Astea. Egun horretan eta bi emanaldiak, arratsalde-

Antzerki zirkuitoa

Antzerki Zirkuitoa aurrera doa bere herriz herriko martxan. Hauek dira egun hauetarako prestaturik dauden antzerki emanaldiak: otsailaren 22an, Zarautzen **Karraka** taldeak "Euskadifrenia" lana antzeztuko du, gaueko 10etan. Otsailaren 23an, Getxon, **Eterno Paraisok** "Alicia en el país de las maravillas" 25ean, Andoainean, **Orain** taldeak "Kontaktos kabaret" eta egun berean ere, Arrasaten **Kaiola** taldeak "Azentzora trabatu egin da" lana eskainiko du. Otsailaren 26an Laudion **Eterno Paraisok** bere "Alicia en el país de las maravillas". 28an Durangon **Teatropolitan** taldeak "Nekrassov" lana eta egun berean ere, **Eterno Paraisok** Oionen lehen aipaturikoa, eta egun honetako emanaldiak bukatzeko, Azpeitian, Zelaitxo Antzokian, gaueko 9tan, **Karraka** taldeak "Euskadifrenia" lana eskainiko du.

leihaketak

■ Oñatiko Udaletxeko Euskara Zerbitzuak II. **literatur** lehiaketa antolatu du. Hizlau eta olerki-lanak onartuko dira, eta lanak bidaltzeko epea martxoaren 27an amaituko da.

■ Gernikako II. **narrazio** lehiaketa antolatu du Gernikako Euskal Ikasturteak. Lanak apirilaren 30a baino lehen bidali behar dira zuzenbide honetara: «Gernikako Euskal Ikasturtea», Labayru Ikastegia (Apt. 156), Bidal Tokia, Gernika-Lumo.

■ Irunen Bidasoako Kultur Jakin Taldeak **argazki** lehiaketa bat antolatu du. Lanak igortzeko epea apirilaren 19an amaitzen da eta helbide honetara zuzendu behar dira: Bidasoako Kultur Jakin Taldea. Apt. 70, Irun.

ko 7tan bata eta gaueko 10etan bestea, Alfonso Sastren Ez da pale egiteko oldua obra eskainiko dute **Goaz** antzerki taldeko lagunek. Gogoratu aldi berean Euskal Antzerkiaren Erakusketa egongo dela zabalik, herriko Udaletxeko aretoan. Antzerki saioak Zubeltzun izango dira.

■ Durangoko Gere-
diaga Elkartek
bertako Euskal Jaiei men-
deurrena dela eta **literatur**
lehiaketa bat antolatu du.
Lanak martxoaren 31a
baino lehen bidali behar
dira Durangoko Udalet-
xeke bulegoetara. Olerkia,
antzerkia, itzulpena, ipuia,
saioa eta nobelan banatu-
ko dira sariak.

Araba euskaraz-en inguruan bi lehiaketa

Aurtengö "Araba euska-
raz" maiatzaren 25ean ospa-
tuko da. Non? Amurrión!
Hori dela eta horretan da-
biltzanek ideia brillante bat

izan dute, esan nahi baita, bi
lehiaketa konbokatutuzte.
Batetan, antzerki laburrak
lehiatuko dira, eta bestean,
bertso paperak. Bigarren
hau Aiarako bertsolari esko-
lakoek ere antolatu dute, bai
bata bai bestearen babeslea
Arabako Foru Aldundia
azaltzen delarik. Horren ber-
ri zehatzagorik izan nahi
duena bertara edo Amurrio-
ko kultur etxera zuzendu be-
di, mesedez. Baseak hain di-
ra luzeak, ez bait dira he-
mentxe kabitzen, komoda-
mente behinik-behin. Hobe-
ren eritizitako lanentzat sari
mardulak egongo dira.

AEK ere lehiaketak antolatzen

Gasteizko AEK dugu oraingoan lehiaketa batzuren anto-
latzaile. Alde batetik, **ipui** lehiaketa bat antolatu du, eta beste-
tik **argazkile**lehiaketa bat. Lehenengoari dagokionez, euskara
ikasten ari den edonork har dezake parte, eta ipuien luzera
ikaslearen mailaren arabera izango da (1. eta 2. maila-
koentzat orrialde bat, baina 7., 8. eta E.G.A.ko jendearentzat
4). Lanak jasotzeko epea otsailaren 28an amaituko da. Argazki
lehiaketari dagokionez, gaia 'gorputza' izango da. Zuri-belt-
zean edo koloreetan aurkez daitezke, baina neurri txikiena
30x24 izango da. Epea hemen ere, otsailaren 28an amaituko
da.

Bai ipuiak, bai argazkiak, zuzenbide honetara bidali behar-
ko dira: AEK, Errege Katolikoak, 15-C. Tfnoa: (945)
28-89-22.

ikastaroak

■ Bergaran, UNEDek
antolatutik ospat-
zen ari den goi zikloari bu-
ruzko ikastaroan, otsaila-
ren 22an "Hizkuntzaren
irakaskuntza" gaiaz mint-
zatuko da Victor Moreno,
Iruñeako eskola batetako
irakaslea. Ikastaro honek
planteatzen duen gaia gal-
dera honen bitartez emana
dago: «Posible al da kali-
tate hobea duen heziketa
sistemarik lortzea?».

■ «Historiaren beste
bideak» izenpean
UNEDek antolatu duen
ikastaroaren barruan, ot-
sailaren 22an "Pentsamol-

deen Historiaren metodo-
logiarako zenbait eredu"
gaiaz mintzatuko da An-
toonio Elorza, Madrilako
Unibertsitate Konpluten-
sekoa.

Historiaz eta literaturaz

Dakizuenek, Euskal Ikas-
kuntzen Institutuak antola-
turik Euskal geografia, artea,
historia eta literaturari bu-
ruzko ikastaro bat ospatzen
ari da Bilbon. Egun haueta-
rako eta arlo desberdinetan,
honako hitzaldiok prestatu
dituzte: Historia arloan, ot-
sailaren 24-25ean, Vicente
Garmendia "Corrientes car-
listas de los siglos XIX y XX"
gaiaz mintzatuko da. Euskal
Literaturari dagokionez, ot-
sailaren 26an Joxe Austin
Arrieta mintzatuko da eta
27an Martin Ugalde.

Historiari buruzko ikastaroa Nafarroan

otsaila

22

Tokiko Historiaz lemapean antolatu du Eusko Ikas-
kuntzak ikastaro bat. Hori dela eta, otsailaren 22an
honako hitzaldiak emango dira Iruñean: "Antropologiaren
kezkak, ikuspegia eta azterketa historikoa. Itziarreko adibi-
dea" gaiaz Joseba Zulaika mintzatuko da. Gero, "La agricul-
tura del Antiguo Regimen", Nafarroako Unibertsitateko A.
Floristanen eskutik. Alejandro Arizkun, berriz, "Industria y
manufacturas locales: problemas metodológicos" gaiaz mint-
zatuko da. Eusko Ikaskuntzako partaide den J.J. Madoz "La
investigación histórica sobre los comunales en Nafarroa"
gaiaz arituko da. Eta bukatzeko, J. Ramón Urkijo Goitiak "La
organización del poder político: algunos ejemplos de Bizkaia"
gaiaz hitz egingo du.

bertsolaritza

Euskal Herriko txapelketa Durangora oraingoan

otsaila

23

Euskal Herriko bertsolari txapelketa azkenetara iris-
ten ari da dagoeneko. Igande honetan eta Durangon
final-laurdenetako azkeneko saioa ospatuko da, bertan C eta
D taldeetako bertsolariek parte hartuko dutelarik. Goizeko
11etan D taldekoak arituko dira: Luis Otamendi, Ireneo Aju-
ria, Josu Arriola, Mikel Aire 'Xalbador', Mikel Mendizabal,
Juan Luis Laka, Florentino Goiburu eta Angel Larrañaga.
Arratsaldeko 4.30tan berriz, C taldekoak: Ernest Alkat, Telle-
ria, Anton Arriola, Zeberio I.a, Juan Mari Narbaiza, Andoni
Egaña, Manuel Xanpun, eta Xabier Perez 'Euzkitze'. Hurren-
goa ja final-aurrekoa izango da, Tolosan. Gero berriz finala...

zue, eta bera ikusi nahi due-
nak gaueko 8ak aldera han
azaltzea dauka. Ekintza in-
portante honen antolatzaileak
Zelulosa biltegia
eta/and Batzoki Zelulitikoak
dira.

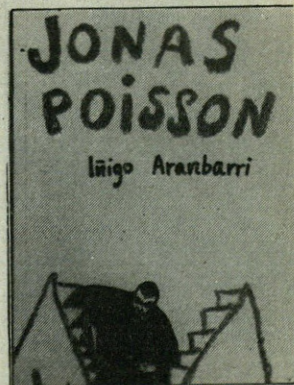
ihardunaldiak

Liburu baten present akzioa

otsaila

26

"Jonas Poisson" li-
buruaren present
akzioa izango da asteazke-
nean, Bilboko Txomin Bar-
ullo tabernan. Liburu hori
Iñigo Aranbarrik idatzia du-

Arrasate euskaldun dezagun

otsaila

22

Arrasate euskaldun dezagun (AED) taldeak Erdiko zikloko haurrei zuzenduriko kanpaina bat antolatu du. Kanpaina honen bitartez zera lortu nahi du talde honek, "ekintza estra-akademiko" hauek direla eta euskararen erabilpena haurren artean finkatzea. Ekintza guztiak larunbatean ospatzen dira, eta otsailaren 22rako ere, badago zer-e-do-zertxo. Ondoko hauxe duzue egitaraua: Irakasle Eskolako taldearen eskutik txotxongiloak, "Erretorearen txerria" izeneko antzezlanarekin. San Viator Ikastetxean, haur antzerkia, "Bankuetxe baten atrakoa"; ikastolan berriz "Gaztelua". Ipui audiobisualizatua ere ikusteko aukera izango dute haurrek, "Nire aitona pirata da" deritzana AED taldearen lana, alegia. Ondoren, marrazki bidez: ETBk eginiko lanak aurkeztuko dira.

Ekintza hauetaz gain, eta egun osoan zehar, tailerrak eta haur jolasak izango dira.

Eusko Ikaskuntzaren sari-omenaldia

otsaila

22

1986ko Manuel Leikuona Eusko Ikaskuntzaren saria Andrés Eliseo de Mañaricu y Nuere bilbotarrari suertatu bait zaio, bera berorri eskuan ematekotan datorren larunbata, hilak 22an, ekitaldi bat izango da hiri horretako Ercilla hotel-lean, batzarretako saloian, eguerdiko 12tan. Bertan mintzatuko direnak: Jose Migel Barandiaran, Ander Manterola, Ignacio Olabarri eta Jose Maria Makua. Durangoko 'Doñu Zahar' abesbatza ere aritzekoa da, eta gero nahi duenarentzat bazkari izango da.

OTANen aurkako kanpaina

Beste ekintza askoren artean, "OTAN EZ - EUSKAL HERRIA BAI" lemapean lanean ari direnek, larunbat igande honetarako manifa sail bat antolatu dute, bai eta hegoaldeko herri guztietan diru bilketa bat.

Manifestaldiak lekuotan izango dira: Bizkaian, Bilbon, Sodupen, Santurtzin, Portugaleten, Sestaon, Barakaldon, Gallartan, Basaurin, Galdakaon, Igorren, Markinan, Lekeition, Ondarrun, Bermeon, Mungian, Derion, Erandion eta Algortan. Araban, Gasteizen, Agurainen eta Laudion. Nafarroan, Iruñean, Lizarran, Tafallan, Altsasun, Agoitzen eta Elizondon. Eta Gipuzkoan, Bergaran, Irunen, Legazpian, Oreretan, Donostian, Zarautzen, Beasainen, Elgoibarren, Hernanin eta Tolosan ●

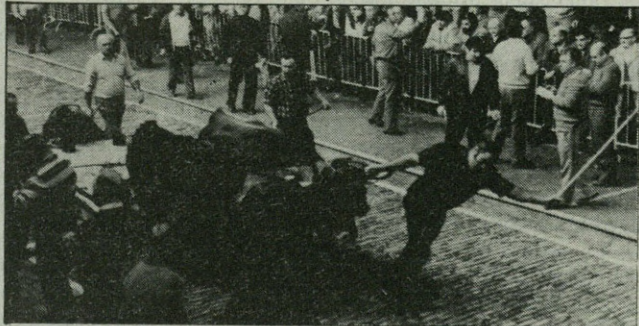
kirolak

Donostiako Arrano Beltza euskal toki-koek Marokora bidai bat paratu dute, «Maroko euskaraz» izenarekin. Martxoaren bukaerarako izango da (27tik apirilaren 6ra arte), hala ere komeni da laster apuntatzea, 425213 telefonora hots eginez edota bertara joanda: Ikatz kalea, 10. Prezioa 18.500 pezetatakoa izango da.

Isuntza elkartearen ikurriña

Zortzi batel ari dira aurtien Isuntza Arraun Elkartearen zortzigarren ikurriña jokatzeko: Bermeo, Mundaka, Lutxana, Arkote, Iberia, Deustu, Sukarrieta eta Kaiku. Dagoeneko lehenengo estropadak jokatu dira eta Deustun otsailaren 22an beste estropada bat jokatu da; 23an berriz, eta Lekeition, finala izango da.

Ikurriña hau 'ligilla' erara jokatzeko ari da ihazkoan bezalaxe, hau da azkenerako lau batel klasifikatuko direlarik.

Ettxeberriako behi probak

otsaila

23

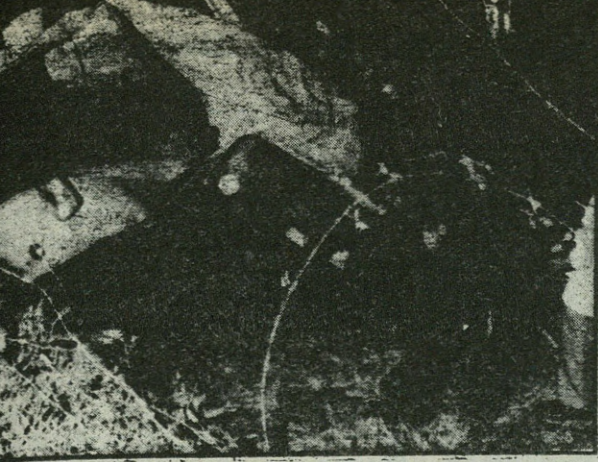
Ettxeberrian berriz, behi-probak izango dira. Arratsaldeko Setan Markinako Fermin Maguregi 'Iparra-girre' eta Aiako Ramon Albeniz 'Azkorte' beren behiekin ari tuko dira "busterri bakarra edo motzean" izeneko proban. Ettxeberriaren harria erabiliko da, 1.100 kiloko harria, hain zuzen. Gehiago pisatu eta gehiagoko karga eraman beharko du, hala ere, behiak, proba zelebre honetan.

mendi ibilaldiak

(otsailaren 2rako)

- **Tabira** (Durango): San Lorenzo-ra (2.262).
- **Pagoeta** (Zarautz): Artikutza-ra.
- **Club Vasco de Camping (Donostia)**: hilabete honetarako mendi talde honek Gradas de Ciriza - Sarbil - Aizkue ibilaldia egingo du, noiz jakiteko fono honetara dei: 428479.
- **Lagun onak** (Azpeitia): Goroztimendi-ra, goizez. Tf.812025.
- **Mendikari** (Hazparne): Landibarreko kaskoak. Tf.294336.
- **Sestao Alpino**: Galdames-ko gainera goiz ibilaldia, haur eta gazteentzat, Triano-ra igoaz (713 m.)
- **Gasteiz**: Apellaniz - San Cristóbal (1.055) - San Justi - Belabia - Marquinez. Tf. 250354. Umeak ere bertara joango dira.
- **Galarreta** (Gallarta): haurrentzat, Espinosa-Lunada-ra, elurretara.
- **Añamendi** (Bidarra - Baiona): Añamendira, eskiatzeko asmotan (larunbat-iganderako).
- **Meategi eskualdeko mendi taldeak** (Bizkaia): Lunada-ra (Espinosa).
- **Aitzarte** (Donostia): Erratzura, bertan sariak ematera.
- **Iruñeako mendi taldeak**: Ibañeta - Lauriñak - Luzaide (egun guztirako). Tf. 227115.

Ipar Euskadiko bi herritar GALen tiropean hilik

CRISTOBAL Machicotte eta Catherine Brion itsasuarrak hil zituzten astelehen ilunabarrean, GALEkoek antza denez, Bidarra inguruan. Baigorri-
ra ziohazela. Lehen ere badu jende gehiago hila bide horretan GALEk, azkena Juan Mari Otegi «Txato» it-
sasondoarra, juxtu duela bi asteko atentatu batean
bere alarguna Baionan tirokatu dutelarik.

Bidarrain hildako bietako zaharrenaren, Machi-
cotte-ren, inguruan errefuxiatu bat bizi zela-eta aipa-
tu da prentsan, horrekin nahastu ote diren GALEko
mertzenarioak. Hala ere, eta azken asteotan GALEk
berriro hartu duen abiadarekin, bi itsasuarrak nahita
hil dituztela pentsatzeko motir oak badira. Hautes-
kundeak gaineen izatea profitatu dute GAL pagatzen
dutenek eraso honetarako, Hegoaldean jendea NA-
TOren kontrako kanpainen murgildua dagoela ahaz-
tu gabe. Iparraldean abertzaletasuna nonbait inda-
rrean badago, bestalde, Errobiaren bailara horretan
dago, inguruko eskualdeekin, eta ez da harritzekoa
GAL delakoa hainbeste amorrutik zentratzea Garazi-
tik Kanbora doan zonalde horretan. Ipar Euskadin
abertzaleen artean dauden arazo handietan ere inzi-
ditu nahiko luke. Ipar nahiz Hego Euskadiko herrita-
ren artean gertatzen ari den masakre izugarri honek
zalantzarik gabe eskatzen du gerra zikinaren kontrako
lanetan jartzea abertzale guztiok ahaleginik handie-
nak, prioritatez.

Gipuzkoako abokatu laboralistak greba egin zuten ostegunean

POLITIKA sailean Hego Euskadin justizia espainia-
rrak bizi duen egoera zabalago tratatzen den arren,
azken orduan Gipuzkoako abokatu laboralistek oste-
gun-ostiralerako ekintza gogorragoak prestatu dituztela az-
pimarratu beharra dago. Gipuzkoan, izan ere, 20.000 dira
magistraturaren martxa kaxkarrak ukitzen dituen langileak,
milakak direlarik hilabetetan zabaldu ere egin gabe dauden
espedienteak. Beste neurri eta protesta guztiak alferrika-
toak direla eta LAB, CCOO, eta UGT sindikatuetakoa abo-
katuak, CAESEkoak eta Berdin eta Egia kolektiboetakoek,
ostegun honetan egun oso bateko itxialdiarekin agertu dute
beren protesta

NATOn kontra alde guztietatik

MANIFESTUKOEK (NATOn kontrako eta Euskal
Herriaren nazio subiranotasunaren aldeko Manifes-
tua izenpetu zutenek) erreferendumean ezeztatu botoa ema-
tea erabaki dutelarik, martxoaren lehen asteburuan Bilbon
egingo den ekintza handiaren bidean, gainerako taldeak ere
beren posizioak argituz doaz. Joan den astean iragartzen
genuen legez, PNVk bere bozemaile eta militanteei nahi
dutena e gteko askatasuna eman die, Katalunian Pujoltar-
rek egin duten bezala (bi taldeek Madrilgo Parlamentuan
NATO gogor defenditu badute ere). Jelkide asko «EZETZ»
botatzera inguratu den esperantza bada, orain artean Ga-
raikoetxeak-eta sujeritu dutenaren bidetik. Euskadiko Ez-
kerrak, bitartean, dokumentu bat sinatu du Estatuko beste
nazionalitateetako indar kzkertiarrekin aukera bera aur-
keztuz. Galiziako PSG-Esquerda Galega eta Kataluniako
Esquerra Republicana de Catalunya dira horien artean
ezagunenak, eta Euskal Herrian Manifestuarekin egin den
antolaketari nolabait erantzun nahiko litzaioke beste alde-
tik.

Iritsi da, azkenean, Xabier Arzalluz EBBko lehendakartzara

BIZKAI Buru Batzarrerako hauteskundeak eginik,
ofizialistek eskuratu dituzte kargu guztiak, boto maila-
n kritikoei 40 bat lortu bazuten ere. Xabier Arzalluz ez da
zuzendaritzako postuetan sartu, eta Euskadi Buru Batza-
rreko lehendakari izateko aurkeztu dute. Erreferenduma
pasa eta hauteskunde berriak gaineen, populuak memoria
gutxi duela eta gauzak ongi prestatuz gero atzo denek isekaz
estaltzen zuten buruzagia gaur musuka jan dezaketela era-
kutsiko du Xabier Arzalluzek, kritikoei orain arte baino
pulamentu gehiago erakusten ez badute behintzat. Lurral-
deetako buruzagien gainetik lider garbi bezala kokatu na-
hiko du Arzalluzek, eta ez lurralde batekin eta ez tendentzia
batekin loturarik ez baleuka bezala «bakea egitea». Krisia-
ren benetako sakontasuna orain ikusiko da, eta horren neu-
rria hein handi proposamen berriei nafartarrek nola erant-
zuten dietenak erakutsiko du.

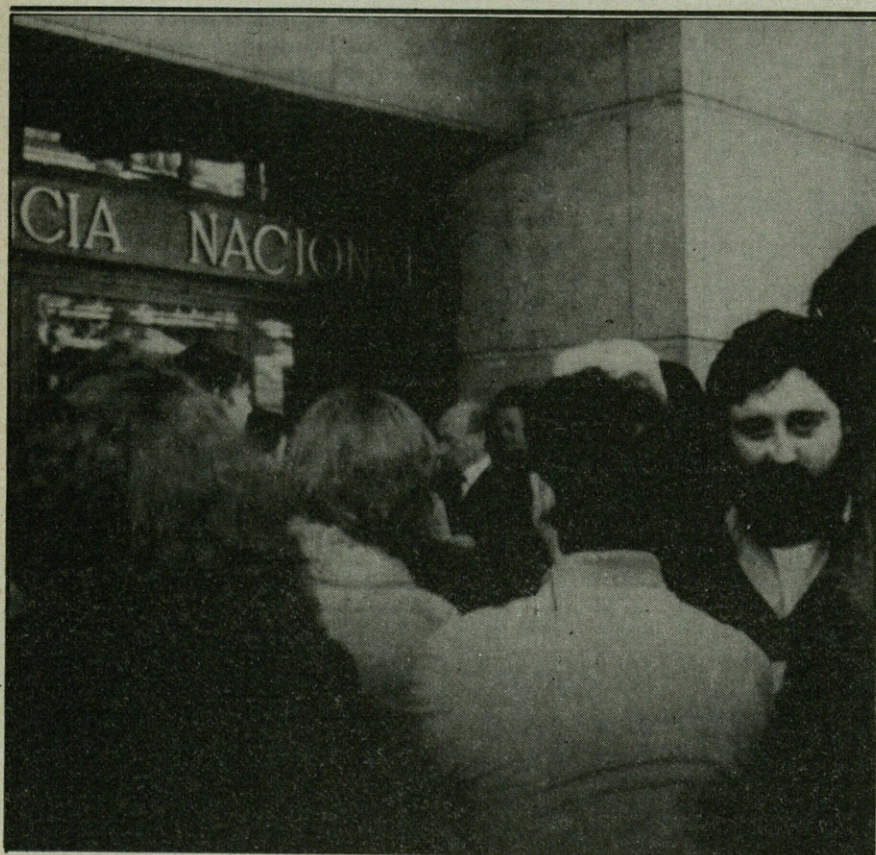
Felipe Huarte mafioso italiarrei etxeak saltzen Mediterranean

SIZILIAN hirurehun mafioso ari dira epaitzen egu-
notan, eta beren arteko familiez, beren arteko gerrez
(1.000 hil zituzte azken urteotan), eta gora edo behera doa-
zen familiez makina bat idazten ari da. Azken gerra odol-
tsuan galtzaile atera diren familien artean bata, Buscetta-re-
narekin batera indartsuena, Gaetano Badalamentirena zen,
Honek Pais Valencia aldetik kontrolatzen zituen drogen
negozioak, eta horretarako bi erakunde turkiarren laguntza
zuen. Buru turko hauetako bati, Yasar Avnmi Mussullulu
izenekoari, «La Manga del Mar Menor» izeneko parajea
Felipe Huarte Beaumont industrigizon nafartarrek txaleta
salduta 100 milioi (ehun milioi, bai!) pezetatan.

Abokatuak, Jauriaritza, sindikatuak... denak kexu

Gure auzitegiak beren atzerapen lotsagarritik atera ezinik

Datozen asteotan aktualitate politikoaren erdian egongo da justiziaren administrazioak Hego Euskal Herrian ezagutzen duen egoera. Auzitegietan dagoen egoera penagarria, PSOEek Gipuzkoako juezen kontra idatzi dituenak, PNVk Gasteizko parlamentuan aurkeztu duen proposamena, eta abokatuaren kolegioak bururatu nahi duen greba, guzti horiek daude batera edo bestera polemika horren hariari lotuak. Ezin sinesteko moduan hondatua dagoen justiziak hainbat zeresan ekarriko du NATOren inguruko istiluak itzaltzen direnean ere.

Madrilgo auzitegi batzuek lege antierrorista aplikatzeko erakusten duten abiadaren aldean izugarri mantso funtzionatzen dute Euskal Herrikoek.

Juezen eta Justiziaren inguruan azken asteotan esan eta idazten direnak puntu ezberdin askotatik datoz, eta helburu diferenteekin esanak gainera. Baina guztien sustraian errealitatea bera da: Hego Euskal Herriko auzitegi-tako egoera surrealismoraino heldu dago.

Kronika honetarako kontsultatu ditugun abokatuak hainbat anekdota kontatu digute, batzuk sinesten zail direnak, baina egia seguruak direnak. Sinesteko modukoa al da gaur egun, 1986an, auzitegi-tako funtzionarioek boligrafoak direla eta diskutitzen dutela, berririk ekartzen ez zaielako? Ez al dirudi gezurra seilutarako dirurik ez delako lan magistraturetan abokatuei eskutan eman nahiago zaizkiela gutunak?

Auzitegiak paper eta boligrafo faltan

Atasko handi batean sartuak daude Hego Euskadiko auzitegiak. Donostian, esate baterako, kalkulatzeko dossierrek berriro martxa normala hartzekotan hamar bat urte pasa behar dutela, orain lanen atzerapena aurreratzeko daramaten erritmoa mantentzen bada. Lan magistratura zentrolean berriz, 1979ko espedienteak orain ari dira erabakitzen!

Argibide grafiko horiek adierazten dutenez, erabateko miserian dago murgildua gure Justizia. Batetik, pertsonal falta dago. Hori Estatu mailan behin eta berriro salatu den afera bada, Euskal Herrian askoz larriagoa da: honuntza egokitzen zaien juezek berehala aldegin nahi dute. Baina abo-

atuen artean atera dugun eritzi na-
usiaren arabera, aldegin nahi badute
z da hainbeste prolema politikoen-
atik, hemen egin behar den lan pila-
atik baino.

Bestalde, ordea, medio materialen
skasia dago. Eta harrigarria dirudien
arren, esan beharra dago tailerrik tti-
ienak bere miniordenagailua duen
arai honetan auzitegieta paper fal-
n dabilzala. Edifizio zaharrak, jen-
ea falta, Madrilgo ministraritzatik
resuposturik ez dagoela argudiatzen
a...

ustiziaren egitura osoa olokan

Estatu Espainoleko justizia trantsi-
o garai batean dago une honetan.
an den udan Madrilgo parlamen-
ak «Ley Orgánica del Poder Judi-
al» erabaki zuenetik, Justiziaren es-
ema osoa dago aldaketa bidean. Ez
a erreza justiziaren organigrama
bertzea, baina nolabait eskematizat-
a interesgarria bada.

Orain arte ezagutu dugun eskema,
ehetik gora hasita, hola laburtu ge-
ezake: «juez de paz» direlakoak he-
ietan, horiek ez dira profesionalak
aten. Horren gainetik eskualde ba-
oitzean «juzgado de distrito» delako
at dago. Probintzia bakoitzak, gaine-
k, bere auzitegia dauka, eta horren
arnean banatzen dira «audiencia»
relakoak, «juzgados de instrucción»
a «juzgados de primera instancia».
robintzia mordoxka bat auzitegi te-
itorialek biltzen zituzten, eta pira-
ide osoaren buruan Supremoaren ze-
nen.

Eskema horrek aldaketak behar zi-
en, bai modernotasun beharragatik
a bai Estatuaren konfigurazio auto-
omiko berriari egokitzeko. Horreta-
ko egin da gorago aipatu dugun
OPJ hori. Lege honen arabera, lan
agistraturak ezabatu egiten dira,
orian bederen, eta baita adin nugu-
asunera iritsi ez direnentzako orain
te zegoen «Tribunal Tutelar de Me-
ores» delakoa ere. Terrorismo deit-
n dutena zigortzeko Audiencia Na-
onalak martxan segiko du.

gitura berriak, autonomiei gokituak

Egitura berriak herriko jueza le-
ngo lekuan uzten du, baina aldake-
rik nabarmenenak bere gaineko au-
egian dakartza. Hemendik aurrera

Ledesma ministraria eta Sainz de Robles, beren eskutan daude Estatu osoko auzitegiak, eta gure artekoak ere bai.

juzgado espezialduak indartzen dira:
«primera instancia e instrucción», «de
lo contencioso-administrativo», «de lo
social», gazteen jueza, espetxe biji-
lantziaz arduratzen dena.

Eskualde bakoitzean egongo dira
auzitegi horiek, eta probintzi maila-
koen eta eskualdeetakoan artean kon-
petentzia banaketa, dagoen lanaren
arauera egingen da. Hala ere, LOPJ
horrek dakarren berrikuntza nagusia,
azaletik bederen, komunitate autono-
mo bakoitzean egongo den «Tribunal
Superior de Justicia» delakoa izango
da. Gai asko azkenean horretan era-
bakiko da, eta bakar batzuk besterik ez
dira iritsiko Supremoraino.

Prolema da, aldaketa guzti horiek
legez erabakita daudenean, momen-
turik txarrenean gaudela. LOPJ ho-
rrek agintzen duenez, bost urtean be-
hin Senatuak legez erabaki behar du
zenbat auzitegi izango diren, zenbat
epaile eta abar... baina lehendabiziko
«Ley de Planta» ere egiteke dago
oraindik.

Epaile zaharrek erretiratu nahi ez dutenean

Horiek hola, sekulako nahaspila
dago Justiziaren munduan. Oraindik
ez dira itzali auzitegi guztien nagusi
izan behar duen «Consejo General del
Poder Judicial» haren izendaketan
sortutako istiluen oihartzunak. Horre-

tan partaide zen magistratu batek di-
mititu berria du, gainera.

Eskuineko oposiziotik PSOEk Jus-
tizia kontrolatu nahi duela argudiatu
nahi da, baina antza denez egonezina-
ren sustraian batez ere juezen korpo-
ratibismoa zegoen, eta dago. Gorago
aipatu ditugun aldaketa guzti horiek
martxan jartzen direnean, juez askok
lekuz aldatu beharko dute, beren bo-
rondatearen kontra.

Baina bada beste puntu bat, barre-
garría iruditu arren bere garrantzia
duena. Hemendik aurrera, urtero ur-
tebetez aurreratzen da epaileen jubila-
zio adina, eta 70 urtetatik 65era jait-
siko da. Horrek, noski, grazia handirik
ez die egiten frankismoan zehar gaur-
daino iritsi diren gure juez zaharrei,
eta beste arrazoiarekin bat egin da, ez
dutela onartu nahi lekuz aldatzea,
erreazio gogorrek ekarri ditu.

Juezen presio horrek ekarri ditza-
keen ondorioak aski ongi argitzen ditu
Donostiako auzitegian gertatu berria
den istorio batek. 69 urtetako epaile
zahar batek magistratu kategoriarekin
hartu nahi zuen erretiroa (jornal ho-
beagatik, noski), eta erretireta hartu
baino hiru hilabete lehenago hasi zen
horretan. «20 bat epaiketa egingo zi-
tuen», esplikatu digu abokatu labora-
lista batek. «Pentsa ezazu, laborean
sekula aritu gabeko agure zahar bat,
merituak egiteagatik, auzi benetan

konplikatuak erabakitzen». Justiziak gure artean jasaten duen hondamendia horrek ere esplikatzen du.

Denbora daramate mugitzen abokatuek

Euskal Herriko auzitegieta dagoen kaosa ezaguna da aspalditik. Eta lan arazoetan aritzen diren abokatuek behin eta berririo salatu izan dute. Baina justu orain hasi da mundu guztia arazo aipatzen, sindikatuetatik hasita Eusko Jaurlaritzaraino. Zer dela eta? Protagonistei begirada bat emateak merezi du.

Batetik abokatuen Kolegioa dago. Neurri handi batean PNVk kontrolatua, Baskongadetako abokatuak koordinatzen ditu, eta greba bat planteatzearaino iritsi dira, joan den astean beren bazkideei proposatu dienez. Hiru probintzietako abokatu guztientzako bazkideztza bakarria eskatzen dute (batetik bestera pasatzeko bi kuota ez ordaintzearen) eta Justiziak dakartzan atzerapen izugarriek oso gertutik izorratzen ditu. Auzitegien martxa hain kaxkarra den leku batean ezin karrera dotorerik egin.

Abokatuen artean, laboralistak Hego Euskadi mailan koordinatzen dira, hiru probintzietako markoa gaindituz, eta esan daiteke hauek ere asko astintzen dituela egoerak. Karlos Trenor abokatuak adierazi digunez, «garai batean, langilegoak beste indar bat zuenean, arazo asko lantegietan konpontzen ziren; baina gaur asko eta asko dira zuzenean magistraturetara doazenak» Badute hauek kezkatzeko motiborik: magistratura zentrolean orain ari dira erabakitzen 1979ko espedienteak!

Sindikatuaren interesak eta PSOEn hanka sartzea

Sindikatuak ere badute kezkatzeko arrazoinik. Lan istripuak, kontratu hausetak, kaleratzeak... hainbeste dira beren afiliatuak jasan behar dituzten buruhausteak, hilabeteen poderioz konpontzen ez direnak, eta hileroko kuota ordaintzen duenak bultzatzen egiten du.

Azken asteetan ELA gogoz ikusten da justiziaren desastreaz mogitu nahian. Horretarako, eta PNVrekin dituen loturak alde batera utzita, badu beste interes bat ere ELAk: oraindik zintzilik dago «Consejo de Relaciones Laborales» deitua. Erakunde horrek,

zeinaren partaideak, sindikalismoaren aldetik, ELA eta Comisiones Obreras bait dira, orain magistraturetan erabakitzen diren istilu asko erabakiko lituzke. UGT ez dago bertan, eta horra beste arrazoin bat gehiago bien arteko interes desberdintasuna ulertzeko.

Eta honekin PNV eta PSOEn jokabidetara iritsi gara. PSOEn jokabidea lotsagarria da, hainbat lekutatik salatu denez. Dagoen arazoari aurre

eman baino, justiziari prestijioa kentzen gehiago saiatu da. Ez da kasualitatea PSOEk eta Guardia Civilak abokatu bera izatea. Jorge Argote. Tortura salaketengatik, eta batez ere Zabaltzaren heriotzearen eskandalorendoren, badirudi polizia eta guardia civilen defentsan eta irudia hobetzen zentratzea dela kontsigna.

Hola bakarrik ulertu daiteke Gipuzkoako buru sozialistek plazaratutako agiria. Agiri honetan salatzen zu-

Auto ixtripu bat erabakitzeko hiruzpauau urte behar dira

Bergarako auzitegia, munduan famatua egiteko bidean

Hego Euskal Herrian beste auzitegi famatu baten bila hasiz gero, abokatuek agian Gernikakoa aipatzekoa izango dela esango dizute, baina ez hemen eta ez Estatu Espainol osoan ez da izango Bergarakoaren markak hautsiko dituenik.

Ez da erreza, izan ere, beste auzitegi batean aurkitzea Bergaran bezala arazo guztiek 5 urtetako atzerapen media darametela. Badira, bertara joatea tokatzen zaien abokatuek diotenez, 10 urte pasa eta ikutu gabe dauden espedienteak. «Hola gerta daiteke», argitu digu bere izenik ez emateko eskatuz inguru hartako abokatu batek, «*mutiko batek 18 urtetan lapurreta egin duela eta handik zortzi-hamar urtetara, ezkontuta, familiarekin, gutun bat iristen zaiola, iragarri, auzipe-ratua dagoela eta 6 hilabetetako gartzela erori dakiokela*».

Errukirik gabeko epailesa bat

Bergara inguruan (Arrasate, Eibar, Elgoibar, eta abarretan) auzitara doazen ixtripuen indemnizazioak erabaki arte 3-4 urte pasatzen dira. Erreklamazioz tikienak konpondu arte bataz beste 4 urte behar du itxaron. «*Ez dago esplikatuko beharrik*», adierazi digu Deba Garaiko abokatuak, «*diruak ze nolako merkatzea ezagutzen duen urte horietan. Senar-emazte batzuen separazio tramiteak, eta pentsa gauza hauek presakoak izaten direla, lege 6 hilabetekoak izan behar duten arren gure baitan 4 urtetaraino luzatzen dira. Etxe bat erosi eta egoera txarrean eskuratu dituzela erre-*

lambatzen baduzu, lau bat urtez pentsa zenbat gehiago izorratuko zaizun».

Holako egoeran, eta fama bazter gztietatik zabaldua, Bergarara iristen ziren juezak hiru hilabete baino gehiagor ez ziren egon ohi. Orain dagoen epaile emakumezkoak (epailesa? jueztsa?) denbora darama, eta Bergarako berriek diote kapazitate handiko emakumea den arren espedienteak nahi haina denboratan jeltaturik edukitzen zalea dela. «*Urtebetez eduki gaitu apelazio bakar bat konpondu gabe. Eta protesta egitea okerrago da, edozein errepresalia hartu dezake eta*».

Sos bat kobratzen ez duten langileak auzitegian!

Sinetsiko al du irakurleak Bergarako auzitegian badirela ia militantzia ari diren langileak? Ez da juxtu militantzia: laster iritsiko dela espero den plazaren baten itxaropenean egiten dute lana. Baina zibil sailean ari diren 5 langileetatik bat kobratu gabe ari da, eta penaleko 4 langileetatik bi ari dira musu truke.

Langabezia hain da handia, eta plaza bat lortzeko gogoia zer esanik ez; sos bat kobratu gabe ari direla.

Peñafloridak eta Esparterok fama eman bazioten Bergarari, orain duten juezak emango dio munduan ospea.

Orduz kanpo ere bai, gainera. Funtzionarioek 8etatik bazkalondoko 3ak arte badute beren ordutegia. Bergaran arratsaldean ere aurkitu daitezke. atzeratutako lanak burutu nahian.

Eta lan faltarik ez da. «Esan ziguten urtean 500 espediente baino gehiago mugitzen direnean beste auzitegi bat egingo zutela, baina hemen kopuru hori aspaldi gainditu genuen eta ezer ez. Pentsa ezazu Bergararen kontu daudela Santa Agedako gaiso guztien espedienteak, sarrera bakoitza espediente bat. Gutxienez atzeratutako beharrak egitera norbait probisional ekarriko balute...»

Bibote handiak ditu Bergarako juezak

Arrasaten eta Eibarren egiteko-tan omen diren bi auzitegi berrietan dituzte esperantzak jarriak Deba Garaiko bezeroen kexuak kon-

pondu ezinik dabilzan abokatuek. Baina orduan ere polita gertatuko da: Eibarren sartuko diren kasu berriak lehenago konponduko dira atzeratutako asko baino.

Kejatzearen poderioz, jueza, eta abokatu eta prokuradoreen ordezkariak izan ziren Madrilén. Han agindu zieten abendurako auzitegi berri bat egitea. Abendua aspaldi pasa zen, ordea, eta Madrilera deituta «ah, pero os lo habiais creído» erantzun omen zieten barrezka.

Jadanik etsitzekoa ere badela uste dute Bergara aldean legearekin lan egin behar dutenek. Protestarik ere ez egitea hobe da. Duela gutxi, kale gorrian jarri zuen epaileso edo juez emakumezkoak neska langile bat. Beti egin ditu meritoak Bergarak aktualitatearen erdian egoteko, baina oraingoan markak hautsi ditzake.

I.Z

ten hemen dauden juez espainiarrak beldurtuta bizi direla, eta horregatik ez dituztela aztertzen terrorismo kasuak. Nola erori dira hain makur, eza-guna denean «terrorismo» aferak epaitzeko gai den bakarra Madrilgo Audiencia Nacional espainiarra dela? Juezek berek gezurtatu dituzte sozialisten esanak.

Ardantzaren gobernuaren trasferentzia eskean

Azken asteotako istiluekin PNVk bai lortu dezake zerbait ateratzea. Gasteizko gobernuak, hiru probintzietako auzitegien kaosa salatzearekin batera, kompetentziak eta trasferentziak eskatzen ditu. Eta parlamenturaino eraman da gaia.

Autonomi Estatutoak neurri batean oraindik ematen ditu posibilitate horrek PNVrentzako. Justiziaren alorrean, epaile eta funtzionarioak izendatzeko ahalmenak Madrilén esku geratzen dira, baina funtzionaketa aldetik zenbait posibilitate ematen dio gobernu autonomoari.

Gestioaren zati hori eskuratuko balu, hiru probintzietako justizia Gasteizko gobernuak emandako sosende geratuz, nolabaiteko kontrol bat erraztuko lioke. Horren bila doa PNV argi eta garbi, eta epaileak beti Madriletik izendatuko direla zalantzarik ez dagoen arren, esperantza bada auzitegien informatizatzea eta funtzionaketa hobetzea lortzeko.

Estatutoak berak markatzen ditu mugak, beraz. Abokatu donostiar batek hala adierazten zigun arazoaren mamia: «Justizia euskaldunon eskutegian egoteko bidean ez gaudela nahiko garbi dago. Horretarako, lehendabizi juez fazistak depuratu behar dira, eta Estatutoak ematen ez dituen ahalmen batzuk beharko genituzke euskaldunok, hori kontutan hartu gabe hiru probintzietan ezarriko den 'Tribunal Superior' horrek Nafarroarekin zerkusirik ez duela izaneren. Justiziaren euskaldundu ezina ere begien bixtakoa da. Zein da, beraz, asuntia? Nahitana hiez erabiltzea dagokigun Justizia gutxienik efikaza izan dadila, funtzionatu dezala. Oraingo egoera tertzermundista da eta».

Hala ote da, bada! Nola deitu behar zaio eritasun espediente bat erabakitzeke 2 urte eta Madrilera errekurrituz gero 7 urte behar dituen Justizia bati?

Iñaki ZUBIONDO

besteak beste

□ *(Corazon Aquino-k kazetaria-
ren galderei erantzuten du).*

Aquino: Gauza berri asko dago lehen inoiz ikusi ez zirenak. Jendea ez bakarrik dirua eta denbora, baina lana eta bizia ere jartzen du kolokan. Industrialak ere (*businessmen*) hortan ari dira, dena gal dezaketela. Zinez hil-ala-biziko egoera bat da.

—Zabiltzan bezala ibiltzea ez al da arriskugarria?

—Neure sorterrian, Tartac-en, gure alderdiaren lerrira tirokatu eta hii dute dagoeneko. Ni neure bizitza eskaintzeko prest nago, nire senarrak egin zuen bezala. Orduan gerta litekeen biolentziak ematen dit ikara.

—Marcos-ek gerrila komunistarekin bat eginda zaudela dio.

—Gerrilari denak ez dira komunistak. Haietako askok bakarrik sentitzen dute Marcos hor dagoen bitartean ez dutela libre izaterik izango. Horiekin arku nahi dut nik. Besteek minoria txiki bat errepresentatzen dute.

Newsweek.

□ Hala ere Contadorak, bost bat alditan ia heriotzaraino eraman duten krisiak gaingiduz, bizirik segitzen du. Makalago dago, bai, kanpoko presioak eta lau estatu fundatzaileen barru kontradikzioengatik. Hala ere, aurrera behar du, munduko eritzi publikoak ia ahobatez ezagutzen duenez. Bestela, gaurko kontradikzioek ondorio larritako eskualde gatazka batez leher egin lezaketek. Contadora Latinoamerikaren autodeterminazioari buruzko egitazko test bat da, Bolivar-en jarrera eta Monroe-ren inposizioaren artean.

Gerra eta iparramerikarren interbentzioa ebitatu behar dira. Negoziazioa nagusitu behar da. Estatu Batuek bere «atzekaldeko patioa»n gertatu den haustura ezagutu behar du eta Nikaraguarekin nagoziazioa onartu, halaber El Salvador-en barnean. Horrelako borondaterik ez baldin badu, Contadorak, ONUk eta nazioarteko komunitateak sartu beharko dute, gatazka horien konponketan nazio arteko eskubidea ez dadin hautsi.

Xabier Gorostiaga, Pensamiento propio.

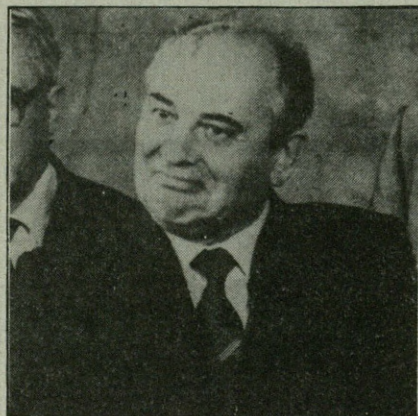
mundua ez da borobila

Zein da garaile Filipinetan?

Martxa honetan segituz gero beharbada inoiz ez da behin-betiko emaitzik ezagutuko, dena den Marcos-ek ez du boteretik aldegitoko gogorik, eta Corazon Aquino-k aurrera-begira gaitzago duke. Hori, baldin eta amerikarren interesei bakarrik begiratzen bazaie —eta ondo begiratzeko dira, ia-ia dezisibo bait dira. Besterik ere gerta liteke, herriak berezko indarra erakutsiko balu, izan Corazon-en alde —alternatiba moderatua— izan hauteskunde muntaia guzti horretatik at aritzen den gerrilaren alde —alternatiba erradikala.

Garbiketa SESBeko alderdi komunistan

Sobietar Errepublika Sozialisten Batasuneko alderdi komunistaren kongresua astebate barru hasiko dela eta, barne kritiken hotsak heitzen dira gureganaino. Kritika horien erdian «mogimendua frenatu nahi duten burokratrak» aurkitzen dira. Problema, hitz batez —esaten dute— alderdi komunistan sartzea pribilegio ekonomikoak lortzeko bide gisa erabili nahi dutenek ezartzen dute. Ez dira bakarren batzu, errepubliketan barrena sare bat osatzen dute eta aleak berexten zailak suertatzen dira.

Ekialde erdiko odolketak berritzen

Iranek Iraken aurka ofentsiba berri bat hasi berri du. Bati bezala, notizi fidagarririk ez: aurrera egin dutela, batzuk; sartu direnak erretagoardiatik moztuta gelditu direla, besteek. Gezurak esan beharra, biek, inork arrazoirik ez duen gerrate izugarrian. 15-20 mila lagun hilko ziren, nonbait, egun ale hauetan. Berriz ere, arma kimikoak erabili ditu Irakek. Eta oraingo honetan ere ezer berririk aterako den, esperantza gutxi, denek.

Petrolioa omen dagoela eta, Djakarta-k ez du Timor utzi nahi

HONEZKERO hamabi urte dira Fretilin izeneko gerrila independentziaren alde ari dela ekialdeko Timor-en. Portugalدارrak oraindik han zirelarik sortu ziren baina, 1975ean indonesiarrek hartu zieten txanda, eta ordudunik haien kontra borrokatzen dira timoretarrak.

1977rarte Fretilinekoak nagusi ziren baina, urte hartan Djakarta ofentsiba bati ekin zion, non gutxienik 200.000 lagun bonbapean ez bada gogosez edo gaixotasunez akabatu ziren. Gerrilaren hurrengo ofentsiba gogorra 1982koa izan zen: Indonesiako armadak atzera egin behar izan zuen eta ONUk Suharto-ren gobernuak burutu nahi zuen genozidioa ezagutu zuen. Suharto-k paktu bat sinatu zuen Fretilinekin, aldi 83ko abuztuaren atzera hautsi zuen gerrari berrekinez. Egun, gerra aurrera doa; Fretilineko batek esan du Frantziako errebista batetan: «Okupazio armadak 60.000 soldadu baldin baditu ere, izaten zituzten galera ugariengatik bertako jendea erabili zuten; aldi, horren bidez Fretilineko militante eta lagun asko sartu zen arma-

dan, momentu konkretu batetan —indonesiarrek ofentsibari ekin behar ziotelarik— altxatu eta koartelak erre zituztenak, armak geurenganatu».

Militante horren ustetan, Djakarta posible ikusten duke genozidioaren burutzea, eta, bestea nagusitu ezinean, horretara jotatuko luke.

Faktore batek konplikatzeko dituzte gauzak —timoretarrentzat—, esan nahi baita. Estatu Batuek parte hartan ditzuten interes estrategikoei Indonesiak dituenekin bat egiten dute; are gaitzago, irla ingurutan, australiar eta amerikar konpainiek deskubritu berri dutenez, petrolioa dagoelarik.

Fretilineko soldadua: ez izan nahi, Indonesiako probintzia.

largabistarekin

Pensamiento propio.

Hilabetekari ertamerikarra, Managua.

Karibe eta Ertamerikako berri sakonik jakin gura duenak, ez dezan dudarik egin. *Pensamiento propio* eskualde konplikatu hartan espezialdurik dago. Abenduko allean bereziki ukitzen

diren arazoak, Republica Dominicana, Belice, Nicaragua eta Guatemalakoak dituzte. Azken horri buruz, adibidez, Vinicio Cerezo presidente berriarekin entrebista bat dator eta Estatu horretako kanpo politikaz ohar jakingarri batzu.

Bi urteko bizitza du argitalpen honek. Xabier Gorostiaga agertzen da zuzendari, behin ARGIA n entrebista egin geniona. Contadora-ren aldeko linea batetan dago, iparramerikarrei buruz buru berba eginez.

Guretzat, estudiatzeko materialeak eskaintzeaz aparte, oso berri emaile ona gertatzen zaigu.

aparteko lerroan

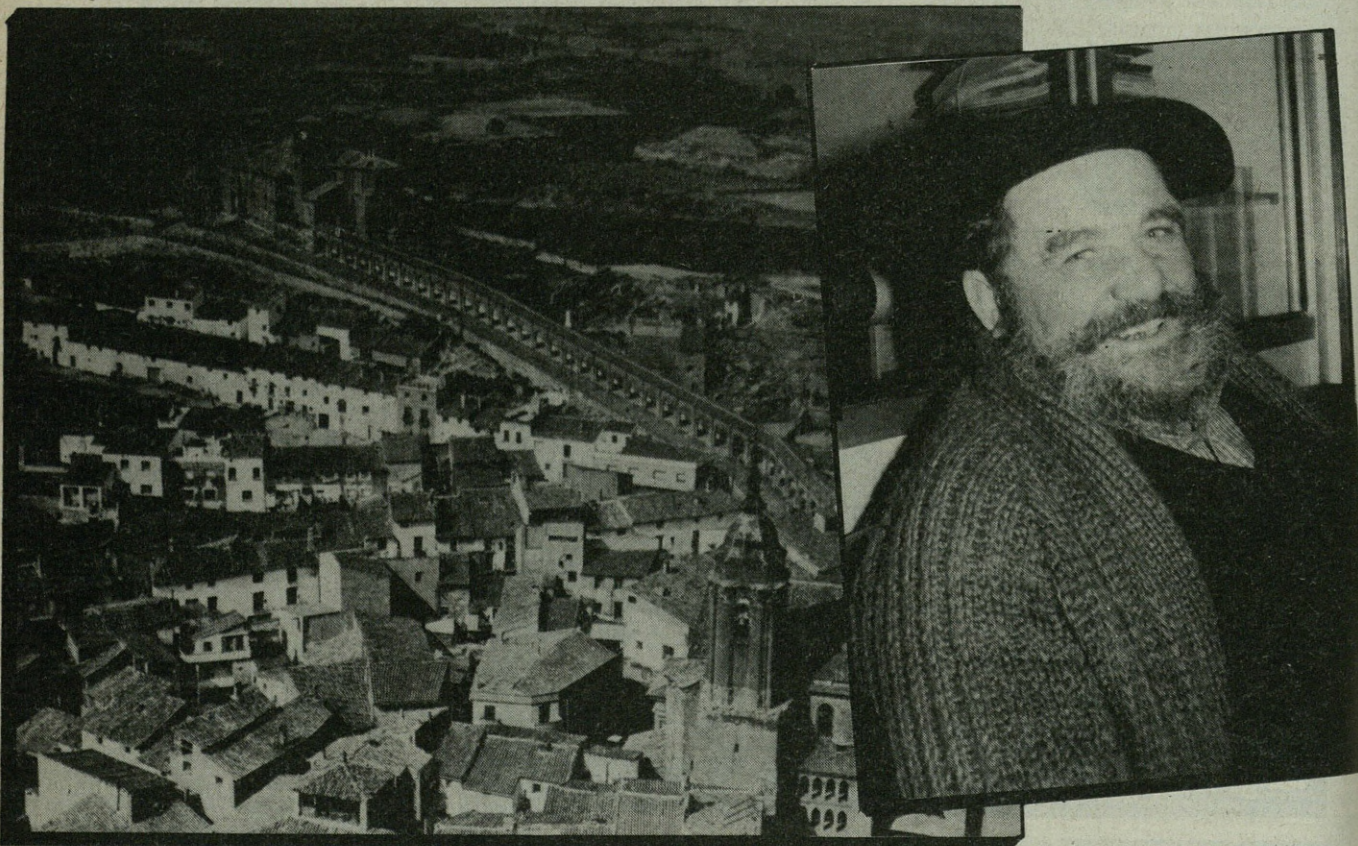
Defentsaren gezurraz

NATOren buruzagien arabera, erakundeak hiru etsairi batera buru egiteko preparatu behar du. Mendebalaren seguritatea mehatxatzen duten hiru 'demonio' teorikoak hauexek dira: Bat, «ekialde»koa, betikoa, sobietarrak, noiz nahi atakatu lezakeena. Bi, Asiakoa, nondik edo handik, Irandik ez balitz Txinatik edo jakin ezazu nondik etorri litekeena. Bi horiek «etsai handiak» dituzte: beren aurka armarik gaitzenak erabiliko dira. Hirugarren etsaia ez da horien adinakoa: Afrikatik etorri liteke, mespretxatu ahal delako gehiago mespretxatzen den kontinentetik. 'Espainia'k —desagun, bide batez— hirugarren horrixe egin beharko lioke gerra zuzena, 'emergentzia' batetan. 'Atakatuko' direla, 'etorriko' direla esana du, eta ez da inor harritu, beharbada. Ez dukegu asmamen handirik behar gertatuko dena irudikatzeke: etsai horiek arrapaladan oldartuko zaizkigu, eta guk... defendatu beharko dugu. Kontzeptu elemental honetan oinarritzen da Espainiak gobernuaren NATO n sartzeko erabakia —bai eta PN Vrena ere. Aldi, guztiz ezina da bigarren 'etsai handia' eta 'hirugarren etsai'k ezer egin dezaten. Maila horretan behatz bat altxatuko balute, berenak egingo luke. Etxean ibiltzeko ere esku lotuak dira eta! Bestea, orduan, sobietarrena. Haiek, ordea, ekar suntsitze aseguratua teoria guztiz asumiturik dute (= batek atakatuko balu, besteak ere atakatuko luke, beraz mundua bukatuko litzateke). Amerikarrek ere bci, asumitu dute hori, jeneralean; praktikan, ordea, garai bateko «bakarrik lehendabizi atakatuko duenak garaitu ahalko du» delakoan oraindik sinistuko balute bezala jotatzea nahiago dute.

P.S.

Juan Manuel Jiménez Jiménez zinegotzi kaskantinoaren ustetan

«Erribera desertua

Kaskante herriak, Erriberako bihotz erdian, zinegotzi abertzale bakarra dauka, Juan Manuel Jiménez Jiménez.

Ez da eritzi makala Kaskanteko zinegotzia den Jimenezek azaldu diguna: Bardeetako Tiro Poligonoa zabaltzeko asmoz, instituzio politikoek ez diote nafar Erriberari aski urik eman nahi. Bardeetako ikara militarrekin batera, eremu zabal eta lehor horiek betiko sikatzeko arriskutan daude.

Juan Manuel Jimenez Jimenez Kaskanteko zinegotzia da, eta benetan udaletxe horretako konposizioari begiratuz gero ez dela esperantzarako

leku haundiegirik gelditzen: lau zinegotzi eta alkatea PSOekoak dira, hiru «Solidaridad Cascantina»koak (Tejororen kidekoak omen dira hauek), bi UPNkoak eta zinegotzi abertzale bakarra Juan Manuel bera, «Unidad Popular»en izenean. «Badakizu, jende hori astopito samarra da, eta beren zilborraz baino ez dira aurduratzen, bere interes pertsonalak baino ez dituzte defendatzen, eta horretarako adibide bat ipiniko dizuet. «Solidaridad Cascantina» kandidatura gauza bakarrerako sartu zen Udalean, duela hamabost urte herriari lapurtutako lur batzu berriz herriari ez bueltatzearen, horretarako arau subsidiario guzti-guztiak PSOeri

torpedeatuz». Hauxe duzue istorioa: gaur egun «Solidaridad Cascantina» kandidaturako buru den Jiménez Fuentes duela hogeitau urte frankismoko alkatea zen eta terrenu komunal batzu beretzat hartu zituen, hain zuzen ere gaur berriz herriarengana bueltatu ez daitezen nahi dituen terrenu berak.

Kazikeen eragina ez da zeharka baino aldatu

Ez da oso gustora agertzen Jiménez Jiménez laguna PSOeko alkateari buruz. «Ni udal frankistetatik nauzue zinegotzia, zortzi urtez edo, eta zinez diotsuet ez dudala oraingo hau bezala-

bilakatu nahi dute»

ko alkate eskuindarririk ezagutu. Bere politika guztiz eskuindarra da, arau subsidiarioak aurrera ateratzeko ez du ausardiarik izaten eta aski da jauntxoek ezer esatea arau beroriek atzera bueltan eramateko». Honenbestez, Erriberan eta Kaskante bezalako herri batetan bere burua abertzale eta aurrerakoitzat jotzen duen pertsona baten tentat ez dirudi asuntoa errazegi dagoenik.

Juan Manuelek, bere 68 urteez, gauza asko aldatzen ikusi ditu, eta horietako bat jauntxoaren egoera eta definizioa. «Nik beti kazike edo jauntxo bezala zera ulertu izan dut: bere botere ekonomikoaren bitartez botere politikoa ere eskuratzen duena. Alde horretatik, gauzak aldatu dira, esplotazioak ez bait dira lehen bezain erraldoiak, eta ondorioz jauntxoek haien taktika aldatu egin dute; dagoeneko ez dira haiek udal postu politikoetan aurpegia ematen dutenak. Beren monagiloak eta kontsorteak bidaltzen dituzte». Horregatik, baina, ez omen da jauntxoaren eragina bukatu, zeharkagoa baina berdintsu jarraitzen omen du. Eskuin aldeko zinegotziak kazike zaharren esanetara daude, halabere PSOeko beste zenbait ere.

Liberalak, Erriberako eboluzio atzerakoi eta espainolaren eragile

Oso teoria elegantea dauka Juan Manuelek Erriberako liberalak direla eta. Bere ustez, beraiek izan dira duela mende batetik hona Erriberan euskal senaren kontrako errakzioaren sortzaileak, halaber ekonomikoki jauntxokeria guztien erantzule. «Esa- ten dudan hori egiaztatzeko zaldun titulu- en nondik norakoa ikustea baino ez dago. Esate batera, Kortes-en Korteko Kontea daukazu (historian zehar herri horretan bizimodurik izan baduzu

Korteko Konteari zerbitzatuz izan behar- ko zuen); mugak osatzen duen lerroarekin jarraituz hurrena Aulias-ko Jaurreria duzu, aurrekoaren antzekoa; horrekin segituz, Varillas-ko Kontea, Monteagudoko Markesa, monjen Monasterioa, Zierzoko mendietan biztan- lerik gabeko parte haundi bat daukazu, eta ondoren Fiteroko Monasterioa, pis- ka bat harago Alburquerqueko Duke- sarengana heltzen zara... marra guzti horretan aurkitzen duzun jende guzti hori liberalak ziren garai batetan, tra- diziozko liberalak». Kazikismoa beti- danik oso lotua egon omen da libera- lismoarekin.

Askatasuna, beraiena dirua egiteko

Horregatik dio Juan Manuelek, hain zuzen ere, liberalak izan direla Erriberan euskaldunen kontrako sen- timendua zabaldu dutenak, sentimen- du horren mugetan (gorago aipaturiko zaldun eta monasterio horien lerroa) liberal espainolak baino ez direlako topatzen. «Betidanik ezagutu ditugu Erriberako liberalak. Beti libertateaz mintzatu izan dira, baina guztiok eza- gutzen dugun azeptzioan: beraien liber- tatea dirua biltzeko, ez besteen liber- tea».

Karlismoaren hondarretaz galdegin diogu ondoren, eta berak ikusten du apenas gelditzen dela horretatik ezer. Hori bai, geldituko balira ez du uste gauzak gehiegi aldatuko liratekeenik. «Erriberan, karlisten artean betidanik burgesak eta espainolak oso infiltra- tuak egon dira. Komunalen alde agertu izan dira historikoki, eta alde horre- tatik zenbait gauzatan bai egin dituzte oportazio positiboak, baina politikoki haiek erregetza espainol baten atzetik zebiltzan, eta asko jota gaur egun erre- ge honen orde bestea bat edukiko genu- keen, hobea izango ez zena gainera».

Ura, Erriberako prolemarik larriena

5.000 biztanletik gorako udaletan, bakar batek ere ez ditu bere Udal Zer- bitzuak betetzen, herri guzti horietan jendeak ez dauka zerbitzu normalak edukitzerik, ezta lurrak ureztatzeko aukerarik ere... baina halere presu- postuetan beti sobratzen da dirua, inoiz ez da defizitarekin jokatzeko, eta Diputazioak ere berdina egiten du. Ho- rren ondorioz, urtetik urtera diru ge- hiago kentzen diete Madriletik.

«Nik susmo haundia daukat plan- teiatzen duten erregaketa-planarekin ez ote duten Erribera desertua bilakatu nahiko. Bégira, Nafarroa oso aberatsa da ur aldetik, ura sobran dago Pirineo aldean eta, baina ur hori Erriberatik eta behar duten beste herri batzutatik ba- natu baino, egiten dutena da Yesako pantanoaren bidez Aragoi aldera eta Monegros delakoetara banatu». Bien bitartean, Tafalla aldea desertua bila- katzekotan dago, inguru hartako uztia guztiak urtetik urtera okerrago doaz. Eta gainera, Jiménez-en ustez prole- ma hau ez dago Bardeetako poligo- noaren gaitik guztiz at: «Nire ustez egin nahi dutena zera da: Erribera aha- lik eta gehiena desertizatu, bide horre- taz tiro poligonoa zabaldu ahal izango litzatekeelarik».

Juan Manuelek eta bere uste berean dauden Erriberako beste hainbat zi- negotzik badute erregatze plan alter- natiborik: ura Erriberaraino eraman kanal haunditan eta bertan egin pantano txikiak. Horretarako ura na- hikoarik ba omen dago Nafarroan, baina Nafarroako ura kanpora era- maten dute. Beste bide honetatik jot- zen dute Diputazioak eta Gobernu zentralak. Nork ez du politika horre- tan interes militaristarik antzematen?

J.L.

Larrabetzuko «Ametza» baserrian
ez da amets egiteko lekurik

Ugazabak maizterra bota nahi

"Ametza"ko maizterrak.

Azken aroak latzak datoz Larrabetzuko Ametza baserriko laborarientzat. Bertan lau belaunaldi bizi ondoren kale gorria besterik ez diete utzi nahi mende luze horretako lanaren truke.

Herriko jentek lagun hauek ezin dituzteia kaleratu eta babes ematera joan dira kaleratze agindua eta goardia zibilak iritsi zaizkienean. Herri oso batek dio Ametzan bizi behar dutela, eta lurra laborarientzat kontsigna zaharra berritu egin zaigu Bizkaiko herri honetan. Bertara jo eta han Bittori etxeoandrearekin, eta berorren seme alaba diren Mari-vi, Pitxi eta Jaionerekin egin gara hizketan.

ARGIA.— Kontatuko zenigukete arazoa nondik datorren eta zelan joan den orain arte?

MAIZTERRAK.— Bueno, ba hemen 112 urte inguru bizitzen gabiltza, eta nigaz hau da laugarren generazioa. Nire aita ezkondu zen baserri honetara amagaz, ama bertako alaba zela. Lehen ugazaba izan zenak semea eta alaba bat zuen. Alaba kanpotar, santandertar bategaz ezkondu eta hori hasi zen beti arazoakaz, aitari beti lioa topatzen. Beti hola ibiltzen zirenez, aita esan zien basoa izaniko lur zati bat lantzen uzten bazioten berak ordea haien propietatetan pinua sartuko ziela. Horretan geratu ziren berbaz, baina udazkenean pake epaileak deitu zuen aita auzitegira joateko, eta bertan paper bat firmatzeko, aita ez zuenez firmatu Bilbotik deitu zuten notari batengana.

Bertara heldu eta berbetan ailegatu ziren akordioa sinatzeko zela esan zioten. Gerra ondoan egoten zen asesoramendu txarra, ignorantzia eta bildurra zela eta ba firmatu egin zuen. Tranpa bat prestatu zieten 16-17 urte-

tarako kontratua bait zen. Orain sei urte deia eduki genuen juzgadurako, eta abokatua topatu behar genuela esanez.

A.— Orduan epaiketetan sartu zinen, ezta? Nola atera zen gauza?

M.— Juizioa egon zen eta epaileak hartu zuen oinarritzat kontratu firmatu bat zegoela, eta juizioa galdu egin genuen. Horren odoren epaileak ipini zuen desauziorako eguna, eta guk ordea esan genuen ez ginela irtengo inongo akordura ailegatu orduko. Baina jabearen abokatuak ez zuen inolako akordurik gura, desauzioa aurrera atera gura zuen eta kitto.

Guk esan genien lege mailan esku-bide guztiak galduta ditugula baina tranpa bat izan zela, eta horren ostean badagoela gauza soziala eta morala gure alde. Juzgadutik etorri ziren gu ateratzeko, jendetza handia batu zen etxe ondoan, ehunetik gora. Juzgadu-koakaz berba batzu egin genituen ondo eta ez zuten aurrera eroan desauzioa, eta hola geratu zen. Handik sei hilabetegarrenean beste desauzio notifikazio bat etorri zitzaigun. Orduan

kanpaina bat egin zen heure abokatuegaz egoteko, bai udaletxea, bai EHNE baserritarren sindikatua, baina ez zuen segitu berba egiten. Guk berriz be aipatu genuen negoziaketa batetara heltzeko asmotan ez badaude ba gu ez ginela kanpora joango. Egin zen kanpaina, etorri zen jentea eta juzgadu-koak be, eta hor lotu zen agindua bete barik.

Handik sei hilabetetara, ostera be beste notifikazio bat heldu zen, hirugarrena, eta abenduak 11an laugarrena. Egun horretan goizeko 11ak ordu txarra izan arren nahiko jente batu zen. Bederatzi t'erdietan agertu zen inguru guzti hau goardia zibilaz beterik, hamabi kotxe, 45 numero, kriston montajea... Hor ikusten da Euskadin goardia zibilak sobera dagozela eta ez daukatenez beharrik holako gauzetan ibili behar direla. Denok dakigu orain arte erakunde zapaltzailea izan direla, eta orain ikusi dugu horretaz gain baserrietatik jentea ateratzera dedikatzen direla.

Orduan ba ez gintuzten atera. Mendiola alkatea bera ere negoziaketa batzuren alde posizionatu egin zen, eta

Larrabetzuko baserri ezin dotoreago honetan urak ez dabilta bare.

azkenean andre horrek —Leonor Oleaga, abokatuak— esan zuen abenduak 15eraino ematen zuela epea negoziaketa batzuetara ailegatzeko. Azkenean gure abokatuak geratu zen batzar bat egiteko zuzenean etxeko ja-beagaz eta ez heuren abokatuagaz.

A.— Zertarako gura du propietarioak etxe hau? Etorriko da bizitzera edo...?

M.— Argumentu asko eman dute, baina faitsuak dira. Alderdi bat Galdakaokoa dela eta horko sem ja langabezia daukatela, egoera ekonomiko txarra pasatzen daudela, eta hau behar dutela bizimodua aurrera ateratzeko. Hamabostean aterako gintuztela pentsatuz behar bada pozik egongo zen, baina kasualidadez Lutzana itsontzian, Asturiasen hondatu zen horretan hil egin zen, eta hor ikusten da erabili dituzten argumentuak faitsuak direla. Gizon hori 8 urtetan zegoen lanean makinista modura, soldata be ez da obreruarenaren modukoa izango, eta situazio ekonomikotik txarto pasatzen daudela gezurra da. Beste batzutan alaba ateratu batentzat dela, txaleta egiteko dela...

Horiek orain 10-15 urteko baserrien espekulazioagaz egiten dute amets, saildu milionada hartu... Txaleta egin eta beste baserri guztia sasiz bete. Orain baserria esplotazioan dago, eta errentadorea kanpora bidaliz gero esplotazioa amaitu egingo da.

A.— Orain arte be arazoak eduki dituzue, ezta? Teilatua txarto dago, eta jabeak ez du uzten konpontzen ez ezer, ezta? Beti oztopoak ipintzen...

M.— Bai beti. Baserriko ormak lur eta harriz eginak dira eta teilatua behera datorrenean harek hormak behera doaz humedade edo euriegaz. Gainera ez dira baserri honetara etorriko, bata jubilatuta dago, eta besteari be gutti faltatuko zaio egiteko, heuren bizimodua daukate, ez dute baserria behar bizimodua ateratzeko.

A.— Zer proposamen egingo diezue zeuen aldetik? Baserria erosi, errentadore modura segitu edo...

M.— Guk lehenengotan erostea eskaini genien, eta heuren hasiera batetan itandu zuten ea zegan. Guk diru piloa eman bagenie hartu egingo zuten, baina esan nienien arau batzu daudela salerosketarako; erantzun zi-

guten ez dagoela zer eginik.

A.— Baserritar askok aitortzen du behin eta berriz ez dagoela modurik baserritik bizitza ateratzeko. Zer pentsatzin dozue honetaz?

M.— Hori segun nork dinoen. Baserria familia mailan hartuz, ba ez dago zereginik. Egin behar dena da lurra batu eta montaje handian sartu, baserria indutrializatu. Baserrian ezin da bizi lau behi, hiru koneju eta bendeja apur bategaz, ez. Gauza batetara bakarrik dedikatu behar da. Baserria txikia bada, negutegiak; esnetara dedikatzeko bezalakoa bada eta nahiko behi edukiz esnetan konpetitiboa izan ahal bada ba esnetara.

A.— Antza denez hego Euskal Herria Europan sartu denetik hau eta beste hemengo ganadu gehiena okelarako izango da, diotenagatik esnea ez da batere errentagarria izango...

M.— Esnetara ez da egongo zer eginik ez badaukazu montaje handia. Okela izan beharko luke txalak hazi, eta ekonomiari errentabilitatea ateratzeko abereen janaria pentsuz izan beharrean lurretan artoa ereinda. Pentsutan gastatuko duzun hori norberaren solotik atera.

Uste dut negutegiak maila handian ipiniz gero irteera hobeagoa edukiko lukeela Europan okela eta esneak baino.

A.— Eta zuk ama Bittorik zer pentsatzen duzu guzti honetaz? Zu beti bizi izan zara baserri honetan eta...

M.— Nire aitita hogeitaz etorri zen hona eta 87 urtegez hil zen. Gero nire aita heme, jaio zen, nire nebarrebak be bai, eta ni be hemen egon naiz. Nire lau umeak be hemen hazi ditut.

Orain kanpora bota gura gaituzte txakurrak izango bagina legez, gure egia heuren gezurrekaz tapatu zuten. Nire gizonak ikusi zuenean ez zegoela inor berari hori argitzeko gaixotu egin zen, eta horren gorabeheragaz hil zen orain urte bete. Joan zen gizona ni baino zati sanoagoz eta beharrerako fakultate gehiagoz.

Gehien sentitu dudana izan da luttuan egin dudana urtea be ez errespetatzea. Urte bete pasatu orduko etorri ziren berriro be zitazioneagaz esaten zelan datozen hemendik ateratzen. Hori izan da gehien sentitu dudana, eta Jaungoikoak ondo daki. Heurak edukiko dute heuren gezurra eta guk geure egia, baina nik ondo dakit gorabehera horiek eroan dutela nire gizona.

Iñaki GOITIOLTZA

Krisiaren itzaipen hazitako negozioiunak

Mezulariak egoera ezin okerragoan ari dira lanean

Mezulariak dira buzo beltzez eta motor baten gainean, hiria goitik behera eta behetik gora, egunero mila aldiz zeharkatu egiten duten langileak, atzeko kutxan zerbait eramanez.

Ez dira enplegatuak, «langile autonomoak» baino. Ez dute segururik ez oporrik ere, eta hilean 40.000 inguru irabazten dute. Gainera eskerrak eman behar, lanik ezaren hatzaparretatik ihes egitea lortu dutelako. Hori miseria!.

Artikulu honetan, affairearen alde guztien eritzia jaso dugu.

Bilbon 200 mezulari baino gehiagok hartzen dute motorra eta lan indarra jartzen dute, arlo honetako 15 enpresaren zerbitzuan aritzeko. Kopurua ez da oso handia Bartzelona eta Madrilera kopuruekin gonbaratzen badugu batez ere.

Proporzionaliki ikusita aldiz, hazkunde izugarria da, Bilboko lehen enpresa orain bost urte jarri zela kontutan hartuz gero. Espainia osoan, denetara 8.000 mezulari kalkulatzeko dira, eta 400 enpresa. Gehienen egoera antzerakoa da, laboralki egon daitekeen txarrenetarikoa.

Langile autonomoak omen dira

Mezulariek motorra jarri behar omen dute. Enpresak bakarrik, bere anagrama daraman buzo beltza, eta atzeko kutxa ematen dizkie. Horren truke, motordunak gasolina ordaindu, aberiak konpondu, segururik nahi ba-

du, segurua suskribitu, eta lanordua jarri behar ditu.

«Hemen kobratu saioko egiten dugu. Bulegoa goizeko zortziretatik arratsaldeko zortziretara dago zabalik, etenik gabe, eta bakoitzak nahi beste ordu egin dezake; egun osoan gelditu nahi ez badu ere, egitea dauka. Guk komisioak kobratzen ditugu. Ez dugu aurretik jarritako soldatarik. Baina batzuek beste, eta gasolina eta mantenimendurako dirua kendu ondoren, 40.000 pezeta garbi gelditzen zaigu». Honela mintzatzen zitzaigun Bilboko mezularien koordinadorako partaide bat.

Enpresario batek aldiz, haxe esan zigun: «Mezulariak kontratatzekeo segitzen dugun bidea, egunkarian langile autonomoak eta motordunak eskatzea da. Hona aurkeztu direnek beraz, autonomoak izan behar dute, eta segurua eduki. Seguru kontua ez da gurea, berena baino. Hala ere gu fidatu egiten

gara, eta ez diegu paperik eskatzen, paperak indarrean eta legearen arabera dauzkatela suposatzen dugulako».

Eufemismo honen atzean ezkututzen dena, egundoko engainua da, inork ezin bait du sinistu langabezitiki zuzenean datozen mutil hauek inolako babes ofizialik eduki dezaketarik. Garestia da, diru sarrerak baino garestiagoa, autonomoki alta hartzea Seguritate Sozialean. Baina gero bueltatuko gara gai honetara.

Mezulariak bakarrik ehuneko 50-60a kobratzen du

Bilbo ezagutzen dutenentzako adibidea jarriko dugu oraingoan. Gran Vian dagoen Diputaziotik San Inazioraino gutuna eramatea, batzuek beste 330 pezeta izan daiteke. Diru horretatik, motordunarentzat 180 pezeta inguru izango da, hau da % 54a. Haxe da normalean «autonomo» hauei ematen zaien komisioa. Gero, pakearen pisuaren arabera, edoeta itxaroten egon behar den denbora kontutan hartuz, gehigarri batzuek ordaintzen ditu bezeroak. Gehigarri hauek mezulariak hartzen ohi ditu, enpresaren arabera.

Gasolina eta mantenimendu gastuak kendu ondoren, mezulari batek 50.000 pezeta garbi ateratu nahi badu, hamabost bidaia baino gehiago egin

ipauak eguneroko ogia dira motorretako me:ularientzat, baina aseguru sozialik gabe ibiltzen dira.

egon behar duen motor gainean egun bakoitzeko horrelako komisioko egin ahal izateko!.

Langileak nagusi direnean

Mezulari batzuk, nagusiei dirurik ez emateko, heuren enpresak sortu izan dituzte, batzutan legalki, bestetan ez. Baina askok porrot egin dute, eta denbora gutxian enpresa itxi behar izan dute. «Mezulariek uste dute honelako enpresa muntatzea erraza dela, eta ez da horrela. Guk bezeroei konfidantza eskaini behar diegu, eta heuren gutunak edo paketeak puntualki eta osorik helduko direla ziurtatu. Zerbait galtzen bada gure erantzunkizuna da. Gainera, berak nagusi jartzen direnean, gure jorkaera berbera dute. Ezin dute segururik ordaindu, enpresa batentzat guztiz ezina delako. Lehenago edo beranduago itxi egin behar dute».

Hotzaren kontua ez da txantxetako

Motor gainean jasan behar diren eguraldi aldaketak, ez dira txantxetan hartzeko modukoak. Bartzelonan, hiru hilabetez koman egon ondoren, 22 urtetako mutila hil egin da, neumoniaz. Bera ez da gaixotutako bakarra, edo istripua pairatu izan duena.

Istripuak eguneroko ogia dira langile hauentzat, baina ez dute segururik, pribatuki ez badute egiten bederen.

Enpresa batzuk konbenio mixtoak egiten hasi dira, segurua erdibana pagatuz, baina hori beti enpresaren inizatibapean gelditzen da.

Oporretako arazoa ordea, bestelakoa da. Oraingoz ez dago komeniorik, eta hartu daitezke bai, noiznahi, baina ezer kobratu gabe.

Egoera guzti honen aurrean, mezularien jarrerak desberdinak dira. Madrid, eta batez ere Bartzelonan, oso kontzientziaturik daude, eta koordinadoreak ondo funtzionatuz gain, proposamenak beste hirietara hedatzen dituzte.

Mobilitate handiegia dago

Bilboko koordinadoran momentuz lau pertsona daude, eta bakarrik gauza puntaletarako lortzen dute jendearen partaidetza. Bestela, oso pertsona gutxi joaten da aldizkako bilertara.

«Jendea kontzientziaturik ez dagoe-la ematen du. Oso gutxi dira honetan

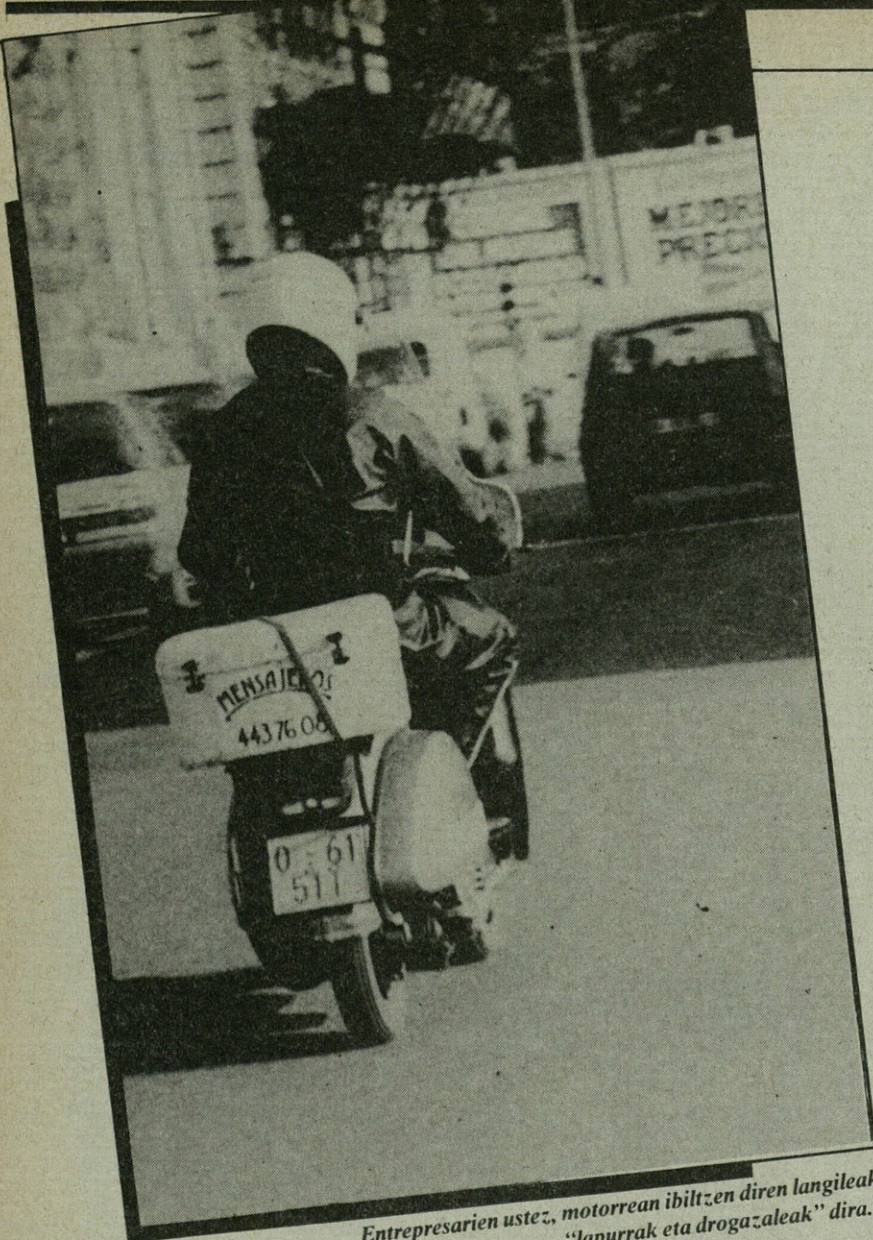
enpresa muntatzeak dirua eta lana suposatzen du. Bulegoa eta telefonoa jarri behar dira: bertan hiru edo lau pertsona, eta heuren nominak. Gero paperak atera behar dira, legala izan nahi bada behinik behin.

Eta gainera gutxi edo asko irabaztea, heuren eskuetan dago. Komisioka egiten dugunez, nahi beste diru atera dezakete. Nik inoiz 150.000 pezetako txokeak ikusi izan ditut hilabete batean». Ezin dugu imajinatu zenbat ordu

behar izango du, egunero.

Bidaia horiek, hiri erdian, trafikoko erdian, euriaz, eguzki eta hotzak amorraturik egingo ditu, hile amaieran 50.000 pezeta jaso ahal izateko.

«Nik ulertzen dut hotza pasatzen dutela, bai. Baina beti heurrei eman izan zaie hitza, eta guri, enpresarioei, inoiz ez digu inork ezer galdetu. Honelako

Entresariaren ustez, motorrean ibiltzen diren langileak
"lapurrak eta drogazaleak" dira.

Sindikatura eratu nahiean

Batasuna ez den arren mezularien ezaugarri nagusia, bai, egiten ari dira heuren interesak defendatzeko ahaleginak. Bartzelonan nahiko aurreratuta daramate prozesua. Momentuan, sententzia baten zain aurkitzen dira, «autonomo»tzat hartuak ez izateko esperantzan.

Bitartean, heuren lehen martiriak dituzte, istripuz edo neumoniak hildakoak. Eskaerak zeharo logikoak dira: seguritate soziala, hitero 60.000 pezetako soldata finkoa, eta hogeita hamar egunetako oporraldia.

Enpresarioek ez dute horren argi ikusten. «Eskara horiek betetzen bada, hainbat enpresak porrot egingo dute, eta heurak berriro joango dira langabezira, eta ez dut uste hori interesatzen zaienik. Soluzioa ez da guri guzti hori exijitzea, administrazioak autonomoentzako baldintzak aldatzea baino. Europa osoan, eta Iparramerikan ere, mezulariak autonomoak dira. Gero estatuarekin konbenio berezia dute, seguruak eta beste horren garesti atera ez dakizkien. Baina gu estutzen bagaituzte, ixteko beharrean aurkituko gara». Mehatxu usaina, ezta?

Denak sententziaren zain

Momentuan auzitan dagoen gaia, laster erabaki beharko da. Bartzelonako Langintza Magistraturak, mezularien salaketa ugarien aurrean, parte hartu behar izan du, eta enpresario eta mezularien arteko harremana laboratzea dela esan du. Erabaki horretarako, ez da legedian oinarritu, alde sozialean baino. Bestalde, enpresarioen aldetik irregularitate nabariak ba daukela egon azaldu du, eta batzutan delitua ere bai. Mezularien patronalak aldiz, Magistraturak emandako erabakia Tribunal Konstituzionalera eraman du, eta han argitzea espero du.

Momentua zirt edo zartekoa da. Tribunal Gorenak erlazioa laborala ez dena erabakitzen badu, legedian dauden hutsuneak konpontzeko legislazio berria eratu beharko du, fiktizioa bait da mezulariak eta enpresariak baldintza berdintsuetan daudenik.

Bestalde, erlazioa laborala dela erabakitzen bada, enpresa askok segitzeari utziko dio, eta kopurua izugarri u urrituko da.

Ez da harritzeko beraz, guztiak sententziaren zain egotea.

Laura MINTEGI

sinistu eta parte hartzen dutenak. Gehienek paso egiten dute. Gainera mobilitate handia dago, eta jendeak oso denbora gutxi irauten du lan honetan».

Zentzu berean, baina beste «tonu» batekin hitz egiten zigun enpresarioak. «Gutxi, baina oso gutxi dira, urte osoa enpresa berearean lan egiten dutenak. Gure plantilan orain 25 langile daude, baina urtean zehar 180 pasatu dira hemendik. Berehala aspertzen dira, edo bakarrik eguraldi ona dagoenean datoz, eta euria edo hotz egiten badu, ez dira agertzen. Beste kasu batzutan, bete enpresa batetara doaz, komisia handiagoa non emango duten bila».

Lapurrak eta drogazaleak

Enpresario honentzat, mobilitate handi honen arrazoa ez da, gehienetan, lan motan bilatu behar, beste ara-

zoetan baino. Beraren ustez mezularien % 75a ez da «fidatzeko jendea». Oso langileak eta benetan behartuta dauden gutxi batzuren ondoan, diru arina eta bizioetarako nahi dutenak daude. «Horietariko gehienak ez dira onak. Gure enpresako pasiluetan jeringak agertu izan dira, eta askotan eduki dituzte problemak poliziarekin. Behin gure hiru mutilek komisaldegian pasatu zuten gaua, eta astelehen askotan ez dira agertzen, aurreko eguneko kuelgeaz daudelako oraindik.

Lapurrak dira, eta drogazaleak, eta hona droga erosteko diruaren bila datoz. Guri ere inoiz lapurtu izan digute, buzoa edo kutxa, eta gero desagertu. Hala ere fidatu egiten gara, eta dirua aurreratzea eskatzen digutenean, batzutan eman egiten diegu, nahiz eta gero berriro ez agertzeko arriskua dagoen». No comment. Eritzi honek ez du ezer ghitzeko beharrik.

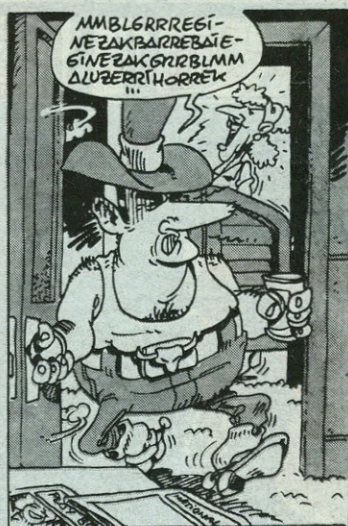
XXX

K O M I K I A

5. zenbakia

WALTER GARMENDIA JR.

Loketog
&
Jarela 86.

ZINKUNEGI OPTIKA

Optikari-Optometrista

Ukipen lenteak

hernani,4

donostia

t.42 06 24

EZ UTZI IRAKURRI GABE

NEMO TXIKI Aren ametsak ezagutzen al dituzu?
Larogei urte dituen komik honek, beste larogei urtetan irrifar
eta goza araziko dizu

TTARTTALO Argitaletxea

Aurrekoaren laburpena: Ikatz salmenta bat egiteko itxuraz, Rasputinek azpi tratu bat egin du gerran dauden alemaniarrek: piraten modura gerra egitera prestatu da Rasputin, horretarako submarinoa eta untzi azkarrak jasoz.

Aurrekaren laburpena: Salbatutako dortoka, Ursule, berriz uretara bota ondoren, bere atzetik abiatu dira Calypsokoak baina dortokak bazter utzi ditu. Geroago, dortoken bizimodua ikertzearen ikerketa basea ipini dute Europa atoloian.

BASEA INSTALATURIK
DAGO. GAUA HELTZEAN
LANBRO ARRARO BATEK
INGURATZEN DU EUROPA.

PARADISUA
ESATEN ZUTEN
KORIEK...
BAI ZERA!
ELTXOEN PARADISUA:
BIZIRIK JANGO
GAITUZTE TXERRI
HAIEK.

BESTELA
ASFSIATURIK
HILKO GARA

ALO!
LEHORREKO
TALDEA:
ZER MODUZ
DOAZ
OPORRAK?

UTZI
NEGARRAK!
DORDOKAK
ARI DIRA HELTZEN
BESTEKAL-
DETIK...

BEHINTZAT ELTXOAK
AHATZU EGINGO
DITUGU.

HAIEK
GU UZTEA
BESTE KONTA
IZANGO DA.

UHINEK BALTZATURIK, HAIZEAK JOTZEN
DUEN ITSASERTZEAN, DORDOKAK ITSASOTIK
IRTETZEN DIRA ETA GERO ARRASTAKA DOAZ
HONDARTZAREN TONTORRERANTZ.

BEGIRA, KOKOTE-
ROETARANTZ
ARI DIRA
IGOTEN

ARIN IBILI,
DENA GALDUKO
DUGU.

IKUSI
NAHI ZAITUZTET
BAI
ZUEK ZAMA
HONEKIN.

EH! EDERTO
GUY... ZER
ARRAIOTAN
ARI ZARA?

LASAI
MOTELAK;
BANCA BA,
AHOZPEZ...

ETORRI
HONA, KABIA
ZULATZEN
HASI DA
HAU...

BESTEEN
BILA
NOA...

FILMA
DEZAKEGU:
BADIRUDI ARGIEK EZ
DIOTELA ENBARAZU
HANDIRIK
EGITEN.

BADAGO,
SOINUA
ONDO
DAGO !!

BADOA,
HASIA
DA
ERRUTZEN.

SAKONEAN 30 ZM. DUEN
ZULO ZABALA EGIN ONDOREN,
ITSAS DORDOKAK PUTZU
SAKON BAT XILATZEN DU
BERTAN UZTEKO BERE
ARRAULTZEAK. BEGIK
MALKOTAN DITU... BAINA
EZ DA MINAREN NEGA-
RRA. BERE NEGAR GLAN-
DULEK, ORGANISMOAK
DUEN GATZ GEHIEGIA
KANFORATZEN DU...

HONELA
ONDO? MICHEL...
SAIA ZAITEZ
ATZEKO HANKE-
TAKO "PALAR"
MUGIMENDUAREN
LEHEN PLANO
EDER BAT
EGITEN

MUGITU
PIKKAT
ARGIA
PHILIPPE!
ONDO DA...
PRIMERAN!

96-97-98 ARRAUL-
TZE... ETA BADAGO:
ERRUTZEA BUKATURIK
DAGO... IKUSI AL DI-
TUZUE ARRAULTZEAK:
PIN-PONEKO PILOTAK
BEZAIN ARINAK
DIRA ORAINDIK!

KABIA HAREAZ BETE ONDO-
REN DORDOKAK LANDAREZ
KAMUFLATZEN DU ARRUNKI.
ONDOREN, NEKEAK JOTA ITSASO-
RANTZ ABIATZEN DA EGUNSENTIA
HELDU AURRETIK.

... AZALA
GOGORTU EGINGO
DA AIREAN INKUBAZIO
EPEAN ZEHAZ ETA DOR-
DOKA TXIKIAK HEEMENDIK
ZAZPI EDO HAMAR AS-
TETARA JAIKO DIRA.

ALO!
URPEKO
TALDEA!
LASAI EGON:
JARRI EGIN
DIOGU ARGIA
BOLA
HANKAN !!

ZAI DAUDELA, CALYPSOKO
TALDEKOAK DORDOKAK TIRATZEN
DUEN BOLA JARRAITZEN DUTE
HONDARTZAN ZEHAR

BOLA
EZ DA GEHIAGO
MUGITZEN
KOMANDANTEA,
DORDOKA SEGU-
RUEN ETXEAN
SARTURIK E-
GONGO DA.

EDERTO...
ORAIN IKUSIKO
DUGU NORA
ERAMAN GAITUEN.
RAYMON,
HARTU
AL DUZU
PROIEKTOREA

BAI,
ETA GABI
HAU ERE,
USTEGABEKO
TOPAKETETARAKO
EDO, GAUEAN EDO-
ZEIN GAUZA GERTA
DAITEKE

AII!
HARIA
APURTU EGIN
DA KORALETAN...
BEGIRA DEZAGUN
EA NONDIK
ALDE EGIN
DUEN
...

HARIAREN PUS-
KAK JARRAITUZ,
COUSTEAU ETA
COLL KORALEZKO
LABIRINTOAN
ZEHAR DOAZ ETA
KOBÄ IZUGARRI
BATEN SARRE-
RAINO HELTZEN
DIRA...

OH!
DORDOKEN
JAUREGIA!

BEREN MAITASUN
GELA
!!!

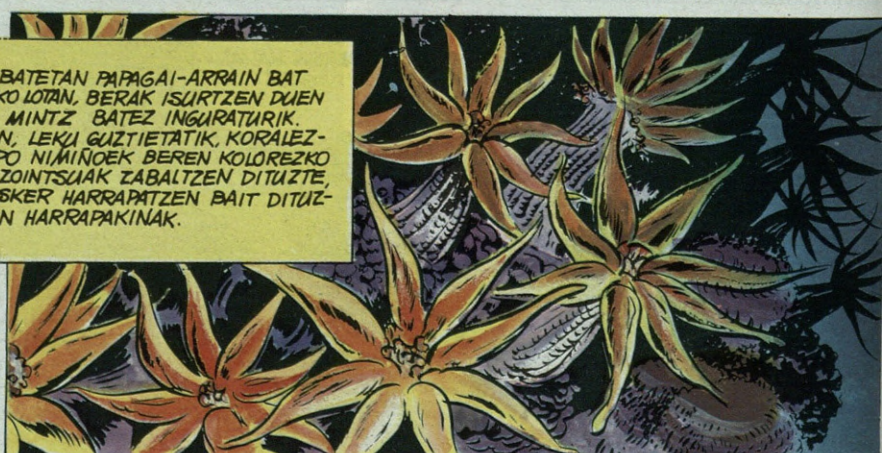
ITSAS DORDOKEN ELKARTZEA
EZ ZEN INOIZ FILMATUA IZAN
ITSAS ERDIAN.
MINUTA LUZEAK IRAUTEN DITU.
EMEAK ZENBAIT ALDI JARRAI-
TAN JOATEN DIRA HONDARTZARA
ERRUTZERA.

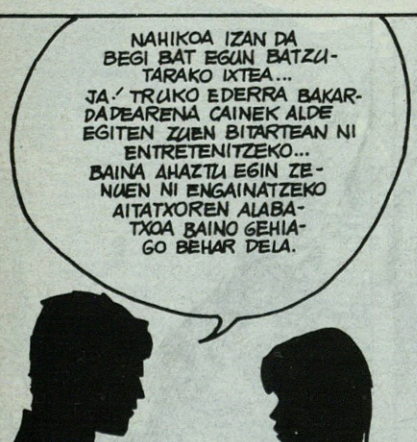
NARRAZTIAK ALDENDU EGITEN DIRA.
COUSTEAU ETA COLL BEREN INGURUKO
ARREZIFEAREN GAUEKO BIZITZARI
BEGIRATZEN DIOTE. KOBA BATETAN
MERO HANDI BAT DAGO ERDI LO ARRAIN-
SARDA BATEN ONDOAN.

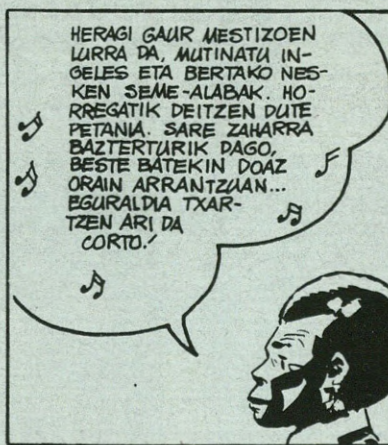
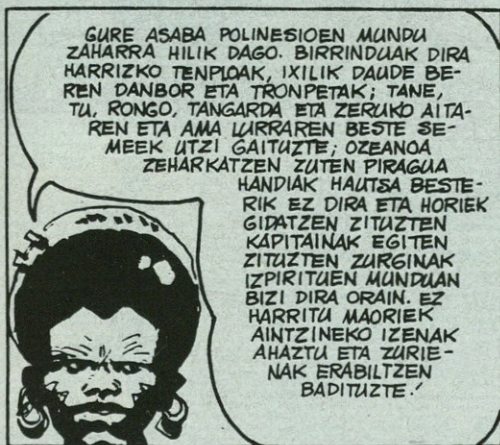

BESTE BATETAN PAPAGAI-ARRAIN BAT
DAGO SEKO LOTAN, BERAK ISURTZEN DUEN
MUKIZKO MINTZ BATEZ INGURATURIK.
INGURUAN, LEKU GUZTIAK, KORALEZ-
KO POLIPO NIMIÑOK BEREN KOLOREZKO
ERRO POZOINTSUAK ZABALTZEN DITUZTE,
HORIEI ESKER HARRAPATZEN BAIT DITUZ-
TE BEREN HARRAPAKINAK.

LITTLE NEMO

SLUMBERLAND

IKARALDI
ON BAT
EMAIOZU!

HORRELA E-
RAKARRIKO
DUZA!

1 NEMO TXIKIA LO ZEGOEN, ETA...

2 ...DENAK OHERATU ZIRELA USTE ZUEN...

3 ...OSABA ALEX BERE GELATIK PASA ZENEAN...

4 ...GIMNASIORAKO BIDEAN. HURA...

5 ...GAUZA BERRIA ZEN.

6 NEMO EZ ZEKIEN ETXEAN...

7 ...GIMNASIO BAT ZEGOENIK!

8 ALEXEK EGIN ZION NUMEROA...

9 ...NEMORI GUSTATU ZITZAION...

10 ...ETA PARTE HARTZEA ERABAKI ZUEN

11 OSABAK BERE GAITASUNAK ERAKUTSI...

12 ...NAHI OMEN ZIZKION NEMORI.

13 BAINA ERAKUSTALDIK OSO...

14 ...HOZTU ZUEN NEMOREN...

15 ...ZIRKOZALE TASUNA OSABAZ FIDATZEN ZEN...

16 ...ETA EZ ZEN BELDUR. SALTO...

17 ...MORTAL HURA BIKAINA ZEN, ETA GOZATU EGIN ZUEN...

18 ...KOLPE IZUGARRI HARK...

19 ...ESNATU ZUEN ARTE...

20 ...BERA ETA OSABA ALEX, NOSKI.

Antonio Campos:

«Ikastolak
beste
aurrera
pauso
bat

dohantasunarekin»

Antonio Campos Gipuzkoako Ikastolen Federazioko lehendakaria dugu. Ikastolek gaur egun bizi duten debate giroa dela eta dudarik ez bere eritziak kontutan hartzekoak direla. Ikastolaren etorkizuna eta Euskal Eskola Publikoaren eredia eztabaidagai diren unean, dohantasuna eskaini zaie Komunitate Autonomoko ikastolei. Aurrerapauso bat emateko unean egon daitezke neurri horri esker. Eskola Transferituetan berri, ari al da euskara aurreratzen? Gai asko izan dira Antonio Camposekin solasean atera zaizkigunak. Hona hemen horietako batzuk.

“EIKE ez zen onartzen agertu bezala baizik eta pauso trantsitorio bezala eta gobernuak LOENU atera bitartean.

**dohant-
tasuna**

GALDERA: Egunotako berria izan da ikastolentzako dohantasuna lortua dela. Ze egoeratan jartzen du horrek ikastola?

ERANTZUNA: Lortua da itxura denez dohantasun hori. Oraindik ez dakiguna duk, dohantasun hori ze diru kopurutan oinarrituko den. Une honetan kriterioak bakarrik ezagutzen dizkiagu, eta hauek dituk, linea orokorretan esanda, eskola transferituetan ehun gastatzen badira, ikastoletan ere ehun gastatuko dela. Dohantasuna hor oinarritzen duk.

Bazirudik irailetik aurrera orain arte ematen ziren subentzio guztiak eliminatu egingo direla. Orduan diru laguntza beharko du izan kontzertu bidez, LODEren ondorio bezala. PSOEK, dohantasun horri, «concierto pleno» deitzen diotena, kantidade bat ezarri zio, eta bi milioi t'erdikoa duk. Guri iruditzen zaigu kosto errealek handiagoak direla. Hor zegok eztabaida.

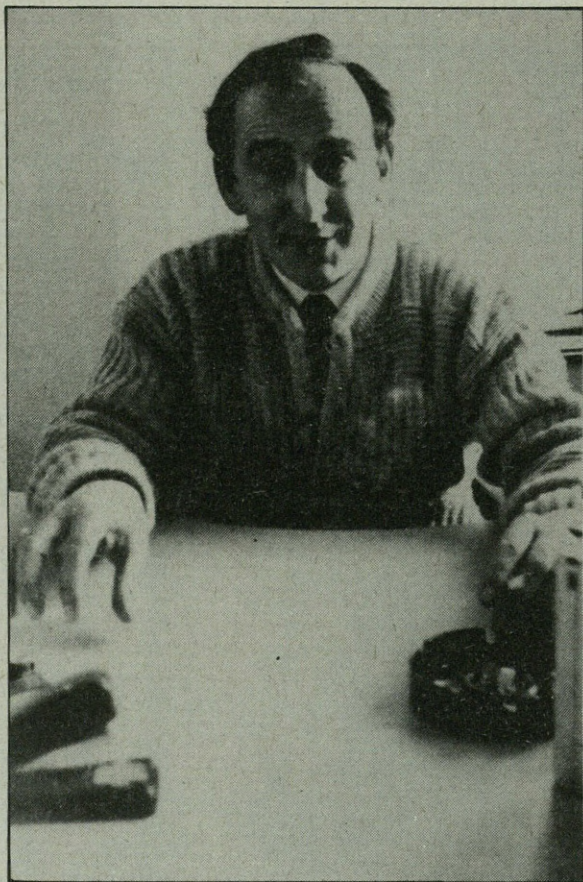
GALDERA: Ikastolen egoera juridikoa aldatu egingo duk orduan, kontzertatuen sarean sartuko dituk...

ERANTZUNA: Hor gertatzen dena da momentuan euskal gobernuak ley de conciertos hori inpugnatu egingo duela, kosto horiek errealek ez direlako, eta bazirudik bera prestatzen ari dela legeren bat hemengo kosto errealetan oinarritzeko dohantasun hori. Orain, lege aldetik egoera aldatuko den ala ez? Bueno, hor zegok aspaldian aitatzen ari zaigun LOENU hori. Hori ere bazirudik nahiko aurreratuta doala. Dena dela, nahiz eta posibilitaterik egon lege hori iraila baino lehenago parlamentutik pasata egoteko, ez dirudi posibilitaterik dagoenik hori legeztatze, ze gauza bat duk parlamentutik lege bat pasatzea eta bestea lege horrek martxan jartzeko behar dituen dekretu guztiak.

Uste diat kontzertu hauek pauso trantsitorio bat izango direla, beste lege hori lege bihurtu arte.

GALDERA: LOENU aipatzen da orain. EIKErekin ibili ziren istilu guztiak eta orain aipatu ere ez da egiten.

ERANTZUNA: EIKE garbi garbi izan huen pauso trantsitorio bat, eta Federazioak, eta Federazioaren inguruan ikastola gehienek onartu zutena izan huen «EIKE baldintzatua». EIKE ez huen onartzen agertu zen be-

zala. Onartu huen pauso trantsitorio bezala eta gobernuak LOENU hori aterako zuelakoan. EIKE inpugnatu egin zuten eta hor gelditu duk. Tribunal Constitucionalak ez dik erabaki, eta erabakiko balu parlamenturara joan beharko luke berriro, eta han ez luke izango zereginik, partidu guztiak kontra zeuzkak eta. Bultzatzekotan gobernuan dagoen partiduak bakarrik bultzatuko luke, bere legea delako. Inpassean zegok eta guk inongo zerarik ez zeukeagu hori martxan jartzeko. Guk nahi duguna da behin betiko definizio hori, zer nola ulertzen den Euskal Eskola Publiko hori; azken finean jakiteko ematen ari garen pausoak ondo ala gaizki ematen ari garen.

Neretzat pertsonalki, legea ona aterako balitz eta hori lege bihurtu onena izango huke.

GALDERA: LOENU hori...

ERANTZUNA: Bai, baina momentuan, gaur egun dagoen egoera politikoarekin na-

LOENU

Orain arte inork ez du dudan jarri ere ikastola ez denik publikoa.

kontzertatuak

hiko zaila iruditzen zeidak guk nahiko genuen legea ateratzea. Beraz, momentuan, neri gehiago interesatzen zeidak definizio zehatz bat hori lege bihurtzea baino. Momentuz gutxienez jakin, «bueno, proiektua hau duk, guk hau nahi dugu». Gero esaten bada gaur egun ezinezkoa dela, parlamentuan sartu eta atzera botako dutela... berdin zio, proiektu ona baldin bada hartaz borrokatzea bazeukeagu. Une honetan definizio hori duk inportanteena.

GALDERA: Zein da bada definizio hori? Argitara eman duzuen txosten horretan jasoa al dago?

ERANTZUNA: Hor interpretazio asko ematen ari dituk. Herri honetan ezer egiten ez baduk kritikatu egiten haute. Egiten baduk, egin dualako, gaizki egiteagatik, beste modu batera egin beharra zegoelako etabar etabar. Momentu honetan Federazioak lan bat egin dik. Eta inongo eskolatari ez duk lan hori egin. Ona ala txarra, baina lan bat egin zego. Orain, lan horretan ez zego definizio bat. Lan-tresna bat besterik ez duk. Prozesu luze bat eramango dik eta prozesu horren ondorio bezala nahiko genuke ikastoiak esatea «guk hau uiertzen dugu, Euskal Eskola Publikoa horrelakoa nahi genuke izatea». Horretarako lan-tresna bat jarri diagu. Dokumentu hori ikastolen historian oinarritua zego. Ikastoletan eman den organizazio berri hori hartzen dik. Guk partizipazio partitua bultzatzen diagu.

Prozesu hau Konfederazio mailan ematen ari gaituk. Hasi zego jakada zenbait bitara egin delarik. Orain egin nahi dena da informazio hori ikastoletara pasa. Informazioa bialaraka emango duk; «Txostena hau da eta hau esaten du», debatean sartu gabe. Informazio hori ikastola bakoitzara ailegatu da. Gero otsaila, martxoa, apirila eta maiatza bitartean debate bat irekiko duk ikastoletan. Maiatzaren bukaeran enmiendak eta proposamenak jasoko dira. Orduan berri egingo da txostena. Talde bateragiletik pasa eta berri ere ikastoletara. Urte bukaerarako egin nahi genuke Batzar Nagusi bat behin betikoz esan ahal izateko «ikastoiak nahi duena hau da».

GALDERA: Eta gutxi gora behera zer nola-koa izan daitekeen definizio hori?

ERANTZUNA: Ez, ez. Herri honetan asko ari dituk hor moroak ikusten.

GALDERA: Dena dela, orain, trantsitorioki baldin bada ere, kontzertatu bidea aukeratu bada ikastoiarentzat, horrek markatuko dik gerora ere ikastolak egingo duen bidea, ez?

ERANTZUNA: Askok zalantzan jartzen dituk ikastolen publikotasuna. «Ikastolak ez dira publikoak, pribatuak dira». Hori da bota daitekeen astakeriarik handiena. Eta hori zalantzan jarri duk duela lau urtetik hona. Orain arte inork ez du dudan jarri ere ikastola ez denik publikoa. Hemen zego orain publikotasunaren definizioa. Eta politizatu egiten duk, eta bakoitzak, segun eta nondik dabilen bere definizioa botatzen dik.

Guretzat garbia duk ikastola publiko bezala sortutakoa dela, herritik sortutakoa. Grazia egiten zidak: ari gaituk konparatzen eskoia transferitua eta ikastola. Beti esan izandu diagu eskoia transferitua ez dela herri honek behar zuen eskoia. Eta orain zer da kontua eta transferitua ona duk eta ikastola txarra. Eta biderik onena duk ikastolak transferituetan murgitzea... Zertan gabiltza? esaten duk askotan.

GALDERA: Beti aipatzen da Euskal Eskola Publiko horren bidean transferituak eta ikastolak eikartu behar direla. Nondik nora jotzen duzue horretarako?

debatea

defini-
zioa

“Ikastola eskola berezi bat izan da beti. Partizipazio erreala izan du.

irakas-
li eta
guraso

ERANTZUNA: Hori garbi zeukeagu. Beti esaten diagu: «guk zer nahi dugu? Euskal Eskola Publikoa». Zalantzan jartzen duk ikastolak hori nahi dugunik. Nik oraindik ez diat inor ikusi zalantzan jartzen gaurko eskola transferituak hori nahi duenik. Inork ez zio galdetu transferituei, «zuek nahi al duzue Euskal Eskola Publiko izan? Ze bide egiten ari zarete?». Hori porsupusto ematen da, eta nik ez diat hain porsupuesto ematen. Joan hadi eskola publiko transferituetan ze irakasle klase dagoen, ehuneko laurogei euskaraz ez dakiten irakasleak dituk. Horiekin zer egin behar da? Eta gu, besterik gabe, hor sartu?

Gainera ez duk bakarrik euskararen kontua. Ikastola eskola berezi bat izan duk beti. Partizipazio erreala bat beti egon duk ikastoletan. Ondo edo gaizki. Gurasoak gehienbat ekonomia arloan mugitu dituk, irakasleak berriz pedagogian. Irakasleen lanari esker, gaur egun kalitatezko irakaskintza bat ematen duk. Eta bestalde ikastolak bizirik zeudek eta indartsu ekonomia arazoetan eta nahiko ondo mugitu direlako. Hor partizipazio erreala eman duk. Beharbada i ikaskintza mundu batek beste erabateko partizipazioa beharko likek. Eta gu pixkat horra goaztik, eta gure kezka ere hortik zegok, hau da, gurasoak gehiegi egon badira arduratuta, edo bakarrik, ekonomia arazoetan, gaur nolabait hori gainditzen baldin bada, komunitate eskolarreko partizipazio paritario horrek non kokatu behar du? Hori ondo oinarritzen bada, eta partizipazioa ondo definitzen bada nik uste diat ikastolak aurrera egingo duela. Orain, hori galtzen baldin badugu... ikastolaren berezitasuna, inportanteena, joan egingo duk... partizipazioa.

GALDERA:

ndako lan guztia. Azken urteotan ordea, ez al dago utzikeria handi xamarra?

ERANTZUNA: Hori ere lojiko duk, bueno, nik oraindik ez diat hainbeste ikusten, nahiz eta asko ari den sartzen. Iaz ikastaro batzuk antolatu genizkian irakasleentzat, orduz kanpo, eta zazpirehunetik gora etorri ziren. Horrek esan nahi dik oraindik ere badagoe... beharbada ez duk izango hasierako mesianismo hura... orain gauzek errazten zihozakek... funtzionario egiten... hori gertatu egiten duk. Hori hautsi nahi diagu, nola?

GALDERA:

latik kanpo ez dutela euskaraz egiten.

ERANTZUNA: Gipuzkoan kristoren aldia eman dik, eh! Gauza bat esango diat, ni Oriokoa nauk. Orain dela hamabost-hoge urte Cacerestik zetorrenak euskaraz ikasten zian, eta eskolan, obligatuta, erdaraz eman behar izaten zian. Inguru erabat euskalduna zeukan. Gaur Orion ikastola eta eskola transferitua dauzkak, eta Zalameatik etortzen bada haur bat... ez dik euskaraz ikasiko. Eta ikastolan haurrak dauzkagun gurasoak beti gainean egon behar diagu haur horiek euskaraz hitz egiteko. Giroa asko erdaldundu duk.

GALDERA: Dena dela nahiko bitxia duk Orioko kasua. Toki guztietan ez duk hori gertatu...

ERANTZUNA: Nik ezagutzen dudana. Igual Donostia batean orain gehiago hitz egingo ditek duela hoge urte baino. Batere hitz egiten ez zen tokietan zerbait hitzegiten bada, ematen dik meioratu egin duela. Asko hitzegiten den tokietan nabarmen egiten duk inguruaren indarra. Telebistarena... **GAL-**

DERA: Beste kritika bat duk, orain arte ikastolak erabat euskaldunak izan direla, eta orain A. B. D ereduak ikastolan ere ezarri direla eta ez dela dena euskaraz.

ERANTZUNA: Ikastoletan esperientzia asko egin dituk nahiz eta esperientzia horien segimendurik ez egin. Ikastola batean egin dako esperientzia bat ez huen beste batean ezagutzen. Ona edo txarra zen. Han beste zerbait egin ziaten. Guk Federaziotik esperientzia horiek ikusi nahi dizkiagu, frogatu, metodologiak ikusi... Hizkuntza aldetik dauden metodologiak aztertu beharko dizkiagu, eta esan hau ona da, hau txarra...

GALDERA: Hemendik begiratuta, nola ikusten duk eskola transferituetan euskararen egoera?

ERANTZUNA: Hor ari dituk esperientzia pilotoak egiten. Eskolaurre eta OHO osoa D ereduaren ematen duten linea osoak bazeudek, baina aldamenean zeuzkatek A edo B ereduak, erdaldunak. Ikastetxe horretan irakasle euskaldunak edukiko dituk, eta ondoan erdaldunak. Irakasle horien artean erdaraz egiten ditek dena. Haurrak lehen eus-

publiko-
tasuna

Euskal
Eskola
Publi-
koa

“Ikastolan haurrak dauzkagun gurasoak gainean egon behar dugu beti euskaraz egin dezaten.

kaldunak baziren gaur ahaztutzen ari dituk. Ikastolakoekin juntatuz gero igual egingo ditek euskaraz haur horiek. Bestela...

GALDERA: Ikastola eta transferitua berriro. Zer dio Madrilgo gobernuak bi horien elkartzeaz?

ERANTZUNA: Gobernuaren jokoa, PSOE-ren jokoa garbia duk: «zuek etorri transferitutaetara», eta erraztasun guztiak ematen dizkitek. Nik ez diat ulertzen nola daitekeen tranpa horretan erortzea eta jende askok hori defenditzez eta hori bultzatzea.

GALDERA: Herri Batasuna ingurutik transferituen sarean sartzea defenditu izan duk beti...

ERANTZUNA: Neretzat, hor aldaketa bat gertatu duk. Orain ez diat uste hain garbi hori defenditzen dutenik. Lehen garbi garbi bultzatzen ziaten hori. Orain gainera definizio falta bat egongo duk hor. Herri Batasuna “a la espektatiba” zegok; iruditu egiten zaidak... Orain ez ditek hori bultzatzen, konturatu egin dituk.

GALDERA: Irakaskuntza mundu osoari begiratuta fenomeno nahiko txikia duk ikastolarena.

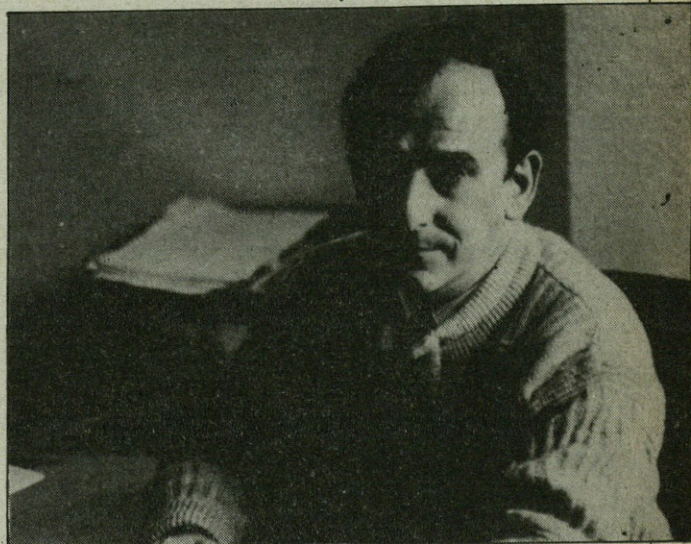
ERANTZUNA: Ez hain txikia. Gipuzkoan parekatuta egongo gaituk publikoarekin.

GALDERA: Baina pribatuak eta denak kontatuz gero...

ERANTZUNA: Hor gertatzen dena duk azken urteotan intzidentzia handia izan duela ikastoletan dohantasunak. Ikastolara etortzeko kuota handiak ordaindu behar hituen, eta horrek atzera egiten dik. Dohantasunarekin ikastolak beste aurrerapauso bat emango dik. Ikastola multzo bezala lortzen ari duk, batetik transferituak kezutzen hastea euskararekin, ikusten bait ditek haurrik gabe geratzen ari direla, eta bestetik pribatuak ere horretara bultzatzen, pribatuak ere euskara sartzen hasi dituk.

GALDERA: Gipuzkoan bai baina bestetan...

ERANTZUNA: Atzeagotik ari dituk. Egoera diferentea duk. Gipuzkoan aztertu edo Bilboko inguru horretan... Orain ikastola pausu handia ematen ari duk Bizkaian ere.

GALDERA: Aurrera ari al da ikastola?

ERANTZUNA: Numeroei begiratuta urte batetik bestera gutxi hazi duk, baina gaur egun numero berberetan mantentzea asko haztea duk, jaiotzak asko jeitsi direlako. Bestetik, lehen mesianismo horregatik, “euskaragatik”, eramaten huen haurra ikastolara. Gaur egun ez; haurra euskaragatik eramango diat eskolara, baina ikusten badiat heziketa kayakarra dela bi bider pentsatuko diat. Gaur bi gauzak gertatzen ari dituk. Ikastola hazten ari duk euskara ematen duelako eta kalitatezko irakaskuntza eskaintzen duelako.

GALDERA: Jaiotzak jeiste hori, asko nabarmenduko duk hemendik urte batzutura?

ERANTZUNA: Bai, ehunetik erdira jeitsi da gutxi gora behera. Matrikulaketa ere beste hainbestean jeitsiko duk. Horrek arazo larriena irakasle aldetik ekarriko dik. Hemendik hamar-hamabost urtetara irakasle mordoa sobratuko duk. Guretzat ona izango litzateke, nola herri honetan euskara bultzatu behar den, euskalduna ez den guztia fuera. Baina, nahi al du herri honek hori? Guk bai! Baina herriak nahi al du? Eragin sozial handia beharko litzateke hori egiteko. Jaiotzena estatu osoko arazoa duk gainera. Nora bidali behar dituk irakasle horiek? Administrazioaren arazoa duk baina ez zeukeagu ahazterik.

ikastolaren hazketa

irakaslegoa arazo

Iñaki URÍA

erdal giroa

Joxe Mari

Iriondori galdezka

M. Iriondo./

Aurreko ARGIA batetan (1.089.an) egindako elkarrizketan adierazten denez, honako hau agertu bide duzu:

«... Bueno, euskaldun artistak eta euskaldun kantariak ez daude guk nahi genukeen beñain gure eskura ere. Hau da, euskal telebista, telebista Bat da eta Euskal Herriko kantariak, lojika osoz, beren aukera egiten dutela eta askotan ez dutela etorri nahi beren programak erabat erretzera euskal telebistara. Uste dut errespeto osoa merezi dutela...».

Bai Joxe Mari, errespjto osoa merezi dute euskal kantariak eta zuek zeuok ere bai noski, eta Euskal Herriko ikusentzule euskaldunok? Kaixo 86 dela eta, erantzungo al zenieke galdera hauei?

— Zenbat euskal kantari-talderi (Itoiz sal-

Artikulugilea nazkatuta agertzen da ETBn eskaintzen den zenbait programa arrotzekin. On ala txar, bertan produzitutakoak nahi ditu lehenik, eta hori dela eta, bere eritzia luze agertu digu, ETBko zuzendaria den Joxe Mari Iriondori zuzenduz.

bu).eta zeini dei egin zenieten «Kaixo 86» saiorako?

— Zenbatean eskaini zitzaizen ihardunaldia?

— Itoiz salbu, zeinek ez zuten etorri nahi izan?

— Zenbat ordaindu zitzaizen «La Trinca», «Mocedades» eta gisakoei?

Galdera hauen erantzunak jakin ondoren, agian askoz ere hobeto jakingo genuke teleikuse euskaldunok (bestebk oso zerbituak bait daude) ea «Kaixo 86» delakoaren arrotasuna. ETBko programa-asmoai ala Euskal Kantarien «interesei» eta «kapritxoei» zor zaien eta kritikarik egitekotan askoz ere kritika zuzenagoa egingo genuke, zeren eta agian litekeena bait da gure Herri honetan ETBk programa arrotzak Euskal Kantarien erruz egin behar izatea... Askok harritzen naiz Euskal Kantari bat baldintza berdinetan bederen,

ETBko plataformaz ez baliatu nahi izatea... baina tira, beharbada horixe dugu arazoaren muina...

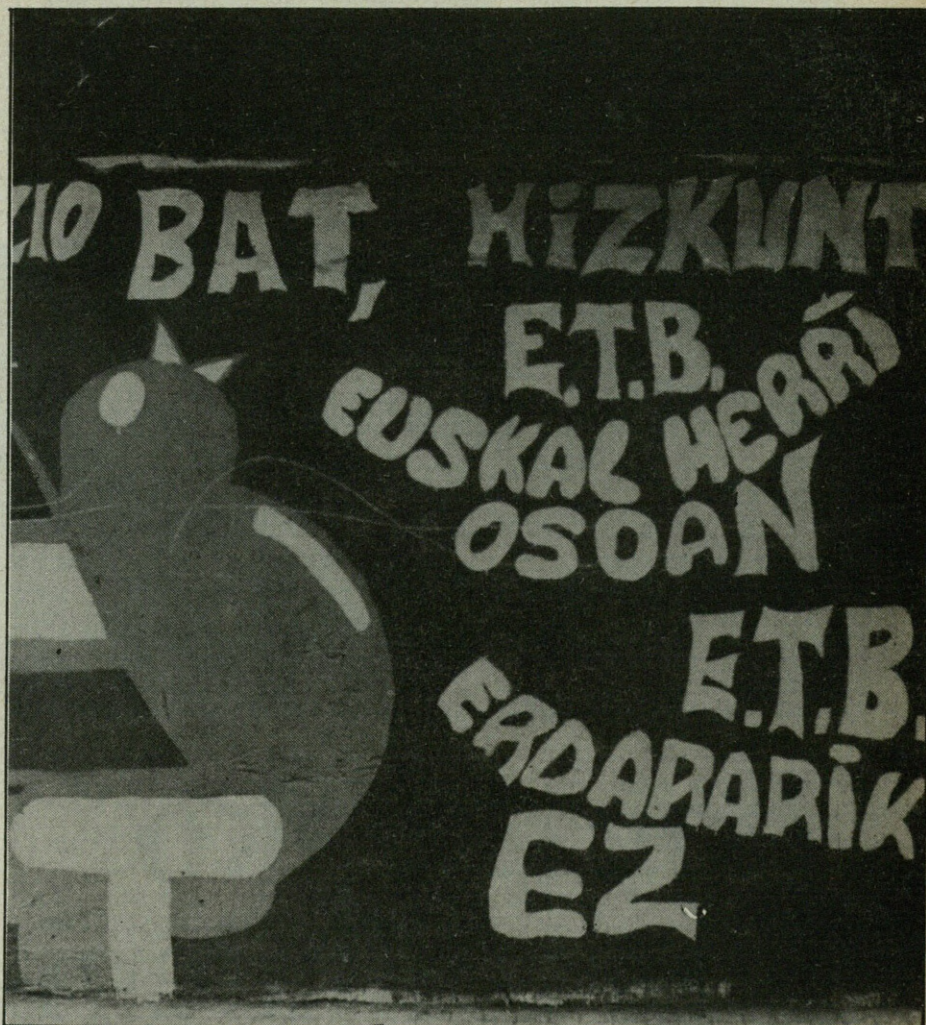
Baina jarrai dezadan aipatutako elkarrizketarekin. Zuk honela diozu jarraian: «(...) Nik ez nuke onartuko ETBn Euskal Herriko kantarien bideo-klipak bakarrik jartzea. Iruditzen zait, bizitzaren edozein ordenetan normala dela kanpoan daudenek ere Euskal Herrian sarrera izatea. Orain zoritxarrez, alderantziz gertatzen da, kanpoko asko ematen dugula eta barrukorik ez dugula ematen... ba bueno, hori herri honen problema da, eta hori ez da Euskal Telebistaren akatsa bakarrik. Herri honetan hori gertatzen da. La Trinca edo beste edozeinen bideo-klip bat erosi dezakegu. Benito Lertxundi edo Mikel Laboarenik ez. Ez dago, Euskal Telebistak hasi behar du horiek produzitzen. Euskal Telebistak ez du gaur egun inolako gaitasunik, inolako trebeziarik horrelako produzio batetan hasteko. Baina Euskal Herrian ere ez. Hemen ez dago bideo-etxe bat horiek sortu eta komertzializatuko dituenik. Sortuko baliatuzte, orduan bai diskutitu genezakeela. Orduan bai kritika gogor bat egitea legokeela. Baina bitartean, dena Euskal Telebistari eskatzea, ez dut uste inola ere normala denik».

Honetaz gauza asko esango dizkizut Joxe Mari. Lehenik eta behin, inork ez du eskatu oraindik nik dakidala euskal kantarien bideo-klipak bakarrik eskusiban ematea. Euskaldun batzuk esan duguna zera izan da: Nazkatuta gaudela multinazionalen irudi-mota horrekin eta etxekoenak agertzen hasteko ere garaia dela. Hobe genuke noski geure hutsez bete ala kanpoko zerbait sartu planteatzeko moduan bageunde! Denok dakigu nola gauden, baina nahi genukeena zera da: Helburu bezala bederen, % 70-80 bat bertakoa izatea eta kanpotik hartzekoa ez edozer gauza eta gutxiago beti berdintsua eta multinazional amerikarrena. Ez ote dago besterik munduan? Munduko anitz kultura eta kantariarena interesatzen zaigu noski, baina ez dendetara bultzatzen duten oro.

Badakigu baita ere Euskal Herrian bideo-klipik inork ere ez duela egiten. Askotan entzun dugu. Gehiegitan esango nuke nik. Badakigu Miramongoa ez dagoela

prestatuta, badakigu. Baina badakigu baita ere eta ikusten dugu, zenbait kantaldi (interesatu zaizkizuenak) grabatuta dauzkazuela (uholdeena, Kaixo 85, Kaixo 86, eta beste) eta beharbada ez zuek nahi duzuen kalitatearekin, baina ongi datozkiuzuenean edo eta interesatzen zaizuenean (Mocedades-ko Anari erdal programazioan elkarriketa egitean, etab.) ateratzen dituzue. Orduan eta hobeagorik izan arte (txarrena beti eza baita), hemen inork egin ez duen hori eta zeuok egin behar duzuela aitortu arren, oraindik ezin duzuela diozuen hori, zergatik ez duzue egiten edozein antzokitan edo dantzalekutan. Kaixo 85 edo Kaixo 86 bezalaxe baina euskal kantariekin edo euskal antzeslariarekin edo euskal pailasoekin... eta behin behingotasunezkoa izan arren, gero tarteka daukazuen minutu hilen betelanean eskaintzen? Zeren zain zaudete? Dirua, gogoala irudimena falta da? Esaiguzue berederen benetan zer falta den... eta ez esan dendan saltzen ez dutenez ez dagoela ematerik eta eskaintzerik... Zuk zeuk nik baino hobeto dakizu Loiola Irratiak euskal kantariekin eta bertsolariekin garai okerragoak zirela esaten denetan egin zuena. Zinta komertzialik ez zegoen, ezta bat behar izanda ere, baina jaialdiak grabatzeari ekin zion eta gauzak emateari eta eskaintzeari. Kalitatea, etab. ez zen onena izango noski, baina eza okerragoa zen eta Euskal Herrian lehen aldiz irrati bat herriko kulturaren alde jarri zen. Hori da bidea eta hoberik ez den bitartean heldu egin behar zaio bide horri. Ez lirateke noski amerikar multinazionalak saltzen dituztenen kalitate-mailakoak izango, baina joño! geureak lirateke behintzat... Ala, euskal kantariak dira sistema horri ere uko egiten diotenak? Egiten badiote berriz, esan egin beharko da noski. Baina, ez ote gero zenbait «bilbotar» ez-euskaldun bide horri heldu nahi ez diona?

Gaur eta hemen «balituzte» esateak ez du ezertarako balio. Gainera, benetan salgai balituzte, orduan ez legoke zer diskurturik eta eztabaidaturik. Orduan esijitzea besterik ez legoke. Hemen «bagenitu»-ren orde ez «egin behar ditugu» esan behar da. Zinemakoek esan duten bezala. Hiztegi-gintzakoek esan duten bezala eta liburu-gintzakoek egin duten bezala. Salbatzaileen zain ez dago egotetik. Sartu eta busti egin behar da, nahiz eta beharbada gero lehorteza kosta. Badakit zu ez zarela horietakoa edo orain arte behintzat ez zara izan, baina euskal gauzen kritiko erdaldun perfekzionista asko ezagutzen dut eta heurak, dendan saltzen denarekin defendatzen dira, baina erdaraz izan arren berek egin behar balute, guk euskaraz egin eta egiten ditugun txapuzak baino askoz ere okerragoak egingo lituzkete, beraz horiei, ahoa itxi behar zaie eta gauzak egin. Dantzaleku batean euskal kantariekin eta antzesleekin 200 bideo-klip prestatzerako ziur nago 25 oso onak aterako liratekeela.

“Euskal Telebista Euskaraz” lema eta helburuari eusteeko gogoa agertzen du Murumendik.

Ez da beraz anormala Euskal Telebistari berak kontsumatu behar dituen (eta agian komertzializa ditzakeen) bideo-klip portzentaia on bat egin ditzala eskatzea, irratiari irratinobelak egin ditzan eskatzea edo enkarga ditzan eskatzea anormala ez den bezala.

Bai dokumentaletan, bai musikan eta bestetan (antzerkia barne, oraindik ez da deus ere eman eta...) egin dezakezue, asko dezakezue eta egin egin behar duzue. «Hemen bizi» egiten duzuen bezalaxe eta kito. Bizi dena bizi-bizian eta hemen hemengoarekin, gero kanpoko osagai hautatuak erants dakizkiekeelarik. Errazagoa da noski dendan erostea, baina hori ez da gure bidea ez eta kulturarena, iparramerikar multinazionalen zutabe monolitikoa baino.

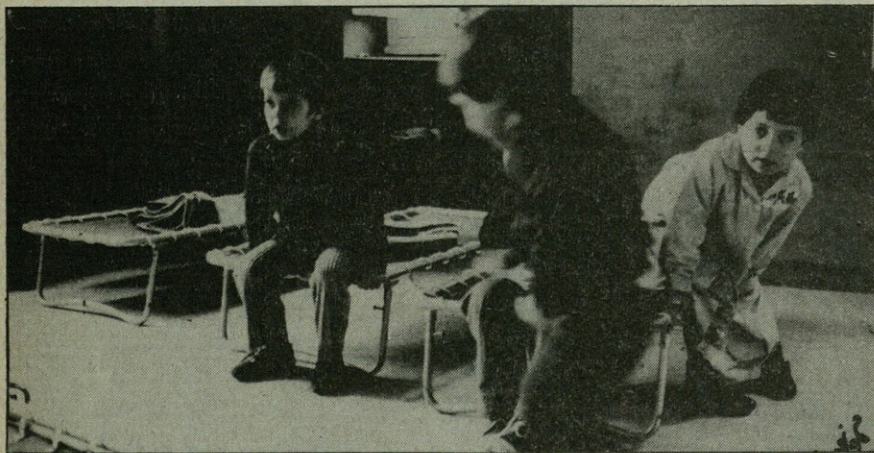
Nazkatuta gaude Joxe Mari eta horregatik idazten dut. Bertakoak ikusi eta entzun nahi ditugu lehenik, on eta txar, geureak dira eta. Eskabidea, normal-normala Joxe Mari. Arrotzetarako nahikoa dugu merkatuak eskaintzen diguna eta agian kontramerkatua ere sortzen hasi beharko dugu. Bestela alfer-alferrik sortu da ETB. Eta erosketen kontzientzia ere beharko

dugu noski. Zer erosi eta zer ez erabakitze kontzientzia alegia, nahiz eta askotan pareko dendan salgai egon, nahiz eta erdal komunikabideetan La Trinca eta konpainia ihardun, guk geureak bultzatu behar ditugu, garai hartan Loiola Irratiak egin zuen lege ez eta hori baserritarkeria dela dioen hiritar usteko ez-euskaldun txatxuari, hortzak erakutsi!

Amaitzeko eta dena beltza izan ez dadin, esan baino ez Futboleko Federazioei ruzko salaketa, oso ondo egin zenuela. ZORIONAK! eta horrelakoak sortzen zaizkizun neurrrian plazaratu egin behar dituzula, egunero bat aipatu behar baduzue ere. Herri honetan ez bait dago falt-suak eta aluak non dauden eta zertan ari diren salatzea beste biderik euskaldungo zozo eta lelo hau enteratzea lortzeko. ZORIONAK horregatik berriro ere Joxe Mari eta erdaltzale guztien gainetik, eutsi helburuari haize guztien aurka: EUSKAL TELEBISTA EUSKARAZ!

Andoni SARRIEGI
(MURUMENDI)

1985. urteko subentzioak kobratzeko agindua lortu dute

Lan Ministeritzaren menpe dauden haurtzaindegiak ditugu prolemekin dabilen anak.

Gipuzkoako haurtzaindegi laboralak borrokan

Gipuzkoako haurtzaindegi laboralak borrokan aritu dira aste honetan iaz jaso ez zituzten subentzioak eskatuz. Erreportaia amaitu eta inprentan sartzerakoan jakin dugu agindu dietela dirutza hori. Gipuzkoan 19 haurtzaindegi laboral, 800 bat haur eta berrogeitahamar hirurogei langile daude. Hernaniko «Txirrita» haurtzaindegiko Mila Apezetxeak argitu dizkigu borroka honen zergatiak.

Haurtzaindegi laboralak Lan Ministeritzaren mende daudenak ditugu, hauez gain pribatuak eta munizipalak ere badirelarik. Gipuzkoan hain zuzen 19 haurtzaindegi dira Lan Ministeritzatik subentzioak jasotzen di-

tuztenak. «Halaz ere ez gara guztiak berdinak. Badira batzuk laboralak izateaz gain munizipalak ere badirenak. Beste batzu berriz monjen esku daude».

Urtero subentzio bat ematen da. Subentzio hori jasotzeko baldintza

batzu bete behar dira. «1984.ean izu-garriko egurra eman ziguten. Batzu subentziorik gabe geratu ginen eta beste batzuri asko murriztu zitzaizen subentzioa».

Horrela iaz hitz egiten hasi omen ziren Lan Ministeritzako ordezkari-kin aurreko urtean gertatutakoa berriro ez gertatzearren. «Negozitzen aritu ginenean bi puntu agertu genituen bereziki: batetik seguridade sozialaren ordainketa, ordaintzen ez badugu ordaintzeko dirurik ez daukagulako da; eta bestetik gurasoen soldatarena». Aurreko urtean subentzioa kentzeko aitzakia horixe izan omen zen, gurasoek 40.000 pezetatik gora irabaztea hitean. «Ze familia bizi daiteke gaur egun Euskal Herrian diru hori baino gutxiago irabaziz? Zenbait sindikatu-ekin hitz egiten aritu ginen eta esan ziguten hori ezinezkoa zela. Hori ez zela inongo komeniotan agertzen».

Trabak eta trabak

Negoiazioak uda bitartean luzatu ziren. «Bitarte horretan beste baldintza bat jarri zuen Ministeritzak subentzioa kobratu ahal izateko: IRPFa ordaintzearena. Delegatuak ez zigen ezer esan eta guk ez genuen hori jakin».

Pasa berri diren Gabonak bitartean Ministeritzara deika ibili ondoren eta erantzunik jasotzen ez zutearik, Ministeritzara bertara joatea erabaki zuten guztiak batera. «Orduan eman zitzaigun informazioa. Orduan esan zitzaigun IRPFrena... Kontua da atzera eta aurrera ibili garela eta Ministeritzara etorri garenean bakarrik erantzun izan digutela. Blokean etorrita ordea, ez batzorde bat edo beste». Iragan aste honetan ere, greba egiteaz gain, Donostian izan dira Lan Ministeritzari beren eskakizunak agertuz. «Bi haurtzaindegiri kendu diete dagoeneko subentzioa. Gai nontzekoei globaltasunean erantzun nahi omen digute. Orduan esango omen dute dirua emango diguten ala ez» izan omen da delegatuak erantzundakoa.

«Haurtzaindegira joatea haurraren eskubide bat da. Gurasoek erraztasunak izan behar dituzte haurrak haurtzaindegira bidali ahal izateko. Gaur egun ama lanean aritzea eskatzen da. Ezin al du amak estudiatu edota beste ezer egin?».

Haurtzaindegiak gainera —izenak berak dio— haurrak zaintzeko toki bezala pentsatuta daude, besterik ezean.

amak lan egin behar duelako alegia, haurrak 'zaintzeko' toki bezala. «Idealena, gure helburu nagusia, Hezkuntza sailean sartzea da, hezkuntza lan bat betetzen dugulako. Bai hezkuntza erakusten diogunean haurrari, bai beste edozer egiten ari garelarik haurtzaindegian. Haurrak hezkuntza integral bat jasotzen du haurtzaindegian. Hasi bazkaltzeko ordutik, jolas-tekoan... egun guztian zehar. Guretzat eskola bat da. Haur eskola».

Aipatzekoa da gainera Euskal Herria, Ceuta eta Melilla direia haurtzaindegiei buruzko konpetentziarik ez dauzkaten bakarrak. Transferentzia hauek izan diren zenbait tokitan dagoeneko Hezkuntzara pasa dira haurtzaindegia.

Euskalduntzeko toki egokia

Ama libre uzteaz aparte, Gipuzkoako haurtzaindegiek beste funtzio garrantzitsu bat ere betetzen dute euskararen ikuspuntutik: «Gipuzkoako haurtzaindegi gehienetan euskaraz bakarrik egiten. Eta hori, noski, haur erdalduna jaioberritatik bi urtez euskalduntzea izugarritzko lana da. Horiek zuzenean sartu ahal izango dira gero irakaskuntzaren linea euskaldunean».

Borroka honetan ari direia eta PSOEren jokabidea salatzen dute behin eta berriro. «PSOEk oposizioan zegoenean Haur Eskolen proiektua aurkeztu zuen. Aurrerazale bezala jozen eta esperantza ugari sortu zituen. PSOEek berak, gaur, agintean dagoelarik ito egin nahi ditu definitiboki, oraindik ere instituzioen laguntza errealki gabe oso egoera txarrean funtzionatzen duten haur eskolak».

Egoera hau Gipuzkoan lehertu baldin bada ere Bizkaian ere egoera oso antzekoan daude haurtzaindegia. Araban municipalak dira gehienak eta ez dute hainbesteraino bizi egoera hau.

Azken finean gauza bat dago guztia oinarrian, garestia da haurtzaindegiei diruz eustea eta ama lanean aritzea eskatzea haurraren hezkuntza hori subentzionatzeko aitzaki bat baino ez da ahalik eta haurtzaindegi gutxien egoteko. «Haur Eskolara haurrak eramateko gurasoak lanean behar dutela eskatzen da. Haurrek hiru urte dauzkaten ordea, ikastolara bidaltzen dituztenean, ez du inork galdetzen gurasoak lanean ari diren ala ez».

T. MANTEROLA

GAZTE GINEN

Lehen metroak

Koldo IZAGIRRE

DONOSTIAKO Aurrera jatetxean, orduan, oraino Har eta Jan ez zenean, zuriren bat hartzen genuen aldian behin Ramonekin, Aresti hil berria zen, eta hemen Gabrielekin behin komentatzen zigun, eta geure aldareko santuaren pasadizoren baten jabe egiten gintuen. Guk eskertu egiten genion isilik, sotiltasunez kontatzen baitzuen, eta bestek esana baitzigun, ez berak, zenbat maite zuen Gabriel Arestik Ramon Saizarbitoria. Aldizkari bat genuen asmotan.

Halako batean folio mordoska bana utzi zigun, gustatzen baldin bazitzaigun hitzaurrea egiteko. Ehun Metro zen. Eskaintza hartuak ni eta fabulatze dohain apur bat zekarren Atxaga ezizeneko bat. Ni ez naiz inoiz ausarta izan, baina bai suhar xamarra.

Hitzaurrea egin nion ba, eta liburu hark bestelakoa eta nobelari berari begiramen haundiagokoa merezi bazuen ere, Ramonek eskertu eta ipini egin zidan atarian. Atxagak bestelako trapolinak bilatuko zituen.

DUELA hamar urteko kontuak dira. Oraindik orain berriro argitaratua da Ehun Metro, Erein editorialean. Nik ez dakit zenbagarren argitalpena den azken hau, eta Ramonek ere duda egiten dut dakien.

Iazko azken egunetan kaleratua da, hitzaurrearen izenpeak «Urtarrilak 27» dion arren. Arestian deitoratu dudana hitzaurre hura bera dakar, 1976koa hain zuzen. Barkamena eskatzen diot irakurleari. Baina zin dagit ez dudala oraingoan hitz horiek hor ezarriaren demendren erantzunkizunik.

Gaiztoa banintz orriz orri hasiko nintzateke zenbat konposizio-akats dakarren liburuak, eta ea akats hoiek aurreko argitalpenetakoak berak ote diren... Ez dut halakoren beharrik izan, aski izan dut liburuaren azalari erreparatzea, gure liburu-argitaratzaileen zabarkeriaz ohartzeko: Ez zaigu esaten azala norena den (Ez dadila haserra Olariaga, oraindik ez zaio imitazalerik sortu eta); kontrazalean berriz ahapaldi bi dakartza, izenperik gabe. Nobelaren pasarteren bat noski. Ez. Hitzaurreaz ernegatzen duen hitzaurregile honen ahapaldi haietakoak dira tamalez, nobelaren edukinarekin, esana dago, zer ikusirik ez dutenak. Gaztea nintzen eta poetarik ausartena.

NIK uste dut, Ramon ezagututa, zalantza franko izanzen zituela Ehun Metro berriro argitara ematerakoan, nahiago lukeela beste obraren bat eska ziezaioten, eta azken orduan, ahulgune batean, bakean utz dezaten amor emana dela. Eta orain, liburu esku artean, badakit pentsatuko duela: ez dago editorerik.

Zineastarik ez dagoen bezalaxe, Ramon.

Kaietenian pagatuko dizuet kaña bat

Gus eta Iñaki Caminok egin diete elkarrizketa interesgarri bat «Baldin Bada» izeneko taldekoei. Interesgarria, gazteen artean erabakitzen ari diren gauza guztiei buruzko informazioak bezala. Hala ere ene protesta ttipia agertu nahi nuke, hobe ez, protesta ez, kezka.

Irakurtzen hasi eta «jende-deari kaña»... bon, aintzinerago jakinen dugu behar bada «kaña» hori zer den, Donostiako ostatueta «poteoetan» galdatzen ditugun «kaña» horietarik bat izanen ote? Izenburuko «peña» bai, hori ongi konprenitu dugu Ipar Euskadin ere, anitz garen hemendik San Ferminetara joaten garenak.

«Zail dago gaur egun edozein mobidatan hastea, are gehiago euskarak ateak zeharo isten dituenean» idatzi du te Gus delakoak eta Iñaki Caminok. Esan behar beren «mobida» edo delako hori eni behintzat konprenitzea galarazten didana ez dela euskara, beste zerbait baino. «Roiloa» zer den ikasia dut, zerbaiterako behar bait genituen profitatu Donostiako gure poteoak. Baina «zenbat baska zarete» hori?

Amini bat aintzinerago jo eta «kurrotik emanaldia entzuterat datorrenari kaña eskeini behar zaio» diozue. Beraz, ni ere prest nago «kurro» horretatik natorrela esan eta kaña bat edateko. Gero argituko didazue nola bete «bost folio euskaraz guay guay».

Deskarau, deskopono, ortera, aluzinantea, kolega,

maderoak, baskazo, moskeoa... «Dekolega» k izan behar du, ziur naiz, «kolegare» rekin zerikusirik.

Hitz bitan, espainolezko hiztegi bat beharko dudala erosi euskara ikasteko. Gero norbait izanen da kexu Itxaro Bordaren idazkeran Parisko argotaren kutsuren bat delakotz... Ahantzi baino lehen, huts bat begien bixtakoa zen zuen artikuluan: ez da «marronazoa», «marranazoa» da, horretaz oso ziur naiz, egun batez Iruñean, San Ferminetan, ongi orditurik eta burutik oinetara zikin bi lagun gindoazelarik emazte zahar batek esan bait zigun haserre, «marranazos».

Osasuna, Gus eta Iñaki, eta Baionan ere baditugu rockerrak; hemengoan argotetik ere poxi bat ikasi. Bestalde ni ere ados nago talde horretakoekin: zergatik eman diote subentziona «Okey corral» i letekin «kañarik ematen ez duen jendea» baldin bada?

POTTOK

Affaire vous concernant

Bospasei urte, etxetik urrun daramazkidan iheslaria nauzue. Lau urte beteko dira, OFPRA (Office Français de Protection des Réfugiés et Apatrides) deritzan erakunde-ari, estatutu politikoa galdengin niola. Ondoren, —Commission de Recours— delakoaren aihitzinean eta gaur Conseil d'Etat-eraino igoa da hauzia.

Legearen arabera, Commission de Recours horren ezetza jasotzean, mugan ezarriak izan gintezke edozein egunetan.

Frantziako errepublikan errefuxiatutako erdiak, ezetza horren jabe gara. Ene kasuari lotzen banatzaio, duela zenbait egun gertatua jakinarazi nahi nuke.

Eskutitz baten bidez, «rendez vous» batetara deitzen ninduten, «Affaire vous Concernant» zelarik arrazoiak.

Urtarrilaren 20an, beraz, komisiari bulego batetan, bi fonctionnaires aurrean aurkitu nintzen. Bi hitzetan hau esan zidaten:

«Urte honen lehen egunetik, España CEE-n sartu berria da. Beraz, ez du zentzurik, 'español' batek guri asile politique galdegitea. Hire borondatez ez bahaiz itzultzen eta bihar, Españak hire extradizioa eskatzen badu, guk, bi aldiz pentsatu gabe onartuko dugula jakinarazi nahi diagu».

Hau da, bi gobernu «sozialisten» arteko lankidetzat. Hiru ordu luzez, «Reinserción made in France» nondik zihoan ulertzeko aukera izan nuen.

Hitz hauen bidez, Euskal Herriaren aurrean, gobernu frantsesa salatzen duen frogat (bat gehiago) aurkezte nahi izan dut. Mehatxuaren bidez, gure etsipena bildu nahi du-

tenek, gure borrokan indartu eta sendotuaz, bide onetik gabiltzala adierazten digu.

Agur bero batez,

Joxe TXAPARBURU

Oharra: "Irakurleak mintzo" sailean ahalik eta gutun gehien argitara ahal izateko, hogeitahogei leheneko gutunak baino luzeagoak ez idaztea eskatzen dizuegu. Luzeagoak izanez gero idazkaritzak erabakiko luke laburtzea, lekuri egonez gero osorik argitaratzea ala, bestela balitz, ez argitaratzea.

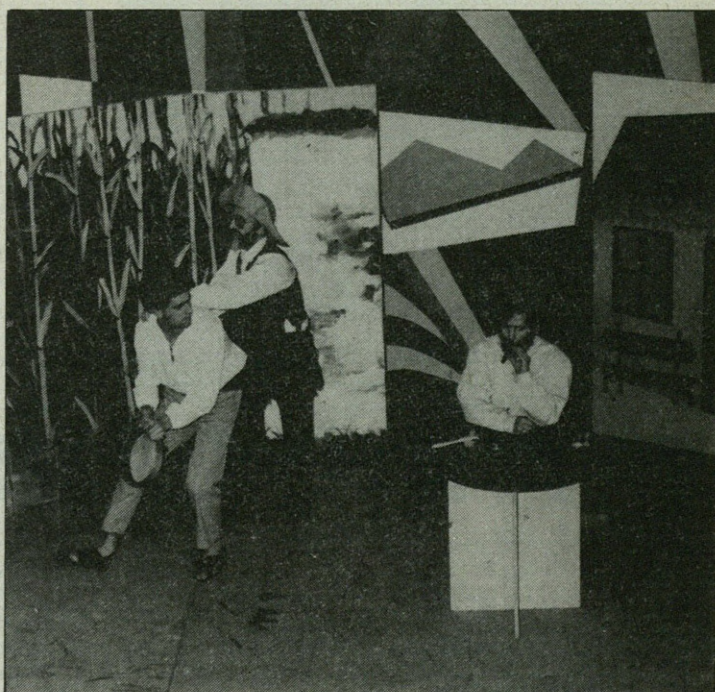
SES Betako Arrakastaz amaitu da Sobietar Zinemaren **zinema** Donostiako Erakustaldia, Euskal Produktoreen Elkarte **ikusgai** Independiente eta Sobietar Zinezaleen Batasunaren artean otsailerako antolatu izan zena. Jendearen aldetik sekulako erantzunkizuna jaso duten erakustaldiko bost filmeak, bestalde, bi zineasta sobietarren presentziarekin batera eman dira Donostiako aurrezki kutxa baten aretoan.

Nafarroako Badira istiluak EGA titulua Iruñean atera **EGA titulua** zutenekin, Gipuzkoako Hezkuntza **ez du balio** Sailak gutun bat igorri bait die zera esanaz: Iruñeako Diputazioak Gasteizko Gobernua-
ren «baimenik» gabe antolatu zuela EGA-ko azterketa, eta ondorioz ez duela titulu famatu horrek Baskongadetako Komunitatean balio koskorrik ere edukiko. Tira, falta zena!

Zuloagaren Otsailaren 13tik zabaldua geratu da, Iruñeako Ziuadelaan, Zuloaga pintorearen hirurogeita hemezortzi obrak osatzen den erakusketa. Badirudi, Nafar Ateneoaren inizatibari esker antolatu den erakustaldia, Erresumako hiriburuko pintura ospakizunik garrantzitsuenaren dela aurtengorako.

“Txotxongilo” Donostiako Principalantzokian aurkeztu zuen Txotxongilo taldeak Tolosako **taldearen** Nazioarteko Festibalerako haurrentzako **estreinaldia** prestatu zuten “Ipurbeltz” muntaia. Lau urtaroen erlatuek osatzen dute txotxongiloen obra, Akelarreko Aitor Amezagaren musikaren laguntzaz, zeina disko bihurtuko deneko zurrumurruak ere badauden.

«Goaz» taldearen obra berria, estreinaturik.— Debako GOAZ antzerki taldearen eskutik etorri da Alfontso Sastrearen obra baten euskarazko estraineko antzezpena: “Ez da pale egiteko oldua”. Berau, otsailean burutu den Debako I. Euskal Antzerki Astean estreinatu berria dugu, duela hamabi bat urte elkartu ziren Debako antzerkizale kuadrila bati esker.

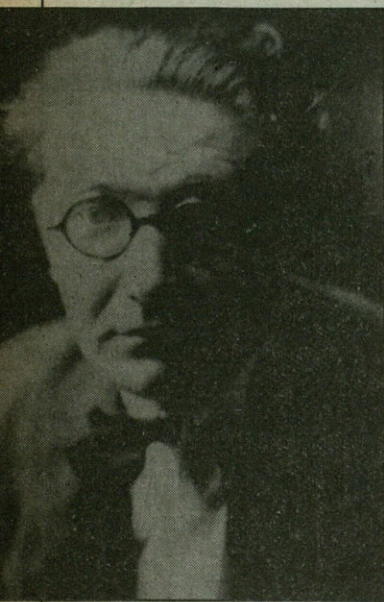
Euskal eskola Euskal eskola publiko bakarraren aldeko kanpaina aurkeztu berria izan da Bilbon, zenbait sindikatu eta **publiko bakarraren** kolektiboen presentziarekin, horien artean Adarra, EEPA alternatibaren aldekoak, **aldeko kanpaina** Iraunkor, AEK eta beste daudelarik. Helburu gisa, erreibindikazio honetarako oinarri bultzatzaile eta koordinadora antzeko bat sortzea dute, beti ere hezkuntza publikoa eta irakaskuntzan euskara normalizatzeko indarrekin bat eginaz.

Parisko Urteroko «Expolangues» nazioarteko erakusketara ere apuntatu dira, nola ez!, Eusko Jaurlaritzak, Euskaltzaindia eta Euskal **“Expolangues”**, Idazleen Elkartea. Hizkuntzen erakusketa honetan stand bat zabaltzeko asmoz doaz, Eusko **aurten ere** Jaurlaritzaren laguntzaz egin diren hiru filmeak erakutsiko dituztelarik. Euskal protagonismoaren indartzeko eta beste aitzaki batzu tartean, UNESCOren mintzatuko dira ea zertan den literatur itzulpenetarako laguntza, eta Europako Kontseilukoekin ere elkarriketatuko omen, bide batez. Bon voyage!

“Telebista” Otsailaren 12an aurkeztu zen EITB-k plazaratu duen **aldizkaria** “Telebista” aldizkariaren lehendabiziko zenbakia: a-to-do-kolorrean, hilabete bakoitzeko aurrenengo asteburuko kaleratzekoa, gaztelarazko 100.000 aleren tiradaz, euskarazkoen kopurua oraindik erabakitzekotan!, eta dohainik zabalduko dena. **kalean** “Telebista” aldizkariaren helburua, ahalik eta jenderik gehienak ETB eta Euskal Irratia ezagu ditzan omen da; eta horrexegatik erabaki dute kasteilanoz argitaratzea, ETB-rako botoia zantpatzen ez dutenek, aldizkaria medio, telebista ezagutu eta botoia zantpa dezaten.

Beraren mendeurrenaren aurrean

Castelao, herriko artista

Castelao, Pachecoren argazki famatu batetan.

Aurten beteko dira ehun urte Castelao idazle eta politiko galiziarra jaio zenetik. Omenaldi gisa aurkeztu dugu "Rosalía de Castro" Elkarteak prestatu digun lana.

“Borroka antifaxistari munduan zehar edertasun sortzaileak egin diezaiokeen ekarpenaren garrantia argia da, beste gutxienez bezala gure garaiotan, Castelaoaren gestioa artegintza unibertsalean. Berekoi eta herabetiek alferrik ukatu nahi duten egia salatzen lehenengo eta behin: funtzio gizatiarra bete ahal-eta gure garaiotan, behar-duela arteak, idatzi zuen 1933. urteko abenduaren 3an, hoy» egunkarian, Nicolas Guillen cubatar poeta nazionalak.

Halaxe da, Castelao mende honetako artista haundienetarikoa izateaz gain, bere lumeta eta pintzela herriaren zerbitzupen ipini zituen. «Sempre en galiza» bere lan bikainen berak esaten zuen legez: «Zera esan zuen Tolstoik goi klaseak heuren arte barik bizi izan zirela erdi aroan barrena eta herriak, beste inork ez, segitu zuela bizitzarekiko beronek zuen ikuspegiari zegokion benetako artea disfrutatzen. Galizirako apropos idatzita ematen du honek, señoritoak espiritualko maileguetatik bizi ziren artean, galiziar herriak artea eta jakinduria sortuz segitu zuen eta» («Sempre en Galiza». Ediciós Galiza. 4. edizioa. 1974. p. 52). Arrazoi horrexegatik, bere arte guztia herriaren zerbitzura ipini zuelako, kupidagabeki jorratu zituen «l'art pour l'art» delakoaren intelektualak: «Badakit zer den dadaismoa. Dadaismoa ez da ezer; dadaismoa ezer barik ezer ere ez egitea da eta ezer ez baino txarragoa da "parvoa" bait da eta higie ne espiritual apurra dagoen herriari dadaistak makilkadaka mainkatuak izango lirateke. Pertsona prestuen arteko bazkarian "kakazaharra!" esatea da dadaismoa»; aldi berean kolonizatu eta mimetisten xoxokeria eta ergelkeria kritikatzeko dituelarik, zera gehituz: «Dadaismoak Parisen du existentzia eta seriotan hartzen duten asko direna ziur na-go». («Diario» 1921. Museo

de Pontevedra. 1977. 155-156. o.).

1919an Madrilén eta galizia hirietan «Nós» bildumako berrogeitamar estampak erakusten ditu. Castelao bera zuzendari artistikoa eta hainbat idazle portugaldar, galiziar eta espainiar laguntzaile izango dituen «Nos» aldizkariaren lehen alea ateratzen da Orensén 1920. eko urrian.

Urte beronetan argitaratzen du bere lehen narrazioa Ferrroleko «Celtiga» argitaletxean: «Un ollo de vidro. Memorias dun esqueleto». «Real Academia Gallega»ko partaide izendatzen dute 1926an eta A Coruña-ko Lar argitaletxean «Cousas» argitaratzen du.

Pertonitisak nahastutako alboreangoak hilobira darabera beraren seme bakarria Pontevedran eta 1928. urtean. 1930. ean «As cruces de pedra na Bretaña» lan etnografikoa argitaratzen du «Seminario de Estudios Gallegos» elkartearen babespean «Ediciós Nós»en «A Coruña»ko inprimategian. Urte berekoa eta argitaletxe berberetan «Cinquenta homes por dez reás» marrazki bilduma kaleratzen du. 1931 «Partido Galegista»ren kontseilaria izendatua delarik, Alexandro Bovedarekin batera partidu honen beronen gidaririk sutuenetarikoa bihurtuta, «Nós» bilduma argitaratzen du Madrilén, «Casa Mauner y Monet» inprimategian. Valle-Inclánen «Divinas palabras» estrenatzen delarik Madrilén egileak Castelaori agintzen dio dekoratua.

Liburuki antifaxistak egin eta egin

Badajozeko deserrira bidaltzen du Lerrouxen gobernuak eta «Retrincos» ipuin bilduma eta «Os dous de sempre» nobela luzea argitaratzen ditu «Ediciós Nos»en, 1934. ean. Urte berean «Academia Gallega»rako sarrera diskurtsoa irakurtzen du «As cruces de pedra en Galiza» gaiari buruz berau. 1935an Oportón «Os cruceiros na Galiza» gaiari buruzko hitzaldia egiten du.

Errepublikak agindutako

beraren album biak agertzen dira 1937an: «Galicia Martir» eta «Atila en Galicia». 1938an Moskura doa, bertan erakusten duelarik Mendebaldeko Arte Museoan, «Iskowsky» argitaletxeak beraren marrazkiak argitaratzen ditu eta sindikatuek Averbach okulista jakintsuak errekonozitu dezala lortzen dute. Urte berean beraren hirugarren liburuki antifaxista argitaratzen da: «Milicianos».

«Sempre en Galiza», obra nagusia

«Os vellos non deben namorarse» beraren antzerki lana estrenatzen da 1941ko abuztuak 14ean, kritikaren laudorioak eraginez eta Graham Luhan zera azalaraziz: «ez da egun Broadwayen antzeko ezer egiten». Castelaok berak egiten ditu maskarak, dekoratuak eta figurinak. Urte berean itsuekiko koadroak erakusten ditu «Meus companheiros» —bera erdi itsu egon eta gaitza gaztaro hasieratik zeramala bat egiten du berriro ahuleneekin—. 1944ean beraren obra nagusia agertzen da: «Sempre en Galiza» Buenos Aireseko «Centro Ourensán» delakoan inprimatuta, hasieratik galiziar abertzaletasunaren Biblia izendatua izango zena sortze une bertik aurrea. eta (1947) «Galicia Martir» en argitalpen txinatarrak agertzen da; abenduan «As cruces de pedra en Galiza» lan etnografiko haundiaren lehe-

nengo ehun eta bat folioak izenpetzen ditu. Alfonso Daniel Castelao bere jakinduria osoa Galiziaren alde isuri zuen gizandia izan zen: «Nigan bere artea klase herri-tarren zerbitzupera jarri zuen artista zibila aurkituko duzue» (1940-VIII-18 «Prince George's Hall» en).

Prestigio eskasdu halako intelektual batek, «Blanco y Negro» aldizkariaren irakurlea eta «Casa de la Troya» delakoaren kintenkeriei barre egiten ziena bera, zera esan zion Castelaori:

«—Zure irudi bilduma ikusita galdera bati erantzutea nahi izango nuke: Zertan Galiziako txiroa, txarra, pobrea erakutsi beharrean ez duzu gozotsu, aberatsa, polita den horrekiko irudirik egiten?»

Ba ez dudalako estupezaziente bokaziorik —erantzun zuen artistak. («Revoeira». Xose Nuñez Bua, «Patronato de Cultura Galega. 1971. 17. o.).

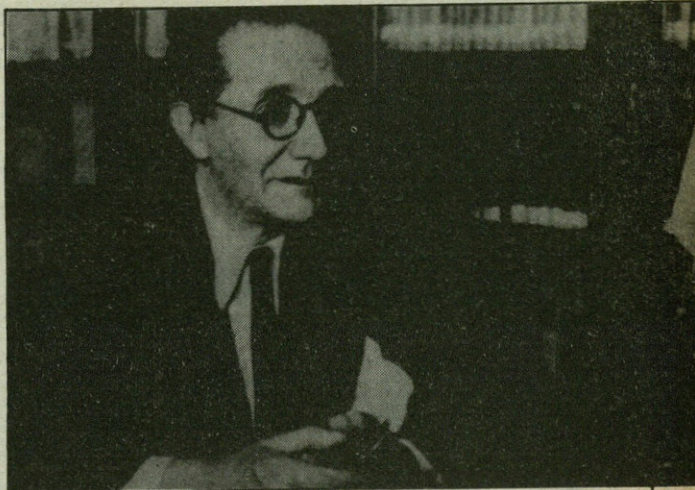
Castelao, incurso en delito

Militantzia horrexek eraman zuen beste hau ere idaztera: «Galegistok borrokan agertu ginenean mundu osoan berrikuntza haizea hasia zen, tradizioa zaharra irentsiz tradizio berria eta espiritu berria, iraultzaldiko borborrean, indibidualtasun etnikoentzako askatasunaren arazo handia plazaratzen zuena. (Revista Nós, 80. zbka., 1930-VIII).

Guzti hau dela eta, Castelao handiak erakutsi zuen bideari jarraitzen gatzazkiolako, «Rosalia Castro» kultur elkarteak omendu egiten du bera, Galiziako kideekin batera, boterea dutenek berartzen obra eta nortasunarekin egin nahi duten erbilketaren aurka, azkenok bait dira Celso Emilio Ferreirok honako era honetara definitu zituenak:

«grotesco escriba sandeu / inxertado nun raposo: / Castelao nunca foi teu, / porqu Castelao é noco. / Ianque a ti che importe un pito, / sabrás que é cousa sabida, / que estás incurso en delito / de apropiación incebida / ».

«ROSALIA CASTRO»
Kultur Elkarteak

Atzerrian egon zen Castelao, Hegoamerikan ibiltari.

CASTELAO 1886ko urtarrilaren 30ean Rianxo coruña-arriskari jaioa zen. 1986an oso gaztetan Pampa aldera, Argentinara, emigratua, 1900an guraso eta haurrideekin batera itzultzen da sorterrira. Urte bi beranduago Medikuntza ikasketetan hasten da Compostelan.

23 urte zituela, berak azala disenatutako «Vida Gallega» aldizkariaren lehen alea agertzen da. Urte berorretan lizentziatzen da, hurrengoan doktoradutza lortzen duelarik Madrilén. Rey Soto poetak ofiziatutako zeremonian Virxinia Pereirarekin ezkontzen da «A Estrada» n 1912.eko urriaren 19an. Urte hori oso garrantzitsua da artista jenialaren bizitzan: bigarren domina Madrileko «Exposición Nacional» delakoan «Os cegos» triptikoagatik eta Basilio Alvarezek zuzentzen duen «Acción Gallega» nekazal errebindikapenen aldeko mogimenduari atxikimendua.

1914ean Alfonso Jexús beraren semea jaiotzen da. 1916an oposaketan bidez Pontevedrako «Instituto Geografiko y Estadístico» delakorako lanpostua lortzen du. «Irmandades de fala» taldearen biltzarrean esku hartzen du eta Pontevedrako institutoan dibujo irakasle laguntzailea izendatzen dute 1918an.

GERRAREN erdian, 1938an, Errepublikaren aldeko kanpaina egiten du Estatu Batuetan eta Cuban zehar, azken honetan «Estampas de negros» marraztu eta erakusten ditu (bera beti iraindu eta zapalduekin). «Consello de Galiza» (galiziar gobernuaren atzerrian) 1944.ean sortu eta Castelao izendatzen dute lehendakari. Euskaldun eta kataluniarrekin batera «Galeuzka» aldizkaria sortzen du 1945ean. 1946an Errepublikaren ministrari izendatzen dute. Galegoz sekula ere diktatu den oratoria lanik haundiena azaltzen du «Alba de Gloria». Hurrengo urtean biriketako minbizia antzematen zaio 1950eko urtarrilak 7an «Centro Gallegoko Sendategian» hiltzen da, 22,55etan.

HILETAK 100.000 lagunetik gora joan zirela, sekulako agerpen zibikoa izan ziren; gainera Argentina eta Uruguayko gobernuen ordezkariak eta hainbat enbajadore ere bertan izen ziren.

Ehorzketan diskurtsoak egin zituzten «Centro Gallego»ko lehendakariak, D. Xosé Villamarin, Eusko gobernuaren izenean Juan Llorenes jaunak, «Comisión Intersocietaria de Entidades Gallegas» en ordezkari legez Eduardo Blanco Amorek, Errepublikaren Gobernuaren izenean C. Gursindo Sanchez Guisandok eta D. Anton Alonso Riosek «Conseillo de Galicia» ren izenean. Manuel de Irujok Pradari idatzitako eskutitzan zera dio: «Es un hombre que fue dado de alta entre los varones preclaros de valor universal».

R.C.K.E.

«Agure federala».

Goizekoan Muruak atera zituen punturik
gehiena eta arratsaldean berriro Sarasuak

Bergaran bertsozale asko eta asko bildu zen

Goiko argazkia goizeko saioari dagokio,
eta behekoa arratsaldekoari.

**Final laurdenen
barruan,
Bergaran izan da
azken saioa,
bertsolarien
erdiak behin
betiko puntuaketa
lortu duelarik.**

Goizeko saio beroari Abel Enbeitak eta Elgetzuk eman zioten hasiera ohizko agurren ondoren. Abel musean taberna batetan jolasten ari zen sendagilea zen eta Elgetzu herritar bat, 90 urte zituen bere aitona gaisotu eta sendagilearen bila joan zena.

Bigarren bikotean Ezpona krisialdian kanpora botatkoa zen, eta Igartzabal lantegi horretan gorago igo zutena. Izan zuten zer kontaturik elkarri.

Hirugarren bikotea Olalde eta Attolak osatzen zuten. Olalde txori bat zen, eta kaio-lako atea ireki eta aurreko teilatura joana zen. Attola bere nagusia zen. Saio honetan bertso ederrik entzun ziren eta bi bertsolariek txalo asko jaso zituzten.

Zortziko nagusian azkenengo bikotean Murua neska zen eta Gorrotxategi mutila. Elkarrekin hasi berriak ziren eta neska konturatzen da haurdun dagoela. Dударик gabe saio hau izan zen gehien txalotu zena.

Ondoren puntukako saioa egin zuten binaka. Lehenik Olalde eta Abel Enbeitak. Biak boxEadsoreak ziren eta riginean elkarri begira aurkitzen dira, kanpaia noiz jo zai. Saio honetan elkarri ederrak eman zizkieten.

Bigarrenez Attola eta Elgetzu agertu zitzaizkigun zaku porlan bat ezin jasorik.

Hirugarren bikotean Ezpona eta Murua parroki bereko apaizak ziren, baina elkarrekin ezin konpondu.

Azkeneko bikoteak zorte hobeia izan zuten Gorrotxategi eta Igartzabalek 14ko kinniela bat asmatu zuten bakar-rak ziren, eta galdetu zieten zer egin behar zuten diruarekin.

Bertsolariak oso txalotuak izan ziren azken agurra abestean ere. Batik bat Igartzabal eta Muruarenak entzutean.

Goizean atera zituzten puntuen arabera Muruak

772, Gorrotxategi 768, Olalde 741,5, Igartzabalek 716, Attolak 704,5, Abel Enbeitak 703, Elgetzuk 671, Ezponak 648.

Arratsaldeko saioa

Arratsaldeko saioan entzulegoa gehitu egin zen ia frontoia zeharo bete arte.

Zortziko nagusian lehen bikotean Loidisaletxe denda txiki batetan lan egiten zuena zen, baina nagusiak taberna bat jartzea nahi zuen. Nagusia Martirikorena zen.

Arginarena trenean eskean ari zen eskalea zen, eta Areitio apaiza. Apaizak arrazoi ederrak eman zizkion sosik ez soltatzeko.

Hurrengo bikotean Egileor II.ak parte hartu zuen. Nahiz eta lehen kanporaketan atzera gelditu. Yantzi ez etortzean, bikotea osatzeko eta txapelketatik kanpo parte hartu zuen. Esan beharra dago patxara ederrean joan zela eta saio bikain bat egin zuela. Neskaren papera egitea tokatu zitzaion eta bere senargaiak, Jon Sarasuak etxea erosteko dirua aurreratu nahi zuen bitartean, berak oporretara joan nahi zuen.

Hurrengo saioan J.R. Etxebarría borda batetan aurkitzen zen bildotxa zen, eta Manukorta bildotxa jan nahi zuen azeria.

Ondoren lehen puntua emanda eta azken puntua emanda, bina bertso osatu behar izan zituzten.

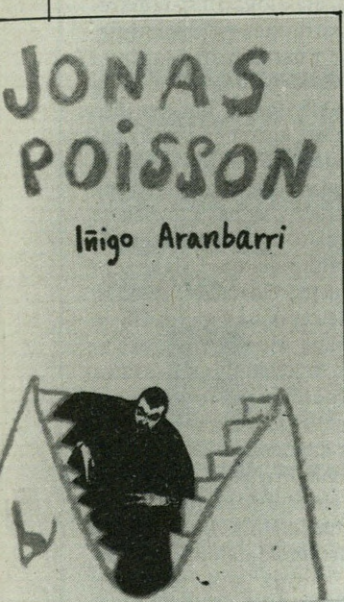
Zortziko txikian lehen bikotearekin giroa berotu zen. Azkenik kartzelako lana barka egin behar zuten. Lehenik lau oinak bertsoa osatzeko. Dira, balira, begira, eta herrira. Eta hiru bertso botatzeko gaia. Emaztea eta biok haurtxo baten esperoan zeunden, baina garaia baino lehen galdu egin zitzaion eta hutsik zegoen seaskari begira aurkitzen zen.

Arratsaldekoek puntuazio hau jaso zuten. Jon Sarasuak 771,5, Manukortak 753, Egileor II.ak 709,5, J.R. Etxebarriak 703, Loidisaletzek 695, Areitio 665,5, Arginarenak 658,5, eta Martirikorenak 522.

ZALDUBI

«Poesia erreferentzial baten bilairten behar diagu»

"Jonas Poisson", gizartearen sabelean dagoen arraina

Iñigo Aranbarriren "Jonas Poisson" da, Pako Aristiren hitzaurrearekin, Susak argitaratutako azken poesia liburua.

Liburu horretan bertan, milaka erreferentziaren bidetik garamatzala, Jonas pertsonaia irentsiaren gaurkotasuna eta etsipenak azaltzen dizkigu Azkoitiako poetak.

ARGIA.— «Jonas Poisson» deitu diozu liburuari, zer dela eta izen hau?

Iñigo Aranbarri.— «Jonas Poisson»ekin nahi izan dudana zera izan duk: denok eza gutzen diagun pertsonaia bibliko horren historia hartu, gaurregungo gizartearen egoera adierazteko; hau da, Jonas Poisson sinbolo bat duk, Jonas Arraina, eta horrek gizartearen edo balearen barruan bizi den gizon, gizarte edo gizon unibertsalaren historia zer den esaten ziguk.

A.— Zein ildori jarraitzen diozu liburu honetan?

I.A.— Bibliak edo Testamentu Zaharrak dioenez, Jonasek hiru egun eta hiru gau eman zizkian balearen sabelean. Hortik banaketa bat iruditu zitzaidekan, hiru egun eta hiru gau, gehi beste egun bat erreflesio gisa edo. Balearen barruan iragandako denbora horren ondoren beste egun bat. Zergatik laugarren egun hori? Alde batetik, honen zazpigarren atala betetzen duk; eta zazpiak duen zenbaki majiko-mitiko kutsu horrekin ere jokatu nahi izan diat; eta bestalde, erreflesio bide bezala. Baina, azken finean, erreflesioa ere aurreko egunak bezain beltza dela konturatzen gaituk, kanpoan ala barruan egotea berdina dela.

A.— Pertsonaia aldetik, pertsonaia asko agertzen dituk...

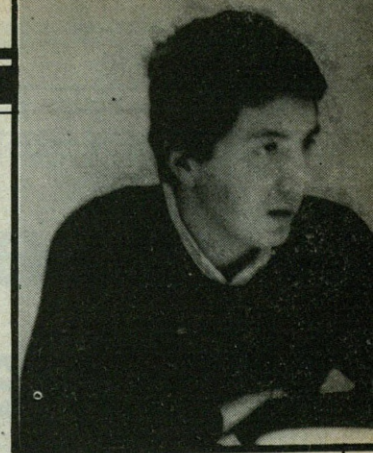
I.A.— Baduk, honelako literatura eta majiaren inguruko bidaia, eta horrekin aprobetxatzen diat gaurregungo egoera pixkat azaltzeko. Esaterako, Antiokiarekin askotan nostalgia adierazi izan diat, nostalgia doratua, urrezkoa; eta bazegok bestaldetik, literaturaren metaliteratura antzekoa. Literaturaz baliatzen nauk literatura egiteko. Liburu honetan asko baliatu izan nauk pertsonaia klasi-koez, tradizioz etorritako pertsonaia eta mitoez, Orestes, Lorelei, Cuzco... eta gero amaiera aldera agertzen dituk hurbilagoak, Berenice, katuak edo Leopold Bloom. Pertsonaia maitagarriak dizkiat gainera Poe, William Worsworth, e.a.

A.— Hainbeste erreferentziarekin, zaila gerta zekiokoe irakurleari.

I.A.— Bazekiak oso liburu zaila dela, erreferentzia asko duelako, eta erreferentzia horiek, beharbada, ez direlako pertsona guztientzat berdinak, eta zailak direlako harapatzen zenbait kasutan. Badituk kulturak ekarri edo laga dizkigun zenbait mito, baliagarriak direnak gaurregunerako. Hor sartzen duk, Bibliatik kulturako iturri bezala hartutako Jonas; eta tradizioz etorri zaizkigun beste mila.

A.— Hemendik uste duk doala egungo poesia?

I.A.— Alde batetik uste diat, gaurregunean idazten

Iñigo Aranbarri, azkoitiar poeta estreinatu berria.

den poesia gaztea alde hone-tatik doala. Bazegokela lehen pertsona hori, hau da, poeta, zer den agertu nahi ez izatea.

Dorre. handi baten egon balitz bezala, eta inguruan trintxerak, ez diagu nahi geurea zuzenean adieraztea, bai-zik eta pertsonaia askotaz baliatzen gaituk edo honelako sinboloetaz, geu atzean geratzeko.

Nik uste diat badagoela gaurregungo poesia gaztea dei daiketeenean, ez taldean, baina bai elkarren artean badaudela zenbait adostasun puntu. Denen artean bazegok joera erreferentzien poesia egitera. Hau duk, poeta ez duk sekula agertzen aurre ematen normalean, maskara askoren atzean baizik, antzerki txinoan bezala. Horrela, poeta bera babestuta geratzen duk, eta maskara horien bitartez mila egoera desberdin adierazten dik.

A.— Hire ustez zein tokitan zegok euskal poesia gaztea?

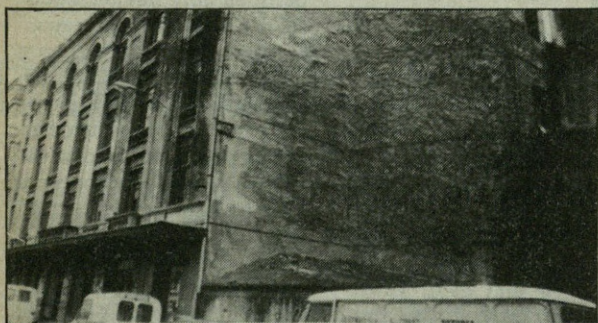
I.A.— Garbi zegok, gaurregun, poesia literaturako zenizienta dela, eta liburu honen bitartez bazegok poesiaren erreibindikazioa. Zati batean esaten diat poesia lehergailua dela, poesiak dinamita bezala funtzionatzen duela, eta oso jende gutxi ausartzen duk dinamita eskutan hartzera.

Poesiak badik, nire ustez, nobelak ez duen kontudentzia, eta poesiaren erreibindikazioa egon behar likek prosaren aurrean. Prosa beti egon duk ondo begiratuta, literatur lan serioa bezala, poesiaren kalterako. Garbi zegok poesia ez dela batere komertziala, eta poesia gaztea are gutxiago. Baina, gaurregun Susaren bidea bazegok, eta nik bide horri jarritu zioat.

E. JIMENEZ

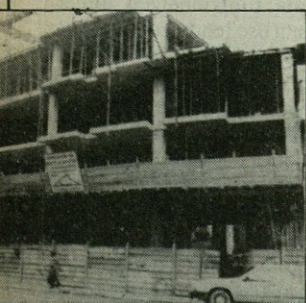
Udaletxeak ezetz dio udal-aretoari

Antzerki areto gutxiago Gasteizen

Guridi antzokia.

Duela gutxi bi antzerki areto itxi dituzte Gasteizen. Horren ondoren bat besterik ez da geratzen. Hori dela eta, erreportaia labur hau prestatu digu Pablo lankideak.

Florida eta Albeniz antzokia.

Oso larri dabil azken aldi honetan Gasteizko antzerkiaren egoera, aretoak dirrela eta. Oraingoz areto bat besterik ez da geratzen, Teatro Principalekoa, eta duela egun batzu itxi nahi zutela zurrumurruak izan ziren. Hala ere irekita jarraituko du, une honetan jabeek eta udaletxeak akordioa sinatu ez duten arren. VESA, aretoaren jabea den enpresa, ados dago antzerkirako erabiltzearekin. Duela gutxi VESA-k Guridi eta Florida aretoak itxi zituen, eta horregatik Principalari buruzko kezka hori zegoen. Guridiren itxiera errentagarritasuneko arrazoiengatik egin omen zen. Hala ere areto hau kasu berezietan irekiko omen da, muntaketa haundiak izango direnean (Jesus Guridiren omenaldia eta Nazioarteko Jaialdia kasu). Florida teatroa urte bat barru irekitzeko zen, baina ondoko orubean egiten ari diren lanak kalte asko sortzen ari da, eta seguraski areto hau ez da berriro irekiko.

Bestalde Principal teatroak bere errentagarritasuna man-

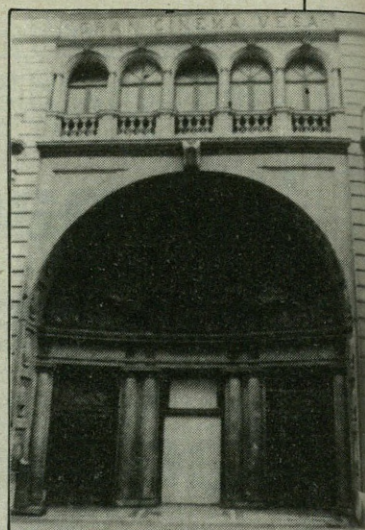
tentzen du antzerki areto, musika areto eta ohizko zinematoki bezala erabiliz. Udaletxeak berak alokatzen du antzerki hau ehun bat egun urtean. Hain zuzen ere, Udaletxea eta VESA enpresa zenbat egun konkretuki alokatu den, prezioak eta beste diru arazoak eztabaidatzen ari dira momentu honetan.

Udal-antzerki aretoa

Egoera honetan badu garrantzia berezia aspalditik antzerki taldeek proposatzen ari direna, zera da, udal-aretoa. Duela urte batzu egiten ari dira eskaera hori, eta Abenduan Gasteizko taldeek (Porpol, Teatro del Zumbido, Bekereke, Ttipi Ttapa, Hordago eta Eterno Paraiso), talde batzarra bezala funtzionatzen dutelarik, udaletxean proposamen bat aurkeztu zuten. Proposamen honetan, beste eskaera batzuren artean, udal-aretokoa zegoen. Baina udaletxeak ez zuen onartu garestiegia izango ze-

Principal, zabalik dagoen bakarra.

Gran Cinema VESA.

lako, eta alokairu sistemarekin jarraitzea nahiago dute. Haien ustez proposamena interesgarria da, baina arazo pare bat daude. Lehen a diru falta da, aurtengo kultur aurrekontua 30 milioi gutxitu da, eta halako areto batek kostu haundi bat suposatzen omen du. Bigarren arazoa azpierzailpena da. Udaletxearen ustez Gasteizen ez dago jende eta ikuskizun eskaintza nahikoa. Horregatik udal-aretoa ez litzateke sozio-kulturalki errentagarria izango. Azpiektura hori mantentzeak dagoen publiko eskaintzarekin diru gehiegi suposatzen omen dio udaleko aurrekontuari. Hala izanik errentagarriago da alokairu sistema, nahiz eta luzarora udal-aretoa posiblea izan.

Taldearen ustez, berriz, egoera hori desastre hutsa da, eta haien eskaerari ekiten diote. Diotenez publikorik ez badago sortarazi behar da, eta horretarako teatro finko baten beharra dago. Bestela etengabeko kontua da, «teatroa ez da egiten publikorik ez dagoelako, eta teatroa ez dagoenez ez dago publikorik».

Egoera larria da, oraingoz Gasteiz antzerki bat besterik ez du izango, eta ez da taldeek nahi duten udal-aretoa izango, VESAko Principal teatroa baizik, alokatze sistemaren bidez. Horrela antzerki gasteiztarrek behar duen finkotasunaren gabe iraungo du.

Pablo RUIZ DE ARETXABALETA

Otsailaren 15ean ospatu zen

«Euskararen Egun Instituzionala» k oihartzun eskasa

Gorabehera batzu izan dira aurten iaz izan behar zuen baina aurtengo prestatua zegoen Euskararen Egun Instituzionala dela eta. Horren kronika da ondokoa.

RNE, RCE, Herri Irratia, SER katea, Radio Vitoria eta Eusko Irratia batera ihardun ziren otsailaren 14ean programa instituzional bat eginez, «Etorkizuna euskaraz» lema erabiliz eta «Euskararen Egun Instituzionala» otsailaren 15erako iragarritz.

«Eta kanpaina horrek dioenez euskara ez da inorena bereziki; euskara, herri honetan bizi garen guztion ondarea da eta guztioi dagokigu bere ardura. Y porque el euskera es un valor cultural y patrimonio común de todos los ciudadanos, ni las propias instituciones, ni los partidos políticos, ni ningún grupo social en particular puede hacer bandera de la lengua para sus propios fines. Instituto horrek bultzaturik, eta euskal instituzioetatik datorkigun asmo hori geurea eginik Euskal Herrian gauden, eta lanean ari garen irratirik gehienok ere geurea egin dugu bihar bertan ospatuko den **Euskararen Eguna**, denok batera eta ordu berean emisio hau eskeiniaz».

Otsailaren 15ean, hau da irratsaio horren hurrengo egunean, «Euskararen Egun Instituzionalean», «El Diario Vasco»k, «El Correo Español»ek eta «Deia»k editorial bana argitaratu zuten euskara gai bezala harturik.

Besterik ez. «Deia»k berak esan zuen bere editorialean: *«la reciente campaña institucional que termina hoy en favor de esta lengua ha pasado sin demasiado relieve y el futuro próximo continúa oscuro y preocupante»*.

20 milioi eta gero hau!

Historia piska bat eginaz gogoratu dezagun iaz, maiatzaren 3an, «Euskararen Eguna» ospatu zela lehendabiziko aldiz Euskal Kulturaren Batzarreak antolatutako eta koordinakunde horretan biltzen diren talde eta erakunde herritarrek bultzaturik. Oso diru gutxirekin izan baldin bazen ere oihartzun piska bat sortu zuen gizartean.

Handik denbora batera, eta Euskadiko Ezkerrak PNVrekin egindako hitzarmen baten bidez 20 milioitako diru partida bat onartu zen 1985. urtean «Euskararen Egun Instituzionala» antolatze (Hitzarmen horretan beste 20 bat milioi erabaki ziren «Berri Ajentzia» bat egiteko).

Urte pasa zen eta inondik inora ez zen «Euskararen Egun Instituzional» horren ospakizunik ikusi.

Urtarrilean ordea berri bat izan genuen: Eusko Jaurlaritzaren ordezkari bat irratikate batetako zuzendariarekin izana zen otsailaren 15ean, rrizketak eta eginaz.

Otsailaren 14ean bertan

«Euskararen Egun Instituzionala» zela eta, egun osoan barrena irratikate horretatik euskaraz emititu zezaten eskatzen. Zuzendariak ez zuen halakorik onartu.

Otsailaren 15a gainean zegoen eta ez zen inondik beste berririk agertzen. «Ez da posible otsailaren 15ean Euskararen Egun Instituzionalik izatea» zioen batek baino gehiagok.

Orduan beste berri bat heldu zen gugana: Jaurlaritzak Komunitate Autonomoko irratikate gehientsuenekin hitzean eta ordubeteko programa baterakoi bat emango zuten otsailaren 14ean elka-

Eeko bi bozeramailerik deitu eta galdegin genien ea benetan «Euskararen Egun Instituzionala» ote zen. Beraien erantzuna: «Ez da posible, gurekin ez dute horretaz hitze- gin».

Otsailaren 14ean, eguerdiko 3tan irratia piztu, eta goian transkribatu duguna. Otsailaren 15erako iragartzen zen «Euskararen Egun Instituzionala».

Ondoren hainbat eta hainbat pertsonaia ezagun eta ezezagun ihardun ziren euskarari buruz hitz egiten.

Otsailaren 15a iritsi eta lehen aipatu editorialeak baino ez ziren agertu.

Mereziko luke editorial bakoitzaren azterketa bat egitea baina luze joko luke horrek. «Euskararen Egun Instituzionala» pasea zen jada.

Balorazioak irakurlearen esku utziko ditugu. Nahiko elementu ba dauzka Jaurlaritzak egindako lana onesteko ala gaitzesteko.

Espero dezagun EKBk apirilaren 27rako iragarri duen «Euskararen Eguna» hobeto antolatuko dela!

Peru UNZUETA

atrebentzia ez bada

Funtzionarioen izpiritu eta ilusioz.

GURE gizartea «modernizatzen» doan neurrian, gero eta arlo gehiagotara iristen da kriterio komertzialen planteamendua. Edozein gauza konpetitibitate munduan kokatzen da. Hau gutxi balitz, profesionaltasuna funtzionariotasuna bilakatzen ari da, bi ondorio nabarmenekin: imaginazio falta, eta ilusio eza.

Azkenaldi honetan, aipatzen dugun fenomeno honen adibide garbi bat ikusteko aukera izan dugu: instituzioetatik bultzatutako «Hautsi zure marka euskaraz» kanpaina. Kanpaina honek erabili duen paregabeko imaginazioa, eta lanerako ilusioa bere ondorioetan garbi azaldu da. Kalean zera entzuten zen: «hi, irratian euskararen zerbait edo entzun diat. Zer duk hori?», «aizak hi, hi euskararen roilaoan habil eta jakingo duk zer den irratian aipatutako euskararen inguruko roilo hori, ezta?».

Bertagotik jarraitzeko borondatea izan dugunok, azken garai honetan egin den desasterrik haundiena dela esan beharra dugu. Ez da ezertarako kontatu herri mailan euskararen inguruan lanean dabiltzenekin, eta aldiz, euskararen inguruan ezer egiten ez dutenak hor aritu dira. Hau da euskara, funtzionarioen izpirituarekin eta ilusioarekin aurrera ateratzek ematen duen emaitza, ea ikasten duzun.

ARLANTZ

atrebentzia ez bada

*Nora naramazue,
Gereño and cia?*

ZELAN-ez ote naizen lehenago konturatu. Administrazio Zentrala euskalduntzearen arazoak konponbide erreza dauka: Jauregui enera, *Los Olivosea*, joan eta eskatu, ez da besterik egin behar antza. Argazkian agertu dira elkarren ondoan jazarrita X. Gereño eta Jauregui jauna. Helburua? administrazio horretan elebitasuna zelan...ez dakit zer.

Gereñoren irudia osatzen amaitu barik daukadala aitortu behar, amnesikoa ematen duena konturatu barik egon naiz eta.

Ez ote da Jauregui hori Komunitate Autonomoan akan-tonatuta (begira bestela nolako etxaguetan bizi diren) diren indar errepresibo guztien burua eta arduraduna? Ez dira, bada, indarrok euskararen aurka serbitzuari zor zaiona baino areago saitzen direnak? Neu ote naiz amnesikoa? Ez ote da Jauregui hori berori udal agiriak euskara hutsean idatziak direnetan legez kanpokotzat errefusatzaren dituzten *governadore* zibilen arduradun nagusia? Ez ote da Jauregui jauna *Euskararen erabilpena arauzkotzeko legea* auzitegi konstituzionalera bidali zuen PSOE delako partiduko kidea? Neu ote naiz amnesikoa? Ez ote da inoiz Santutxuko komisaldegian *interrogatua* izan Gereño jauna eta ez dakit zenbakarren (*sic*) euskaldunen afarietara joetan direnetariko inor? Afaltiarrok, esan ezazue *La Salven* euskaraz gura duzuela interrogatuak izan. *Que quien pueda os salve el pellejo* egoera horretan!

E. JIMENEZ

elkarren zilborrari begira

*Hizkuntz, mapa
berri bat*

Euskal Herriarentzat

SOZIOLOGIA famatu bat hartu dute **Eusko Jaurlaritzan** aholkulari bezala. **Joan Covarrubias** da bere izena eta betidanik oso entzuna izan da berori soziolinguistikako edozein gairi buruz ari izaterakoan. Badirudi gobernu horretan euskal jatorria frogaturik dutenak baino ezin dituztela aholkulari gisa kontratatu, eta Covarrubias bederen Bilbon jaio zela deskubritu diote (euskal aztarna bakarra urrunekoak barne, hain zuzen), eta beraz prolema ez.

Haundienak ezkutuan gorde ez baditu behintzat, Joan Covarrubiasen esan dituen gauzak ez dira beste mundukoak izan antza (**Jose Antonio Ardanza** liluratuturik zegoela esan zuen Covarrubias irakaslearen esanekin), aspaldion biszeral jendeak eta "ghettoa"aren betiko zale maximalistek errepikatutako gauzak, besterik ezean: *euskarak funtzio espeziako guztiak betetzen ez dituen normalizatu gabe dagoela seinale, eta egoera horri buelta emateko plangintza bat eratu beharra da-*

Txalaparta diskoa, apirilerako

ASPALDIKO PARTEZ ez genuen txalapartaren inguruan ezer berriren asmorik entzuten. Musika tresna tradizional honek izan ditu, bai, jarraitzaileak bere azken garai moderno honetan, eta azken aldian gehien ibilikoak bikoteetako batek diskoa grabatzeari ekin dio honez geo. Andoni Aleman eta Jesus M. Artze txalapartajoleek osatzen duten bikoteaz ari gara, «Elkar»eko estudioetan ordubeteko saioa grabatu berria duena hain zuzen ere. Ordubete horretatik behin

betiko aukeraketa egitekotan daude mementu honetan, eta kalkuluak oker ateratzen ez badira behintzat, apirilerako kalean egongo dela espero da.

Alberto Agirrezaldegia, UZEIko zuzendari berria

EDORTA URIA hernaniarra izan da pasa den udazkenara arte UZEIko zuzendaria, urte pare batez erakunde horretan lanean ihardun ondoren definitiboki utzi egin zuen. Haren orde, Andonio Sargarna ibili da hilabete batzu-

tan eta behin-behineko egoera bezala, eta oraingoan zuzendari berria bilatu eta izendatu egin dute UZEIkoek: Alberto Agirrezaldegia. Orain artean, Alberto Eibarko Ikastolako zuzendaria izan da, eta herri horretako bertako semea dugu. Lan haundia hartu du bere gain Alberto Agirrezaldegik, eta guk suertea izan dezala desiratzen diogu.

Ikastolen Elkarte berri bat sortuko omen da

«EUSKO IKASTOLA BATZA» izango da hilabete barru aurkezpen publikoa egingo omen duen Ikastolen elkarte

berria. Bertan, Gipuzkoako Ikastolen Elkartetik bota berria duten Donostiako Ekintza Ikastolarekin batera, Gasteizko Olabide, eta Bizkaiko Lauaxeta eta Lauro ikastolak egongo ei dira hasieratik bertatik. Ikastola horiek Ikastolen Federaziotik ateratzearen arrazoina aurten sinatutako Komenioaren interpretazioan omen datza. Ikastola hauen ustez Federazioak hartutako bidea publikotasunerantz markatuegia omen dago. Hortik atera daiteke Elkarte berri horren nondik norakoa zein izan daitekeen.

txutxumutxuka

Sabin

goela, plangintza hori derrigorrezkoa izaki, plangintza horixe egiteko botere politiko nahikoa eduki beharra dagoela lehenik, bestela ezinezkoa dela. EKBkoek gauza bera hamaika aldiz esan dutelakoan neu, baina oker egon banago azkenerako. Hauek "eskuartearen ditugun bitartekoen eskasa" kontutan hartzen ez duten idealistak; eta beste hura, zientifiko ospeduna.

EUSKARA EZ DA EUSKADIKO HIZKUNTZA GUTXIAGOTU BAKARRA

Aho betez ari ohi gara guztiok euskararen ofizialtasuna eskatuz. Baina hizkuntzen ofizialtasuna bera ez dirudi oso gauza sinplea denik, Euskal Herri osoko ikuspegiari lotuz gero, behintzat. Ezagunak ditugu Nafarroa eta Baskongadetak kasuak, lehenengoan *mendi-hizkuntza* lege bidez bilakatuta eta bigarrenagoan praktikaz *paper-hizkuntza* hutsera makurturik. Orain artekootan betiko topikoa errepikatu dugu, baina bada harago joaterik.

Izan ere, kuriosoa da Euskal Herrian dauden hizkuntz koofizialtasun maila derderbinei kasu eginez gero, nolabait ere nazio kontzientziaren maila desberdinen isladak igerri ahal izaten dela. Ofizialtasun mailan, euskara dugu elementu amankomuna (ofizialtasuna entelekia da beraz), euskaraz aparte diren bestelako hizkuntzak (*inperialistak nahiz gutxiagotuak*) kontutan hartu gabe bost zonalde aurkituko genituzkeelarik: Nafarroako bost merinaldeak, Hirukote Autonomikoa, Baionaldea, Xiberua eta Bidasoako Ipar-ertza.

BIARNESEK ETA GASKOINEK ERE BERENA MEREZI DUTE

Hegoaldean hizkuntz komunitateen konplexutasunaz kexu aritzeak bizioz baino ezin bait du izan. Nafarroan eta bestelako piperpotodunetan euskararen ofizialtasun maila legez neurtua bai bait dago, baina Iparaldean konplexuagoa denez apika jende soilak dioenari egin behar zaio kasu, eta benetan mapa konplexua irteten zaigula: hasteko, hortxe ditugu gaskoinek Baionaldea errebindikatuz (eta ez bromaz; **Baionako Kultur Zentruan** hiru hizkuntza dira ofizialak: euskara, frantsesa eta gaskoinera), eta beraz gaskoinek berentzat eskatutako Baiona-Angelu-Bokale delakoarekin hizkuntz komunitatea egin behar genuke.

Segitzeko, **biarnesek Xiberua** errebindikatzen dute, eta esperantza haundirik edukitzerik ez badute ere, geuk manexok baino gehiago bai, seguruenik. Beraz, horiei ere agur behur. Euskal Proiektu Geografiko Nazionalaren apologetoi —hizkuntzen ofizialtasunari behatuz gero— **Baxelapurdi** eta **Seigarren Merinaldea** geratzen zaigu gutar eta halere kili-kolo.

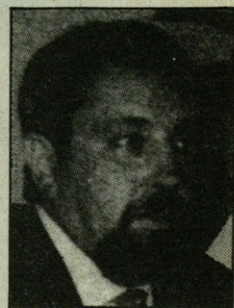
Zaila izanen dugu inoiz Euskal Herriko hizkuntza ofiziala zein izanen den erabakitzea (Neguko Jauregia berreskuratzerakoan edo) eta ondotik aurrera irtenez... baina dudarik ez eduki euskal botere politikoak hiltzera kondenatu beharko dituela biarnesa eta gaskoina bezalako hizkuntza gutxiagotu batzu.

Josu LANDA

EUSKADIKO ORKESTA

Mementu honetan, ez dakit Euskadiko Orkesta sortuko ote nukeen. Datuak falta zaizkit baiezkoa nahiz ezezkoa emateko. Agian, ikusiko banu Bilboko Orkesta Sinfonikoa gaur egun daukan maila onarekin dagoela, ez nuke Orkesta berririk sortuko, baina badiot, hura beste egoera bat zen, eta ez dakit".

Luis M. Bandres, "Deia",
86-II-16

A ETA BEREDUA

«A» ereduaren irakasleok badugu esperientzia: «A» ereduak itxura betetzeko besterik ez du balio. (...) Arazo handia daukagu. Administrazioak ez dio «B» ereduari lagundu nahi. Baina presioa egin behar dugu baldintza horiek hobetuz joan daitezzen. Guraso eta irakasleok elkarturik lotsagabekeria honi erantzun bat eman behar diogu eta lehen bait lehen gainera".

«B» ereduko irakasle batzu, "Egin", 86-II-15

BERTSOLARI TXAPELKETA

Jesus Mari Etxezarretak zorrotz bezain argi azaldu du bertsolana kalifikatzeko puntuazioen batze hut-sak lekarkeen okerra. Sarako saioan ikusi zenez, behintzat, epaile guztien puntuazioak ez zuen pisu berdina totalen; batzu tarte haundian mugitzen bait ziren eta oso txikian besteak. Horiek horrela, eta epaimahikoen artean dauden aldeak ikusirik, hasierako galderara itzultzen naiz; merezi al du aurrerantzean ere puntuazioa agiriñ ematen jarraitzeak? Epaimahaikoen artean irizpideak gehiago bateratzen ez diren bitartean, ni behintzat ezezkoan nago".

Pello Esnal, "Deia", 86-II-13

POESIA BAT

Inperioak
mendeen gura zaitu,
erantzuiotzu euskaraz;
aske zarela
nabarituko duzu,
erantzuiotzu euskaraz;
etzaitez geldi,
giltza zertako duzu?
e antzuiotzu euskaraz.

Inork etsi ez dezan
entzun alegia:
Bertan behera usteltzen
dela ur geldia;
Kanta, egin irrintzi
eman aurpegi".

Bitoriano Gandiaga,
"Punto y Hora", 86-II-14-21

KANPAINA INSTITUZIONALA

Jakina da pasa den ostiralean, hilaren 14ean, hainbat irratik, lan amankomunean bezala baina ongi pagatutako publizitate mdoura, ordubeteko irratisaioa eskaini zuten. Honelako kanpainak egitea betiere eta printzipioz ongarrria bada ere, dudarik ez daukagu kritika anitzetarako lekua ere zabaltzen dutena. Ez da hori, baina, gure komentario honen helburua. Detaile bat agertu nahi genuke, besterik ezean: aipaturiko saio hori erdi eta erdi euskaraz eta erderaz egin zen, eta zenbait irratitan ordu horretan bertan egunero egon ohi den euskara hutsezko saioaren ordeztatu ipini zen, euskara hutsezko bertsiorik nonbait zerbitzatu ez zelako. Horixe bai paradoxa euskararen aldeko kanpaina batetarako!"

Matxitxako taldea, "Egin", 86-II-17

ZIENTZI-TEKNIKETAKO ALDIZKARIA
HIRUHILABETEROKOA

Helbidea: Urbietta, 7-3.a
Posta Kutxa, 361
Telf. 42.99.45
20006-DONOSTIA

aldizkariaren harpidedun izan nahi dut

Izena

Nombre

Bizilekua

Domicilio

Herria

Población

Bazkuna

Entidad

Bulegoa

Sucursal

Harpide saria

Precio suscripción

Herria

Población

k/k Z^a

Nº cta./cte.

1.750 pta.

ELKARREKIN IBILTZEN HASI BERRIAK

Murua:

Arrazoi batek, ai senargaia!
zure ondora narama
hasi berri ta, hala ta guztiz
neskatxak berekin zama
atximurtxo bat sabel barrutik
iritsi da neregana
bihar edo etzi izan naiteke
zure seme baten ama.

Gorrotxategi:

Orain direla bi hilabete
alkarrekin ginan hasi
gure maitasun azken gabea
inork ezin galerazi
Lenago horren panpoxa zinan
ta orain sabela hazi
nungo sugeak koxk egin dizu
jakin behar det lenbizi.

Murua:

Tonto xamarra ote zeraden
hara ni orain ohartu
edota zure ar indar hori
ote zaizu ba indartu
Suge kontua jende aurean
zertan didazu kantatu?
zeure sugea izan zan eta
ez al zinan konturatu?

Gorrotxategi:

Nunbait ibili izango zinan
nagusi asko zerbitzen
ta azkenean hasi nahi dezu
zure konduta garbitzen.
Zu orain haurdun gelditzeakin
ni zenbat naizen harritzen
belar ondoan paso eman da
ez bait da haurdun gelditzen.

Murua:

Konturatu naiz, hobe nengoen
lenago garbi birjina,
zeure gustoa eginda
lasai aurkitzen zera jakina.
Nere gorputza nahi zenuen zuk
egun bateko zezina
ez ninduzun ez, hola utziko
gizon jatorra bazina.

Gorrotxategi:

Ondo gogoan daduzkazu zuk
jolastu zinan arratsak
edozer gauza egiten baitu
holako neska narratsak
Orain nerekin jarri nahi ditu
azkenik gabeko saltsak
auzokóantzak larrosak eta
nobiuantzat arantzak.

Gaia: Murua eta Gorrotxategi. Elkarrekin ibiltzen hasi berriak diren neska mutilak dira. Murua neska, Gorrotxategi mutila. Murua, gaur ohartu zara haurdun zaudela. Hiruna bertso zortziko nagusian.

jo... adarra

KOMUNERA

Gizon bat mozkor-mozkor eginda iristen da bere oporrak igarotzeko Benidormen aukeratu duen hotelera. Sartu eta atezainari galdetzen dio:

— Besedez... gogomuna?

— Komuna? Bigarren atea eskubitara, bigarren maila jeitsi eta hantxe.

Mozkorra nahastu eta bigarren atea hartu beharrean, lehenengoa hartzen du, hain zuzen ere, satora daraman igogailuarena:

— a a a a a a h h h h !
Bbbboooooommm!

Handik hamar minutura berriro ere mozkorra atezainarengana doa:

— Ea bada, non dago komun arraio hori?

— Esan dizut lehenxeago ere, bigarren atea eskubitara, bigarren maila jetxi eta hantxe.

— Aizak! Bigarren maila hire aitak jeitsiko dik!

POSTETXEAN

Badoa ume txiki bat bere herriko postetxera eta han, lehiatilan zegoen funtzionariari kartazala ematen dio zigilu eta guzti.

Funtzionaria, maltzur horietako bat egokitu nonbait, eta kartazala pisatu egin zuen:

— Aizak mutiko, etor hadi hona!

Mutikoa itzultzen da eta:

— Kartazal honek asko pisatzen du eta beste zigilu bat jarri behar zaio.

— Jode! Ba horrela gehiago pisatuko du!

SUDURZULOAN

Autobusean ume bat bere amaren aldamenean. Ume gizarajoa han ari zen sudurreko zuloa xurgatzen. Behatza gora, behatza behera, barrurago, kanporago. Ziren eta ez ziren jarrerak hartzen zituen bere behatzak barrua miatzeko.

Atzekaldean gizon kezkatu horietako bat zihonan eta haurra horrela ikusirik esaten dio amari:

— Aizu emakume! Zure umeak or-

du erdia daramaki sudurzuloan dale-tadale, eta ez da gelditzen. Zergatik ez diozu mesedez, beste zuloan begiratzeko esaten?

JOSE ANTONIO GIDARI

Duela zenbait urte, Valle de los Caidos delako horretan, 50.000 faszista elkartu omen ziren, antolatzen ziren egun haundi haietako batetan.

Egin beharreko guztiak egin ondoren, itzultzeko garaia heldu zitzairen eta orduan, beraietako buru batek esan omen zien:

Orain, itzultzeko garaia da, baina autobusetan itzuli beharrean, Madrilara oinez joatea proposatzen dut, horrela ikusi egingo dute zenbat garen eta zer nolako indarra daukagun.

Esan eta egin. Han abiatu omen ziren 50.000 faszista horiek karreteraz, honela kantatuaz:

Jose Antonio es nuestro guía... Jose Antonio es nuestra luz!

Eta galdu egin ziren.

BOTIJOI

Ijito aitak honela dio ijito semeari: Jose, ekar ezak botijoa!
Etkez aldatu behar al dugu berriro?

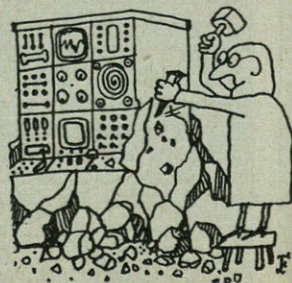
argi ibili, mari pili

Jende askok, zoritxarrez, ezkontzeko ohitura mantentzen du (benetako ARGIA ez bait dute ezagutzen gizarajo horiek). Dena dela, paganismo horrek dirauen bitartean, aprobeitatuko dugu aitzakia eta prolema bat jarriko dizuegu: Bost lagun mintzatzen ari dira beste seigarren batetaz, eta honen ezkontzaz; bakoitzak haltzari bat erosi dio, guztiek prezio desberdina pagatu dute (noski!), eta gaur larunbata dela kontutan hartu, astean zehar egin dituzte erosketak, astelehenean hasita. Honez gero, badakizue zer egin behar duzuen zuek. Ekin lanari!

- 1.— KIKEk 50.000 pezeta ordaindu ditu.
- 2.— ARMAIRUA ez da garestiena izan.
- 3.— ASTELEHENEAN MAHAIA erosi zuten.
- 4.— IÑAKI da diru gehien gastatu duena, izan ere, PATXIren presupostua gehi ASTEAZKENEAN gastatutakoa gehi

MAHAIK balio izan zuena izan zen berak pagatutakoa.

- 5.— 40.000 pezeta gastatu dituen ez da MARTXELO, honek gutxiago gastatu zuen.
- 6.— AULKIaren salneurria 1.000 duro izan zen.
- 7.— PATXI ez du OSTIRALEAN ezer erosi.
- 8.— OHEA SOFA baino merkeagoa gertatu zen.
- 9.— KOLDOK MARTXELOk baino geroago hartu zuen bere haltzaria.
- 10.— MAHAIArengatik pagatutako diruaz hiru AULKI eros zitezkeen.
- 11.— OSTEGUNEAN 60.000 pezeta gastatu ziren.
- 12.— KIKERI izugarri gastatu zitzaion AS-TEARTEAN erositakoa.
- 13.— PATXI ez du ARMAIRUA erosi.
- 14.— ARMAIRUA SOFA baino lehenago erosi zuten.

osasunaren arduraz

Nolakoa da gure osasuna?
(2)

Gure umeak oraindik ere hazteko daude

GURE mutiko eta neskatoak hamahiru urterekin Ipar-amerikako neska-mutikoak baino txikiagoak izaten jarraitzen dute, haurtzaroan mantenu eta obesitateari buruz egindako azterketa epidemiologiko batek dioenez. Pisuari dagokionez, urte horietako umeak adin bereko ume frantses edo ingelesak baino gehiago pisatzen dute, ez ordea amerikarrek baino gehiago «PAIDOS 84» azterketara araber.

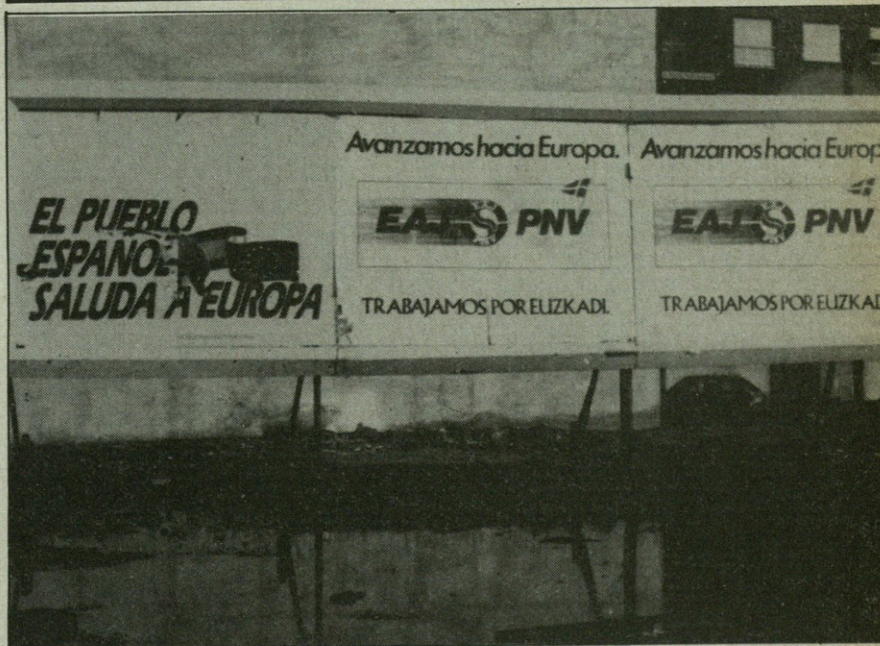
Ume euskalduna sei urtetik aurrera hasten da galtzen zentimetroen borroka. Ordurarte besteen mailan (edo zertxobait altuago) dago, hamar bat urte inguruan altura beretsua dute ume euskaldun, iparramerikar, frantses eta ingelesek, baina 13 urterekin amerikarrek frantsesek eta ingelesek baino 4 cm. gehiago dituzte, eta hauek euskaldunek baino beste 4 zm. gehiago.

Pisuari begiratzan badiogu, gauza beretsua gertatzen da: hamabi urterarte mutikoetan, eta hamar urterarte nesketan beste herrieta-koak adina edo gehixeago pisatzen duten arren, urtebete pasatzea nahikoa da, eta lehen bezalaxe besteen atzetik geratzen dira kasu honetan ere gure umeak.

Zerk argitu ditzake ezberdintasun horiek? Elikadura-ohiturak, zalantzarik gabe. Dena den, esan beharra dago azken urteotan gure jateko ohiturak dezente hobetu direla. Hala ere, itxuraz, ez behar adina.

Xabier AGIRRE

a ze flasha!

Europa, Amerika berria

AMERIKA, gizaldi askotan barrena, nazio, estatu eta gizon askoren ametsa izan bazen ere, Europa da aspaldi honetan espainolen eta euskaldun hainbaten Ameri-ka.

Aspaldian entzun genion Arzallusi frontoi batetan Europan sartu beharra zegoela eta haruntz ibili beharra zegoela.

Aspaldian aritu dira espainolak berak ere «afrikano» konplejua bere gainetik kendu nahian eta «España is different» hura ahaztu nahian.

Gure argazkilariak horrela ikusi du 1986.aren urte hasierarekin hainbateko garrantzia izan duen gertakizun hau.

Ederki asko jaso du argazkian, begiratu bestela letreropean dauden putzuzulo horiei, non gauden eta zer nolako konplejoa dagoen Europari buruz.

Europaren dena dela, ez dirudi arrakasta handiegirik sortzen duenik espainolen europeizazioak. Europako Ekonomi Elkartean ere bazirudien nahiago zutela España ez agertzea agertzea baino. Behea jotzen ari den erakundea bezala agertu da azken urteotan. Baina tira, Europan gaude, nahiz eta putzuzuloak oraindik ere hortxe egon.

Europarenak ordea, kara y krüz izaten dira gauzak, NATOrena ekarri du berarekin. NATO egon ala ez. Hor segi ala höttik atera. Eta NATO dela eta, ez dirudi gauzak hain argi daudenik espainolentzat. Askok eta asko dira NATOren putzuzulotik atera nahi dute-nak. Askok eta asko gara amerikanoen agindupean bizi nahi ez dugunok.

Halaz eta guztiz ere, kartel horiek elkarren ondoan jarri zituen langileak pentsatu ote zuen halakorik? «El pueblo español» alde batetik eta «E.A.J.-PNV» bestetik. Biak gauza berberaren atzetik bat eginda. Seguruen «Todos son iguales» pentsatuko zuen txorizo panplonazko bokatari hozka egiten zion bitartean.

soluzioak:

50.000	OHEA	KIKE	OSTIRALEAN
60.000	SOFA	INAKI	OSTEGUNEAN
40.000	ARMAIRUA	KOLDO	ASTEAZKENEAN
5.000	AULKIA	PATXI	ASTEARTEAN
15.000	MAHAIA	MARTXELO	ASTELEHENEAN
dirua	hartzaria	laguna	eguna

Euskara euskaldunen aberria dela eta

Victor Hugo eta Alfonso Sastre gure artean

Paulo AGIRREBALTZATEGI

HIZKUNTZA-ABERRIA / Aberria-Hizkuntza... Azkenaldi honetan leitmotiv gisako bihurtu da ekuazioaren antzeko hori gure artean. Gogoeta gidatzen duen lelo edo zioa adierazten da ingelesetiko hitz traketis horren bidez. Baina hori ez zaigu orain axola.

Bost bat urte bada; Alfonso Sastrek aitoren unigarrari bat egin zuen egunkariko artikulatu batetan. Bere aberrikeri gabeko egoera azaldu zigun; eta bere hizkuntza bakarrik gelditzen zitzaioala aberritzat. Oihartzun modura, nik neuk haren pentsamendua luzatu nahi izan nuen orduan, honelako titulu baten bidez: «Euskara da gure aberria» («Egin», 1980ko abenduak 6). Aurten EHE-en eskutik hormako egutegiko slogan bihurtu zaigu zio hura: «Euskaldunen aberria euskara da».

Joxe Azurmendik, berriaz, leloaren sustraia edo aurkitu dizkigu, euskaldunoi dagokigunez. «Jakina» en iazko azken zenbakian Victor Hugo-ri buruzko iruzkin zabal eta mamitsu bat eman digu, idazle famatuaren heriotzako mendeurrenean. Euskaldunen eta haren arteko harremanak azaldu dizkigu bereziki. Adierazgarria da idazlanari emandako gaititulua: «Euskaldunen aberria euskara dela, eta beste gauza batzu». Gero artikulua berruian «nolabait» berriro jaso egin du Azurmendik esaldia azpitu nahi nabarmen gisa, eta oraingoan Victor Hugoren beraren ahotan ipiniz: «Euskara euskaldunen aberria da». Nolabait bakarrik errepikatzen da, ordea,

gaitituluan idatzitakoa azpitu nahi. Baina horretaz geroxeago ihardungo gara.

Frantses idazlearen esaldia hitzez hitz aipatu ondoren, historian barna sartu zaigu Joxe Azurmendi; eta hizkuntza-aberria ekuazioa Adanengandikoa dela erakutsi digu, eta mendeal zibilizazioaren sustraian bertan eta horren hari luzean dagoela.

ADAN eta Ebarengan Herri eta Kultura guztiak elkartzen direnez, ordea, ez da harritzekoa Hizkuntza-Aberria ekuazioa mendealdetar zibilizazioetik kanpo ere aurkitzea. Irakurri berria dut azkenaldi honetan hain modakoa den japoniar nobelista Yukio Mishimaren biografia. Ezaguna da, idazle ospetsu horrek bere buruari bizia kendu ziola, *seppuku* edo *hara-kiri*ren erritua betez, munduzabaleko gerratearen ondoren Japoniak jasan duen bere «izpirituaren» endakapenaren aurkako protesta gisa. Berak, ordea, biziera mendealdarra eramaten omen zuen. Biziera hori xurikatze-ko, «osotasun estilistikoa»-ri oratzen zion, «niponismo sinkretiko zatarra»-ri kontrajarrit. Hil baino urte gutxi aurretik idatzi zuen *Japonian sinetsi* artikulua honela bukatu zuen: «Idazle naizenez nere benetako bizitza, gaue-ro neure idazgelan erabiltzen dudana japoniararen Japonia garbia besterik ez da. Horrekin parekatuz, beste edozerk ez du inolako pisurik». (Azpimarra neurea dut, jakina). Badirudi bere azken urtetako abertzaletasunaren funtsa japoniera hizkuntzan aurkitu duela. Japonierazko idazlea izan bera!

Hizkuntzaren eta aberriaren kidetasuna eta parekatzea munduzabaleko grina dela adierazte etorri da guzti hori. Euskaldunon azkenaldiko «modak» sustrai unibertsalak ditu; uste dudanez, arrazoiak ere bai.

ORAIN arteko gogoetan zerbait argitu beharrean gaude. «Hizkuntza-Aberria» eta «Aberria-Hizkuntza» ez dira ekuazio aritmetikoak. Horrengatik aritmetikariek ez daukate haserretu beharrik, bi «ekuazio» horiek ez direla trukagarriak esaten badut. Nere ustez, ez dira trukagarriak. Ez da gauza bera esatea: «Euskara da euskaldunen aberria (edo 'euskaldunen aberria euskara da') ala «Euskara euskaldunen aberria da».

Ni neu zalantzatan utzi nau Victor Hugoren esaldiak: «On nait basque, on parle basque, on vit basque et l'on meurt basque. La langue basque est une patrie, j'ai presque dit une religion» (Euskaldunak «euskara» jaiotzen dira, euskaraz mintzatzen, euskaraz bizi eta euskaraz hil. Euskara aberri da; erlijio dela esango nuke», euskaldunentzat).

Lehen perpausuan «aberria» kontzeptuaren muinari neldu diola uste dut. Bigarrenean, berriz, aberria eta erlijioa kidekotzat hartzen ditu. Ez da bakarria horretan; Yukio Mishima-k ere badu horrelako gogapenik. Eta ezaguna da, erlijio-gisako begiramenduz nork bere aberria gurtzeko obligazioa irakatsi digula moral tradizionalak. Ez dut orain horren kritika egin nahi.

Euskaldunok aberritzat eta erlijiotzat hartzen dugula euskara, dio Victor Hugo-k. Euskaldunak duen euskararekiko atxekimendua eta sentieraren izaera erlijiozkoa badirudi ez duela frantses poetak okerreko aldetik

ulertzen. —Jakina, bera erromantikoa zen, eta ez gaurko «arrazionalistetakoa»—. Gaurko arrazionalista hotzentzat zalantzarik gabe okerreko adiera daukate Victor Hugoren hitzek; eta haren ideia eta hitzak erabiliz, irrazionalizat, mitikotzat, fanatikotzat eta erlijiozkoztat jotzen dute euskaldunek duten —eduki lezaketen— atxekimendua bere hizkuntzarekiko eta egiten duten horren defentsa. Horien artean jarri behar dugu, garraztasunik gabe baldin bada ere, J.L. Aranguren ere, euskararen erabilera «sinbolikoa» eta «erlijiozkoa» nabarmentzen —salatzen?— duenean.

Ordua da argi eta garbi esateko: gogaiturik gauzkate euskaldunen askapen-borrokararen edozein adierazgarri —euskararena ere bai— erlijiozko kategoria hutsetara bihurtu nahi izate horrekin. Gaurko euskaldun arruntaren euskararekiko atxekipenak ez du gehiago erlijiozkoatik, beste edozein herri modernoko herritarrek bere hizkuntzarekiko duen atxekipenak baino. Besterik da euskaldunarentzat euskarak duen identifikazio-balio berezia, Herri honi eta bertako herritarrei beren herri-tasunaren ezaugarriak gehienak kendu zaizkienean, eta euskara bera hizkuntza hil bihurtzeko arrisku biziaren dagoenean.

Euskalduna eta erlijioduna naizenez —ez bata eta ez bestea banintz, berdintsu litzateke—, benetan uste dut hizkuntzak eta erlijioak zerikusi estua dutela elkarrekin: historiari eta soziologiatik begiratuaz, baita bereziki teologiatik begiratu ere. Harreman horixe aztertu eta sakondu beharrean gara, hain zuzen, euskarari dagokionez. Euskal Herrian landu beharreko askapen-teologiaren funtsezko ikuspegia hortxe dagoela uste dut, uste ere.

Utz dezagun, ordea, oraingoz, erlijioaren —kristautasunaren— gogoeta, hizkuntzari —eta bereziki euskararen egoerari eta dinamikari— buruzkoa; eta oratu diezaiogun lehen genekarren gaiari: euskararen eta aberriaren arteko kidetasunari.

Uste dudanez, Victor Hugok, poetak egin dezakeen eran azaldu zuen hizkuntzak —euskarak— euskaldunentzat zuen aberri-adiera: euskaraz jaio, euskaraz mintzatu, euskaraz bizi eta euskaraz hil... Aberriaren definizio poetikoa daukagu hortxe, edozein filosofia politikok eman dezakeen definizioa bezin sakona.

VICTOR Hugo eta Alfonso Sastre: biak ditugu literaturgileak, poeta eta nobelista bat, teatro-idazlea bestea. Kanpokoak izanik, biak hurbildu zaizkigu Euskal Herrira. Baina hurbiltzea horiek oso ezberdinak izan dira: lehenengoaren aldetik aristokrataren jakin-min erromantikoa, bigarrenaren aldetik demo-kratearen elkartasun iraultzailea.

Bataren eta bestearen «poesiaren» azpian dagoen galdera oso ezberdina da: Zer da euskara euskaldunentzat? galdetzen du Victor Hugok; *aberria!* erantzuten du. Zein da euskaldunentzat aberria? galdetzen du Alfonso Sastrek; *euskara!* erantzuten du. Bestelako aberrikeri gabe gelditu den Sastrek bere hizkuntza omen du bere aberria; bestelako aberrikeri gabe gelditu garen euskaldunok euskara dugu gure aberria. Horra EHEen egutegiaren arrazoiak.

Horrengatik hurbilagokoa zaigu Sastrearen aitortpena, Victor Hugoren testigantza baino.

EZ GARA BAKARRAK

HORREK HOBEAK IZATERA BEHARTZEN GAITU

Gipuzkoan badago beste finantz entitaterik.

Beste lekurik, zuk non zure aurrezkiak gorde, kredituak eskatu, kontu korronteak ireki, edo beste zeinnahi gestio ekonomiko konpondu.

Ez gara bakarrak. Eta badakigu.

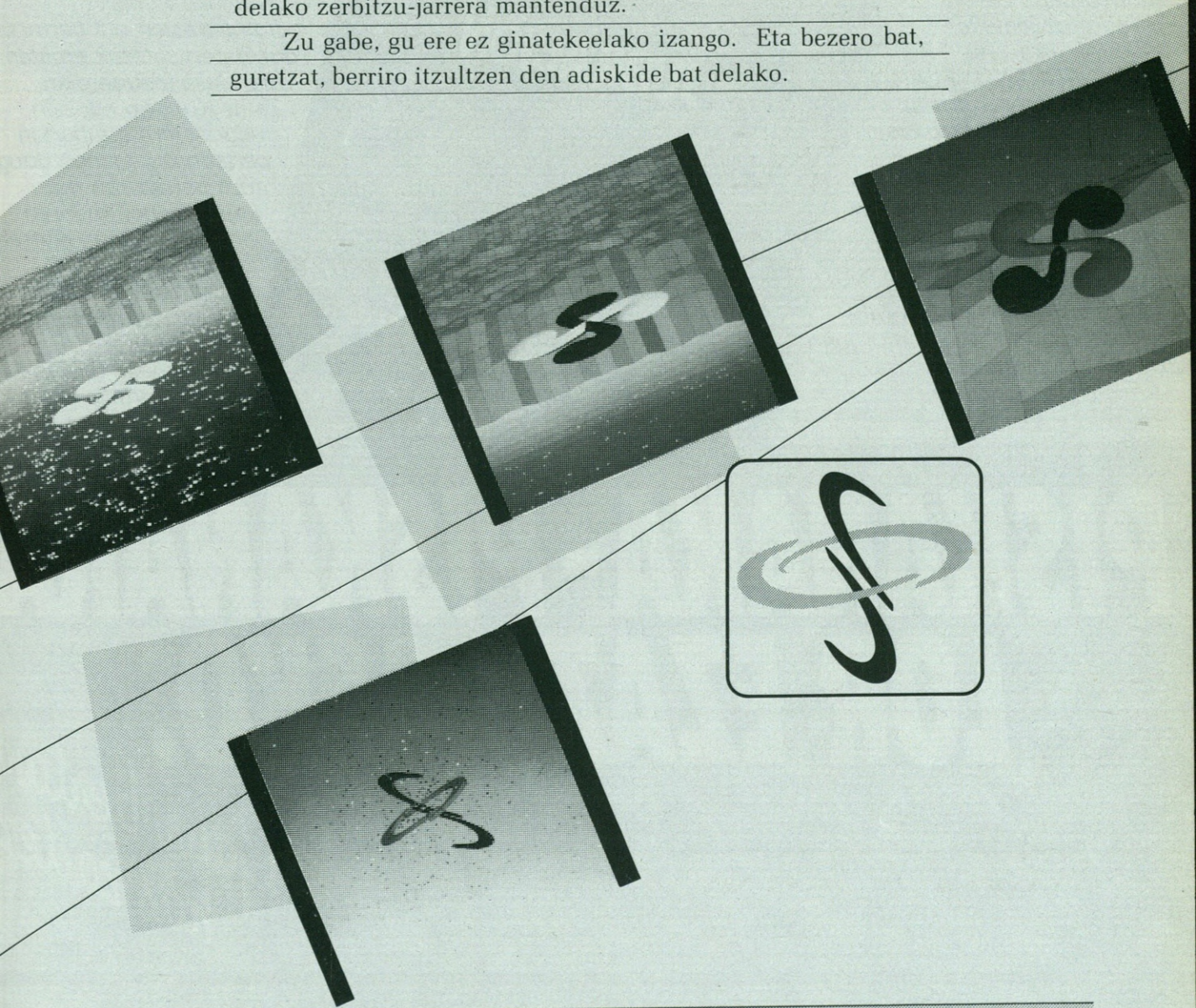
Eta badakigu ze, zuk aukera zenezakeelako, guk besteek baino hobeto lan egin behar dugula.

Eta horretantxe ari gara.

Zerbitzu berriak sortuz. Bulegoak zabalduz. Zure eguneroko bizitzan lagunduko dizuten produktuak gehituz.

Eta, guztiaren gainetik, bezeroa gauzarik inportanteena delako zerbitzu-jarrera mantenduz.

Zu gabe, gu ere ez ginatekeelako izango. Eta bezero bat, guretzat, berriro itzultzen den adiskide bat delako.

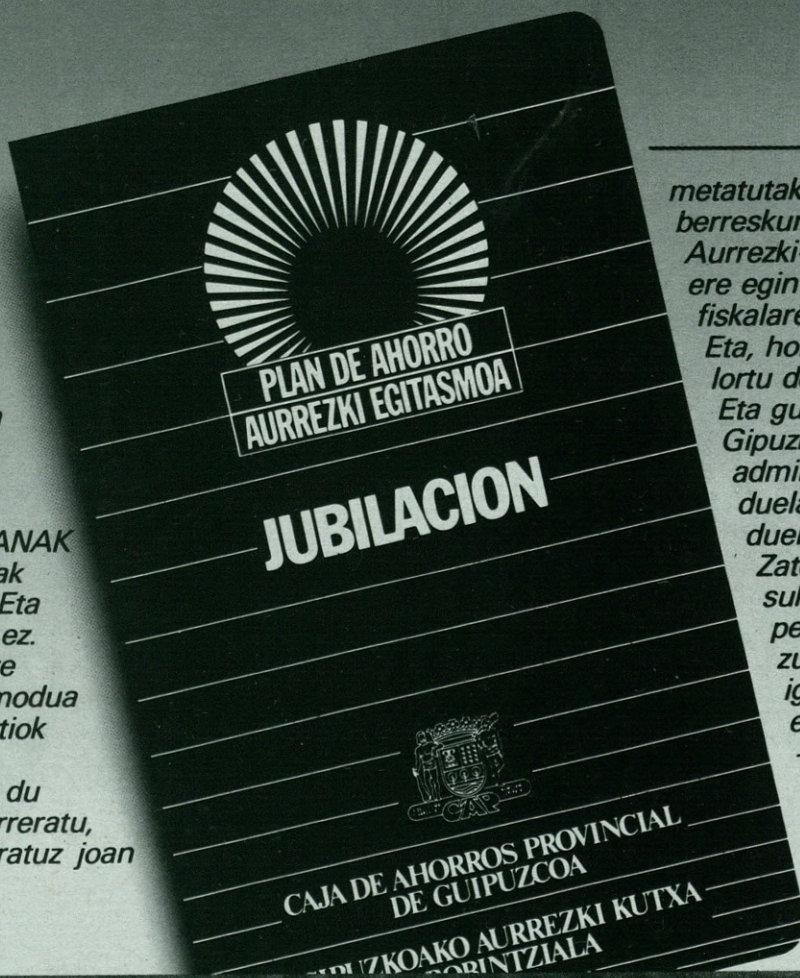
CAJA DE AHORROS
MUNICIPAL

AURREZKI-KUTXA
MUNIZIPALA

Erretirorako Aurrezki-Plana.

Gipuzkoako Aurrezki Kutxa Probintziala ERRETIORAKO AURREZKI-PLANA eskaintzen du. Hauxe da hilez-hile etorkizun zoriontsuago bat preparatuz joateko modurik errazena. ERRETIORAKO PLANAK abantaila interesgarriak eskaintzen dituelako. Eta inolako konplikaziorik ez. Geroko lasaitasun-urte horiek aseguratze modua da, horixe bait da guztiok nahi duguna. Bakoitzak erabakitzen du hilean zenbat diru aurreratu, zenbat urtetan aurreratuz joan eta, Plana bukatzean,

metatutako kapitala nola berreskuratu.

Aurrezki-Plan baten harpidetza ere egin daiteke zergarinketa fiskalarekin.

Eta, honela, bizi-aseguru bat lortu dohan.

Eta guzti hau zure dirua Gipuzkoako Kutxak administratzen eta bermatzen duela pentsatzeak ematen duen lasaitasunarekin.

Zatoz Kutxako edozein sukurtsalera eta bertan pertsonalki esango dizug zure beharrian eta igurikapenei ondoren erantzuten dien Aurrezki-Plana zein den.

Oraintxe bertan has zaitez zeure Erretiroa preparatzen.

Piskariaka-piskanaka asko lortuko duzu.

PISKANAKA - PISKANAKA LOR EZAZU ASKO.

*Gaur bertan
has zaitez*

CAJA DE AHORROS PROVINCIAL DE GUIPUZCOA
GIPUZKOAKO AURREZKI KUTXA PROBINTZIALA